Julebogen

Fortællinger og Skildringer. Illustreret af [danske/norske/svenske] Kunstnere.

H. Hagerups Forlag.

Udkom 1902-20 og 1922. 1.-20. Aargang.

Om årbogen og indeksering af skønlitterært indhold på:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p149806.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

H. HAGERUP'S FORLAG

JULEBOGEN

JULEBOGEN

1906

FEMTE AARGANG

JULEBOGEN

FORTÆLLINGER OG SKILDRINGER

ILLUSTRATIONER AF DANSKE OG NORSKE KUNSTNERE

KJØBENHAVN
H. HAGERUPS FORLAG

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE
(AXEL SIMMELKIÆR)

INDHOLD.

Side

DEN STÆRKESTE, Studie af Isted Møller; illustreret af Carl Thomsen 7

OM NIELS W. GADE, af Dagmar Gade; med Portræt efter en Kultegning af P. S. Krøyer 33

THORVALDSENS MODER. Efter en Tegning af Kunstneren 39

BIANCA DELLA PORTA. En Kærlighedens Krønike af Børge Janssen; illustreret af Axel Hou 41

H. C. ANDERSEN OG RIBORG VOIGT, af Nicolaj Bøgh; med Portræt 52

KONGENS KANE, Fortælling af Gyrithe Lemche; illustreret af Luplau Jansen 76

EN FRA FIRE OG TRES, ved Ingvor Bondesen; med Portræt og Slutningsvignet 98

GENSYN, Fortælling af Aage Ibsen; illustr. af Franz Schwartz 112

TAAGEN, Fortælling af Astrid Ehrencron-Müller; illustreret af Louis Moe 130

SEJERHERREN, Novelle af Thomas P. Krag; illustreret af Hans Nicolaj Hansen 147

Hvert enkelt Bidrag er meddelt med vedkommende Forfatters Retskrivning.

DEN STÆRKESTE.

Studie af ISTED MØLLER.
Med Illustrationer af CARL THOMSEN.

Nede ved Nyhavn ligger der endnu en Del gamle Huse, der stamme fra Begyndelsen af det forrige Aarhundrede. Vinduerne ere smaa, og Pillerne mellem dem smalle, men dog kan der herske en egen Hyggelighed i disse lavloftede Stuer, som man ofte forgjæves søger i mere moderne Eiendomme.

Netop af denne Grund havde Fru Gram valgt at bo hér. Naar hun med sit Sytøi sad paa Forhøiningen ved Vinduet i sine egne Tanker, idet hun af og til kastede et Blik ned til Skibene ved Bolværket eller passiarede lidt med sine to Børn, var hun tilfreds og forlangte intet mere. Livet havde nu ogsaa lært hende Nøisomhed, thi som Enke efter en Embedsmand, der var død tidligt, havde hun i mange Aar maattet klare sig med en lille Livrente; det havde derfor været vanskeligt nok for hende at føre sin Søn frem gjennem Studeringerne, men Datteren — Helene hed hun — havde trofast hjulpet til og endelig stode de ved Maalet: i Sommer havde Vilhelm, sex og tyve Aar gammel, taget polyteknisk Examen med en udmærket Karakter, og man ventede sig meget af ham.

Ja, saaledes var den Sorg slukket, men samtidig dukkede en anden op, og om den skal der hér berettes.

En Morgenstund i September, med Sommervarme og Sol over Hovedstaden, ilede en ung Mand i Spring, der fik det gamle Træværk til at knage, op ad Trappen til Fru Grams Leilighed. Det var Vilhelms Ven, Knud Bostrup; han var juridisk Student og dødelig forelsket i Vennens Søster, hvilket forklarer hans Hastværk.

Ingen vil altsaa undre sig over, at hans Hjerte bankede stærkere, da han, efter at have ringet paa Døren, hørte lette Fjed, hvis Rhytme han kjendte saare nøie, og naar vi fortæller, at en fin Rødme viste sig paa Helenes tyveaarige Kinder, da hun havde lukket op, kan Enhver drage sine Slutninger. Der var stor Forskjel paa de To: hun var mørk, han lys, og medens hendes smukke og fine Træk havde et noget alvorligt Udtryk, straalede hans af sorgløs Munterhed, men naar hun endnu ikke havde givet ham det Ja, han havde bedt hende om, skyldtes det dog ikke denne Uoverensstemmelse — nei, Fru Gram holdt paa, at en Forlovelse nu vilde hemme hans Energi overfor den juridiske Examen, og Helene var en lydig Datter.

»Hvad er dét — Taarer i Deres Øine?«, var hans første Udbrud, da han saae hende.

Hun traadte hurtigt ud paa Gangen, lukkede Døren efter sig og sagde med sagte Stemme:

»De maa hjælpe mig, Bostrup — Mo'er kan ikke taale det — De maa overtale Vilhelm til at opgive denne fortvivlede Idé«.

»De veed jo nok, at efter min Mening er det en meget fornuftig Plan«.

»Mo'er kan ikke taale det, siger jeg Dem — hun vil dø! Hun elsker Vilhelm alt for høit — hun søger at skjule sin Sorg, og han aner heller ikke, hvor dyb den er, men jeg gjennemskuer hende, fordi jeg selv er saa bedrøvet. Der kom Brev for lidt siden fra Shanghai,

at den Ingenieurpost, han har skrevet om, staaer ham aaben; han vil faae en meget betydelig Gage, men skal binde sig for tyve Aar — tyve Aar, Bostrup, tænk paa dét, og hjælp mig!«

»Men naar jeg nu har den Overbevisning —«

»For min Skyld, jeg beder Dem«.

Han saae ind i hendes dybe, mørke Øine, hvor store Taarer glimtede, førte stille hendes Haand til sine Læber og sagde med Inderlighed:

»For Deres Skyld — ja, jeg skal forsøge«, men i det Samme dukkede der et skjælmsk Smil frem om hans Mund, og han tilføiede:

»Hvad faaer jeg til Gjengjæld — jeg er nøisom — blot et lille Ja?«

Hun rødmede dybt og svarede hurtigt:

»Maaske Mo'er vil blive saa glad — jeg veed ikke — kom nu ind.«

Fru Gram sad som sædvanlig paa Forhøiningen ved Vinduet, men idag laa Sytøiet i Skjødet; hendes Øine hvilede paa Sønnen, der stod lænet til Klavéret med korslagte Arme. Vilhelms Ansigt bar Præg af ungdommeligt Livsmod og Tillidsfuldhed, men det havde tillige et Udtryk af Bestemhed, der tydede paa en udviklet Villie. Han var mørk som Søsteren; Begge havde de aabenbart arvet deres smukke Træk fra Moderen, men Fru Gram var nu graahaaret, og i hendes hjertensgode Aasyn saaes en hel Del fine Rynker, gravede af Livets mange, smaa Bekymringer — smaa, thi hun var kun bleven ramt af een stor Ulykke i sit Liv: dén, at miste sin Ægtefælle — idag truedes hun af en ny: hendes eneste, elskede Søn vilde forlade hende!

»Det er godt, Du kommer«, raabte Vilhelm sin indtrædende Ven imøde, »Mo'er, der ellers har saa udmærket en Forstand, er slet ikke til at tale til Fornuft i denne

Sag: 7000 Kroner fast om Aaret og fuldstændig fri Station — med lidt Økonomi behøver jeg kun at bruge 2000 aarlig — 5000 i 20 Aar bliver til 100,000, eller med Renter meget mere, ikke at tale om Tantièmen og alle andre Muligheder til at tjene Penge — jeg kommer hjem, naar jeg er Sex og fyrre, som en rig Mand og har Livet liggende for mig!«

»Men jeg er død«, sagde Moderen stille.

»Nei, vist ikke! Du er jo sund og stærk og ikke mere end 54 — om 20 Aar er Du kun 74 og vil kunne leve længe endnu — i Mellemtiden sender jeg jo ogsaa Penge hjem, saa min lille Mo'er kan indrette sig mindre knebent«.

»Du skal være borte fra dit Fædreland i dine bedste Aar«, indskjød Helene.

»Mit ‚Fædreland'«, svarede Broderen halvt ærgerlig. »Nutidens Hjerner tager ikke saa høitideligt paa det Ord, som man gjorde i gamle Dage. Navnlig naar man har været saa uheldig at blive født i én af de smaa Stater, maa man have mere Plads; her er ikke Albuerum herhjemme, vi er presset sammen som Sild i en Tønde, og man kan ikke blive til noget rigtigt i disse snævre Forhold — nei, hele Kloden er den Unges Fædreland!«

»Hvis alle de Unge tænkte som Du«, sagde Fru Gram, »vilde det snart være ude med Danmark«.

»Hvor Du dog taler«, lød Vilhelms Svar. »Det er jo netop Danmarks Ære at sende sine Sønner ud i Verden —«

»Jeg troer«, afbrød Helene ham, »at Sønnerne viste deres Moder større Ære ved at blive hjemme, selv om det var i en beskeden Stilling —«

»Med de Chancer, der findes fra Skagen til Gjedser — nei Tak, Du!«

Der opstod en lille Pause, og nu rykkede Knud i Marken:

»Jeg synes ogsaa, at Du skulde opgive den Plan«.

Vilhelm saae forundret paa ham og udbrød:

»Hvad er dét — Du har jo hele Tiden været paa mit Parti?«,

men Vennen fortsatte uforstyrret:

»Bunder mon ikke din Reisetrang alene i den mest topmaalte Egoisme og i en ganske ugudelig Lyst til at skrabe Penge sammen?«

Vilhelm rynkede Panden og var vred for Alvor.

»Naa ja«, raabte han, »dét er ogsaa en Ting, den moderne Tankegang har lært os: at det ikke er nogen Last at tænke paa sig selv — og hvad Pengene angaaer, saa føler jeg ingen Trang til som Tekniker ved én eller anden Fabrik herhjemme at skulle nøies med en Gage af 1500 Kr., uden en Brødskorpe til, men med Løfte om en »Stigning af 200 Kr. hvert tredie Aar« — nei, mine Evner fordrer et større Virkefelt — jeg føler, at jeg har Ret, det er hele min Velfærd, der staaer paa Spil hér, og ingen menneskelig Magt kan holde mig tilbage, jeg skal vise Jer, at jeg er stærk!«

»Vær dog ikke saa hæftig«, sagde Helene, der var gaaet hen til ham og lagde Haanden paa hans Skulder. »Det er jo, fordi vi holder saa meget af Dig, at vi nødig vil miste Dig«.

Hendes Blik var saa kjærligt bønligt, at hans Harme svandt, og Smilet vendte tilbage.

»Du maa heller ikke være vred paa Bostrup — det er mig, der har bedt ham hjælpe os«.

»Og saa kunde Du ikke sige Nei, Knud«, udbrød Vilhelm leende, idet han rakte Vennen Haanden, »det kan jeg egentlig godt forstaa. Hør, jeg er saa glad over, at det Brev kom fra det gule Rige; imorgen sender jeg Svar,

men idag synes jeg, at vi skulde have det lidt festligt: Veiret er deiligt, og Klokken er kun lidt over Ti; lad os tage i Skoven Allesammen — saa skal jeg nok faae min egen, søde, kjære Mo'er i godt Humeur igjen«.

Han var ilet hen og lagde Armen om Moderens Liv, men hun rystede paa Hovedet og svarede med et sørgmodigt Smil:

»Nei, tag I Unge bort alene, jeg bliver helst hjemme«.

Heller ikke Helene vilde med, og Resultatet blev, at Knud og Vilhelm, efter mange frugtesløse Forsøg paa at overtale Damerne, alene begave sig afsted.

Fru Gram saae efter dem i Gadespeilet, indtil de vare forsvundne over Kongens Nytorv — saa brast hun i en hæftig Graad, medens Datteren sagte klappede hende og hviskede: »Stakkels, stakkels lille Mo'er«. Fru Gram var ogsaa stærk paa sin Maade: saa længe Sønnen var tilstede, havde hun forstaaet at beherske sig, thi hun vilde for ingen Pris øve nogen Tvang imod ham — men nu formaaede hun ikke længere at holde Taarerne tilbage.

Vilhelm eiede det bedste Hjerte af Verden, men i sit ungdommelige Hastværk efter at komme i Lag med Livet, tænkte han mest paa sig selv, og som sagt, han havde ikke Anelse om Dybden af det Saar, han tilføiede Moderen ved sin Reiseplan.

Han var derfor fast besluttet paa at more sig kongeligt idag, og den altid veloplagte Knud havde intetsomhelst at indvende herimod. Idet de fik Øie paa Jernbanestationen, udbrød Vilhelm:

»Husker Du den Dag, da vi havde været oppe til Artium i sidste Fag, og med de flunkende nye Studenterhuer paa tog i Skoven — saadan skal det ogsaa være idag — naar jeg nu om kort Tid sidder i China, vil jeg have en rigtig deilig, dansk Septemberdag at tænke tilbage paa«.

»Om Du blev her, kunde Du faae mange af den Slags« bemærkede Knud, men fik det ret indtrængende Svar:

»Gjør mig den Tjeneste, ikke oftere at berøre dette Spørgsmaal — det er afgjort én Gang for alle!«

Knud havde paa Veien kjøbt dyre Cigarer, nu tog han Billet til anden Klasse, og Vilhelm gjorde store Øine.

»Jeg har lige faaet Penge sendt hjemme fra Præstegaarden«, forklarede Vennen, »og derfor vil jeg være rundhaandet idag — det er maaske ikke saa ofte, jeg skal være sammen med Dig endnu. Jeg kommer saa ganske vist til at suge paa Labben i Slutningen af Maaneden, men den Sport er jeg, som Du veed, ganske godt inde i.«

Vilhelm, hvis Budget stedse havde været yderst knebent, vilde til enhver anden Tid have sat sig mod Extravagancer, men idag nærede han ingen Betænkeligheder: inden ret længe vilde han jo kunne sende saa meget Guld hjem, det skulde være!

Idet de, samtidig med at det ringede anden Gang, ilede ud paa Perronen, saae de ved Godsexpeditionen to unge Damer ifærd med at aflevere deres Cykler, den ene en solidt bygget, solbrændt, landlig Type, den anden fin og slank med kruset, lysegult Haar, den skjæreste Teint og et levende Minespil i sit smukke Ansigt. De vare iførte fodfri Kjoler -- en mørkeblaa og en lysegraa — og bare smaa, lette Huer.

»Hun var skam deilig, den Graa«, sagde Vilhelm til Knud, idet de toge Plads i en tom Kupé. Kondukteurerne smækkede Dørene i, men Vilhelm beholdt sin aaben, idet han med en Snedighed, der ellers var ham fremmed, sagde, at han ventede Nogen — ganske rigtig: i sidste Sekund kom Damerne løbende, saae sig hurtigt om og sprang saa ind til vore Venner.

Knud blev nærmest ærgerlig over denne Invasion, thi der var kun én Dame i Verden, han brød sig om, alle andre vare ham saa temmelig ligegyldige. Han gav sig derfor til at stirre ud ad Vinduet, og det var ham absolut kjært, da han af den hviskende Samtale henne i Hjørnet forstod, at de To skulde af ved Charlottenlund for at tage Bad.

Toget holdt, men næppe vare de nede, før Vilhelm pludselig til Knuds største Forbauselse sagde:

»Skal vi ikke hellere staa ud hér — se, hvor kjøn Skoven er!«

»Nei Tak, Du! Vi har Billet til Klampenborg, og min Plan er allerede lagt: vi leier en Vogn dér — Du skal have det mageligt idag«.

»Jeg holder dog paa —«, begyndte den Anden, men i det Samme blev Døren smækket i, Signal givet, og de begyndte at kjøre. Vilhelm stak Hovedet ud ad Vinduet og blev staaende saa længe i denne Stilling, at Knud tilsidst udbrød:

»Tør jeg spørge, om det var for de to Damers Skyld, at Du vilde af hér?«

»Paa ingen Maade!« lød Svaret, der dog ikke var ganske sandfærdigt.

Vilhelm havde i de syv Aar, der vare forløbne siden Artium, været saa optagen af sine Studier og af Informationer, at han kun havde havt ringe Anledning til at dyrke Selskabelighed, saa meget mere som Fru Gram førte et aldeles stille Hus. Han var derfor ikke kommen ret meget i Forbindelse med unge Damer, og de Faa, han traf, havde ikke behaget ham, thi hans Maalestok var Søsteren Helene, og ligeoverfor hende, som han elskede og beundrede over al Maade, faldt de Andre altid fuldstændig igjennem. Heller ikke efter Afslutningen af den endelige

Examen, da han fik Tiden til sin Raadighed, havde nogen Kvinde fængslet ham — før idag, thi han kunde ikke skjule for sig selv, at »den Graa« havde gjort et vist Indtryk paa ham. Og Forklaringen af dette Phænomen laa egentlig ikke saa fjernt: Tanken om den forestaaende Reise og de tyve Aars Fraværelse bevirkede, at han netop paa denne Udflugt var særlig modtagelig for Indtryk: Sundet, som han dér, tæt foran Klampenborg, kunde skimte tilhøire, forekom ham dybere blaat, end han nogensinde før havde seet det, Skoven tilvenstre, som langs Ordrup Mose løftede sine grønne Kupler, gjorde Erindringen saa levende hos ham om mange lykkelige Timer, tilbragte herude i de svundne Aar, at det næsten voldte ham Smerte — skulde saa ikke Synet af en ung, smuk, dansk Pige paavirke ham? Hun havde været forlegen i Kupéen, fordi han maaske nok havde seet for vedholdende paa hende, men hvor kunde han andet — og mødte han af og til hendes Blik, blev han besynderlig tilmode: hendes mørkeblaa Øine vare uskyldige som et lille Barns, og dog kunde han dybt nede i dem læse noget ligesom en skjælmsk Triumph over den umiskjendelige Beundring, han lagde for Dagen. — Han kunde ikke slippe hende af sine Tanker, og medens de to Venner spadserede fra Stationen op til Taarbæk, svarede han kun Knud med Enstavelsesord — og dog, hvad kunde det altsammen nytte: forsvunden var hun jo, snart reiste han og fik hende aldrig mere at se — bort med disse Grublerier!

De standsede udenfor et Hus, hvorpaa der stod malet: Kjøretøier udleies, og snart efter sade de i en lille Ponnyvogn til to Personer, forspændt med en lavstammet, gul »Islænder«, der var saa fed og rund som en Pølse og saa doven, at det kun ved Hjælp af Pidsken var muligt at overtale den til overhovedet at sætte sig i Bevægelse.

Knud, der var Kudsk, brugte da ogsaa med Energi dette Apparat; ganske vist syntes Slagene kun at fremkalde en behagelig Kildren paa Dyrets tykke Hud, saa lidenskabsløst modtog det dem, men afsted kom de dog, og der var jo strengt taget ikke noget at haste efter.

De kjørte op gjennem Skoven ad Fileværket til, og hele Veien snakkede, lo og sang de afvexlende i det mest overgivne Lune. Men paa Bunden af Vilhelms Glæde laa der dog et Stænk af Vemod ved alt, hvad han saae: de kom forbi Flokke af Raadyr, som stirrede paa dem med deres store, brune Øine, déroppe laa Eremitagen i fornem Tilbagetrukkenhed, hér stode de mange, forvredne Hvidtjørne, der om Foraaret smykke Sletten med deres hvide, duftende Blomster, ved den røde Port rakte en tiaars Pige med bare Ben og smilende Læber en lille, snavset Haand frem efter Mønten, han havde til hende, ved Skovløberens Borde sade Familier, der under fornøiet Latter nøde deres Maaltider, medens Husmoderen bryggede Kaffe ved den blanktpudsede Kobbermaskine — alt var saa kjendt og saa kjært!

Klokken var Et, da de naaede Raadvad. Først sørgede de nede ved Stalden for deres Tyksak af en Hest, hvis Søvnighed i en mærkelig Grad syntes at fortage sig, da den stod overfor den havrefyldte Krybbe, og lidt efter sade de To selv oppe paa Restaurantens forøvrigt menneskefomme Veranda med nogle solide Koteletter foran sig, idet de samtidig glædede sig over Udsigten til den skovkrandsede Dam dernede, langs hvilken Kjøreveien laa som et hvidt Baand i Solens brændende Straaler.

De vare ifærd med at nyde en lille Dessert, da Knud i en ligegyldig Tone bemærkede:

»Der kommer to Damer paa Cykle«.

Langt borte saae man en lille Støvsky reise sig fra de

rullende Hjul og nærme sig mere og mere. Paa én Gang sprang Vilhelm op og ilede ud foran Verandaen, idet han speidende holdt sin Haand over Øinene.

»Det er dem«, raabte han, »den Graa fra Kupéen — jeg kan kjende hende paa Lysglandsen i det gule Haar!«

Knud modtog denne Meddelelse uden at fortrække en Mine, men Vilhelm var lutter Optagethed, og det var med levende Glæde, at han saae de to Damer sætte deres Cykler ved Foden af Trappen og stige op ad Trinene. Idet »den Graa« naaede Verandaen, kastede hun Blikket omkring sig, og da hendes Øine mødte Vilhelms, hændte der det, at en svag, fin Rødme bredte sig over hendes Ansigt, medens hun hurtigt, ligesom forskrækket, saae bort. Han havde ofte iagttaget, hvorledes hans lille Søster kunde skifte Farve overfor Knud — og at nu denne fremmede, unge Pige — — det rørte ham, det gjorde ham blød om Hjertet, det bevirkede, at han hele Tiden maatte stirre hen efter Damerne, der havde sat sig et Stykke derfra og drak Kaffe. Han kunde se paa hende, at hun havde taget den faste Beslutning, ikke at ændse ham, og dog greb han hende flere Gange i et stjaalent Blik — hun maa, hun kan ikke lade være, jublede det inde i ham — han befandt sig i en Sindsstemning, der var ham ganske fremmed.

Vennen vilde fortsætte den afbrudte Samtale med en humoristisk Bemærkning, men mødtes af et kort og energisk:

»Hold Mund — lad dem ikke høre vore Dumheder!«

Knud saae paa ham og tændte sig derpaa en Cigar, idet han blot stilfærdigt yttrede:

»Man skulde tro, Du var bleven gal!«

Sandsynligheden for Rigtigheden af denne Hypothese blev strax efter yderligere bekræftet. Da nemlig de unge Damer kaldte paa Opvarteren for at betale, greb Vilhelm

i samme Øieblik sin Ven haardt i Armen og hviskede i en ophidset Tone:

»Vi maa følge dem — jeg maa vide, hvor de skal hen!«

Knud vilde gjøre Indvendinger mod dette Vanvid, men Vilhelm løb allerede ned ad Trappen, og godmodig, som den Anden var, fulgte han ham — ja, lidt efter smilede han endog forstaaende: man kunde jo aldrig vide, hvad dette var godt for!

Han fandt Vennen nede ved Stalden, ivrigt beskjæftiget med at hjælpe Karlen at lægge Seletøiet paa Islænderen — dette utaknemmelige Dyr stillede sig, trods det gode Maaltid, trevent til Sagen, og først efter mange Ribbénsstød lykkedes det at faae den ind mellem Vognstængerne. Samtidig holdt Vilhelm Øie med Restauranttrappen, og lidt efter hviskede han aandeløs:

»Der er de — de stiger op paa Cyklerne — nu kjører de!«

Det Sidste næsten raabte han i sin Spænding, men heldigvis var Vognen samtidig i Orden, og de kunde rulle afsted.

Damerne vare slaaede ind paa Veien ad Stampen til og dreiede nu nordpaa mod Rundforbi; de kjørte hurtigt og vilde snart være ude af Syne.

»Lad dog det dovne Asen af en Hest strække ud«, kom det febrilsk fra Vilhelm.

»Den kan ikke løbe hurtigere«, svarede Knud.

»Det skal vi faae at se!« brølede den Anden. Han snappede Pidsken fra sin Ledsager og gav Islænderen et Par Slag hen ad Siden, der dog gjorde saa meget Indtryk paa den, at den satte sig i en Slags kort, gemytlig Galop, hvorved Farten fremmedes noget. Imidlertid forøgedes Afstanden alligevel stadig fra de Cyklende, og da disse pludselig bleve hélt borte, fordi de dreiede ind paa en

Sidevei, sank Vilhelm modløst tilbage i Vognen, idet han udbrød:

»Lad os opgive det — det er forgjæves!«

Men Knud, der nu selv var bleven greben af sportsmæssig Iver, drev paa Hesten, saa de inden ret længe naaede Sideveien. Næppe vare de om Hjørnet, før Vilhelm med Jubel i Stemmen raabte:

»Der har vi dem — de er standsede!«

»Den Graa« sad paa Grøftekanten, og »den Blaa« stod ved Siden af, lænet til sin Cykle.

Da Vognen nu i langsommere Tempo nærmede sig, kom den Sidstnævnte Vennerne imøde, idet hun lidt forlegen sagde:

»Mit Navn er Emilie Halberg — min Fader eier »Poppelgaarden« en halv Mils Vei herfra — kunde De ikke hjælpe os — min Veninde faldt —«

Inden hun fik talt ud, var Vilhelm henne hos den anden Dame og spurgte med en Stemme, der bævede af Deltagelse:

»Er De kommen til Skade, Frøken?«

»Jeg troer nok, jeg har forvredet min ene Ankel«, svarede hun med et smerteligt Smil, »jeg kan ikke støtte paa Foden«.

»Kom hérhen med Vognen, Knud!« raabte Vilhelm. Han var traadt ned i Grøften til Frøkenen — Ingeborg Strøm, sagde hun, at hun hed, da han havde præsenteret sig selv — og hjalp hende med at reise sig. Saa lagde han sin høire Arm varsomt om hendes Liv, hun sin venstre om hans Hals, og paa den Maade bar han hende hen til Vognen. Hun var let som en Fjer, syntes han, og aldrig havde han anet, at der existerede en saadan Lyksalighed i Verden, som den, han følte i dette Øieblik.

Der var jo kun Plads i Vognen til To, og Knud, som

morede sig over den Henrykkelse, der afspeilede sig i den Andens Aasyn, hviskede derfor til ham:

»Du vil vel helst være Kudsk?«

Vilhelm trykkede hæftigt hans Haand og svarede ligesaa dæmpet, med blødt Tonefald:

»Tak, Knud! Dén Venskabstjeneste skal jeg huske, saa længe jeg lever«.

Efterat den beskadigede Cykle var bleven anbragt paa Vognen, luntede Islænderen afsted, medens Frk. Halberg kjørte bagefter. Knud maatte saaledes gaa den halve Mil alene henad den støvede Landevei, men han tabte ikke sit gode Humeur, thi hans Tanker vare hele Tiden hos en ung Dame, der, sagde han til sig selv, var »hundrede, ja tusind Gange smukkere end den Graa!« —

Endelig naaede Knud Poppelgaarden, der viste sig at være en ret herskabelig Eiendom med brede Trapper op til den høitliggende Stueetage. Hvilende paa en Sopha i Dagligstuen forefandt han Patienten, der allerede var tilseet af en Læge, som til alt Held laa paa Landet tæt derved: det var kun en Muskelfibre, der var sprungen, og ved Hjælp af Massage samt absolut Ro, vilde hun snart være paa Benene igjen; ved hendes Side sad Vilhelm, stærkt optagen af at underholde hende. Strax efter traadte en ældre, før Dame ind; hun var i stivt Toilette, havde et ubehageligt Ansigt, en opblæst Mine, bar Stanglorgnet og takkede Knud for Laanet af Vognen med det kjøligst mulige Haandtryk. Det var Enken efter en Justitsraad Strøm, der sammen med sin Niece, Ingeborg, for en Maanedstid siden havde taget Ophold som Pensionair paa Poppelgaarden; Fruen stammede fra Kjøbenhavn, medens den unge Pige hørte hjemme i Flensborg og blot var paa Besøg herovre. Knud dannede sig strax den Forestilling, at Justitsraadinden maatte være »fornemgal«, og det bekræftedes

ogsaa senere, idet hun, efter at have forhørt sig om deres Extraktion, behandlede de to Venner med en overbærende Ringeagt, der irriterede dem i høi Grad. Derimod vare Proprietairen og hans Hustru Elskværdigheden selv; de Fremmede bleve bedte med til Middagen, der fandt Sted Kl. Fire, og ved et Glas Vin takkede Værten dem for deres Hjælpsomhed. Forinden havde de overbevist sig om, at Islænderen svømmede i Velvære ovre i Stalden.

Justitsraadinden pleiede at »hvile« et Par Timer efter Middagen, og til Alles Lettelse forsvandt hun derfor nu. Da Knud, som Søn af en Landsbypræst, yttrede Kjendskab til Landvæsen, tog Proprietairen ham med sig for at vise ham sin Jord, og huslige Pligter kaldte Fru og Frk. Halberg bort, saa at Vilhelm snart var alene med Ingeborg.

De havde jo faaet talt en hel Del sammen saavel paa Kjøretouren som bagefter, og desuden følte hun en saa stor Taknemmelighed for al den Venlighed, der var viist hende, at Tonen imellem dem allerede var tillidsfuldt fortrolig. Hidtil havde han imidlertid samvittighedsfuldt holdt sig til neutrale Emner, men jo længere han saae paa hende, desto mere indtagen blev han i hende, han vidste, at Afskedens Time snart slog, og pludselig sagde han derfor med en egen, blid Klang i Stemmen:

»Tør jeg vove at tro, at De lagde Mærke til mig, da vi i Formiddags kjørte sammen i Kupéen?«

»Ja«, svarede hun, idet hun slog Øinene ned.

»Ogsaa ved Raadvad —?«

»Ja — vi vidste godt, at De var bagefter os — det var jo netop, fordi jeg skulde skynde mig saa meget, at jeg faldt med Cyklen«.

»De vilde altsaa undgaa mig?«

»Ja, det var da ganske naturligt — husk paa, at jeg jo slet ikke kjendte Dem dengang«-

»Men nu kjender De mig — hvorledes lyder saa Deres Dom?«

Hun lo forvirret, idet hun svarede:

»Det er virkelig ikke saa hurtig en Sag at danne sig en Mening om et Menneske«.

»Da har jeg min Dom om Dem fuldt færdig«.

»Nu maa De ikke sige mere« — hendes Tone var indtrængende bønlig.

»Nei, De har Ret«, sukkede han, »fortæl mig hellere noget om Deres Liv og Oplevelser«.

Saa fortalte hun kvikt og meddelsomt: hendes Familie boede i Flensborg, men hun havde en Broder, der snart havde naaet Værnepligtsalderen, og da han ikke for nogen Pris vilde sværge til Tydskernes Fane, havde Moderen, der var Enke efter en Kjøbmand, besluttet, i det kommende Foraar at flytte til Danmark. Forresten havde hun været saa kjed af sit Besøg herovre denne Gang, fordi Tanten absolut vilde have, at hun skulde give sit Ja til en halvgammel, rig Kavalér, der altid overhængte hende — »men jeg kan ikke udstaa ham og vil aldrig have ham!« tilføiede hun med lynende Øine. Hun var saa fortrolig, saa naturlig og saa sød, at Vilhelm ganske var reven med — da traadte Justitsraadinden ind, og med en harmfuld Bemærkning om det »høist upassende« i, at to Unge saaledes vare alene sammen, tog hun Plads ved Sophaen. Kort efter indfandt ogsaa de Andre sig.

Klokken var imidlertid bleven henad Syv, Solen var ifærd med at gaa ned, og der var en lang Vei til Taarbæk. Altsaa blev der givet Ordre til at spænde Islænderen for, og Gjæsterne toge Afsked, idet Proprietairen ikke undlod med ægte landlig Gjæstfrihed at opfordre dem til ved Leilighed at gjentage Besøget. Justitsraadinden var ogsaa med ude paa Stentrappen for at sige Farvel, saa glad var hun

over, at Huset endelig blev befriet for disse to »mystiske Personer«. Vilhelm var rasende paa hende, fordi hun havde forhindret ham i, senere at faae vexlet et eneste Ord med Niecen, men nu, idet Vognen satte sig i Bevægelse, løftede han Øinene i Veiret — og, ved Himlen, oppe i Dagligstuevinduet stod hun, der hed Ingeborg, og viftede til ham! Hans Hjerte bævede af Taknemmelighed, thi det maatte have kostet hende store Lidelser i den syge Fod at slæbe sig derhen — det var det samme Smil, hun havde, da hun sad paa Grøftekanten, saa smertefuldt — ak, men tillige saa yndigt —

— paa hele Touren ned til Taarbæk aabnede han saa at sige ikke Munden, og Knud respekterede forstaaende hans Taushed. Da Vognen blev afleveret, gik Vilhelm hen og klappede Islænderen, som om han vilde takke den for et eller andet — heller ikke i Jernbanetoget ind hørte Knud en Stavelse fra ham. Først da de fra Stationen traadte ud paa Gaden i Kjøbenhavn, var det, som om han vaagnede af en Drøm, og med en Stemme, der syntes bestemt til at overdøve en anden Røst, saa stærkt lød den, udbrød han:

»Tak for idag — nu er den Episode forbi — imorgen skriver jeg til Shanghai!«

Næste Dag følte Vilhelm sig ilde tilpas. Det var hans Stolthed at eie en rigtig moderne Hjerne, der uden Sentimentalitet af nogen Art formaaede at gaa løs paa Livet og ved koldblodig Overlegenhed gjøre det til sin Tjener, og nu var der kommet noget fremmed, forstyrrende ind i hans Tankegang. Han fornam det næsten, som havde han faaet en Sygdom i Blodet — for Pokker, det var jo

ødelæggende, selvmorderisk at tænke paa en Kvinde i dette Øieblik — nei, naar han om tyve Aar vendte hjem som en rig Mand, da var det Tid, men nu maatte han have frie Hænder, saa at hele hans Handlekraft kunde komme til Udfoldelse. Imidlertid vilde han ikke skrive til China, før den gamle Spændkraft atter var oppe i ham, og han ganske havde revet sig løs fra denne Svaghedstilstand. Vilhelm besad megen Villiekraft, og det lykkedes ham virkelig fra Time til Time at føre en forbittret Kamp mod alle Erindringer fra igaar — men af og til maatte han dog hvile fra Striden, og saa gled Billedet af den unge Pige sagtelig frem for hans indre Blik.

I de følgende otte Dage havde Fru Gram og hendes Datter vanskeligt ved at gjøre ham tilpas, thi han, der ellers var Godmodigheden selv, viste sig pludselig gnaven, faamælt og trættekjær — paa den niende Dag sagde han til Knud: »Lad os imorgen tage ud til Poppelgaarden — jeg mistede paa Touren forleden min Lommekniv og har maaske glemt den dér —«

— han var havnet i den Forestilling, at hele hans Uro kun stammede fra en ungdommelig Opstemthed hin Dag, og at han ved at gjensé den unge Dame atter kunde komme til Fornuft. —

Det viste sig, at der ikke var fundet nogen Kniv paa Poppelgaarden, men forøvrigt bleve de modtagne med største Venlighed, ja, Frøken Ingeborg lagde en saa øiensynlig Glæde for Dagen, at Proprietairen hen ad Aften tog Vilhelm til Side og sagde:

»De Herrers Besøg er os, som De nok har mærket, meget kjærkomment, men vor Pensionair, Justitsraadinden, er noget af en Særling, og hun beklagede sig for lidt siden over, at hendes landlige Ro bliver forstyrret, saa hvis De

vilde opsætte Deres næste Visit, til hun er borte — det dreier sig blot om en fjorten Dages Tid —«

»Selvfølgeligt«, svarede Vilhelm med noget, der skulde forestille et sorgløst Smil, men et Øieblik efter opsøgte han Frk. Ingeborg, fortalte hende, hvad der var skeet, og bad hende i saa ivrige Ord om dog at give ham Leilighed til snart atter at se hende, at hun tøvende meddelte, at hun hver Dag efter Middag, medens Tanten hvilede, pleiede at sidde paa en afsides Høi i Udkanten af den store Have — hun kunde allerede nu bevæge sig omkring ved Hjælp af en Stok. —

Vilhelm kom hjem med et afgjort Indtryk af, at han ikke just kunde siges at være helbredet for sin Sygdom. Atter fulgte der nogle Dage for ham med svære, indvortes Kampe: han kunde nok opsætte sit Svar til China endnu en lille Tid — sæt, at hun sad og ventede ham — han havde jo selv bedt hende derom — han maatte have Rede paa alt dette — ja, han vilde tage derud igjen, maaske kunde han saa atter vinde Herredømme over sig selv! —

I Afstand saae han hende sidde paa Høien, saa sød og fin og yndig, at hans Hjerte svulmede — først i dette Øieblik forstod han ret, hvor uendelig kjær hun var ham. Men hendes Kinder vare blege, store Taarer glede ned over dem, og hun sagde hurtigt, efter at han havde besteget Stengjærdet:

»Jeg skal reise — jeg har været her hver Dag — igaar kom den Mand herud, jeg har talt om, og jeg gav ham Nei — saa blev Tante vred og imorgen tidlig skal jeg reise hjem til Sønderjylland — hun er bleven helt mistænksom og passer paa mig fra Morgen til Aften«.

Ingeborg saae saa inderligt bedrøvet ud, at Vilhelm rørt greb hendes Haand og just vilde til at tage Ordet, da hun i det Samme skrækslagen hviskede:

»Dér kommer Tante oppe i Alléen — hun kan ikke se Dem for Hækken, men skynd Dem bort — Farvel, Farvel og Levvel!«

»Hvorfor skal jeg flygte?« udbrød han, øiensynlig beredt til at møde en hvilkensomhelst Fjende.

»Gaa, eller De gjør mig ulykkelig«, sagde hun i den bønligste Tone.

»Hvad skal jeg gribe til?« lød hans forvirrede Svar. »Maa jeg da skrive derover til Dem?«

»Det gaaer ikke an — men De har jo fortalt om Deres Søster, hun kunde maaske — skjøndt det er vist ogsaa galt — aah, men gaa nu blot, Tante er lige herved!«

Han kyssede med Hæftighed hendes Haand, sprang ned over Gjærdet og var hastigt forsvunden om Hjørnet af Haven. —

Saa skrev altsaa Helene til Flensborg, at hendes Broder havde talt saa meget om den unge Pige, han havde truffet, at hun fik Lyst til at korrespondere med hende, og Ingeborg svarede, at det vilde ogsaa hun gjerne. Brevene, der fulgte hurtigt paa hverandre, vare til at begynde med fra begge Sider holdte i en meget forsigtig Tone, men en Dag kom Søsteren ind til Vilhelm med et, hun lige havde modtaget og sagde smilende:

»Man kan læse det mellem Linierne — der er ingen Tvivl om, at hun holder af Dig«.

Som alle de tidligere Breve fløi han ogsaa dette igjennem med brændende Iver, og hans Beslutning var tagen:

»Skriv strax«, sagde han, »og fortæl hende, at der er En, som elsker hende, og som tilbyder at føre hende til Shanghai, hvor han vil faae saa store Indtægter, at de kan leve standsmæssigt i det internationale, europæiske Selskab, som dér er samlet — ja, jeg føler det, Helene, at nu, jeg har hende at arbeide for, vil jeg kunne tjene tre Gange

saa meget, som jeg først tænkte — jeg kommer engang hjem som Millionair, skal Du se! Saasnart jeg forstaaer af hendes Svar, at jeg har hendes Ja, reiser jeg over til Flensborg«.

Det Brev, som kom fra Ingeborg var ganske kort: »Til Foraaret flytte vi, som jeg vist har fortalt, herfra over til vore Landsmænd, og jeg forlader aldrig Danmark, aldrig!« Om hendes Følelser forøvrigt stod der ikke et Ord.

Denne Skrivelse ramte Vilhelm som et Lyn. Han vidste ikke, at den var bleven til under mange Taarer af bitter Skuffelse, og han blev derfor greben af den dybeste Sorg, thi inderst inde havde han hele Tiden troet paa et gunstigt Svar, naar han blot kunde overvinde sine Betænkeligheder og faae talt — nu havde han talt — óg saa —

De følgende Dage gik han omkring i haabløst Mismod, men da vaagnede hans Energi atter, og han skrev selv et Brev til Ingeborg, et langt og glødende, hvori han fortalte hende, at Livet vilde tabe alt Værd i hans Øine, hvis hun gav ham et Nei.

I den yderste Spænding ventede han. Endelig en Morgen ringede Postbudet, og Vilhelm modtog en fin, lille Billet, som han med rystende Hænder foldede ud. Der stod:

Hr. Cand. polyt. Vilhelm Gram!

Det falder mig ikke let at svare paa Deres Brev. De kan maaske nok gjætte, i hvilken Retning mine Ønsker gaa, men som jeg skrev forrige Gang: Jeg forlader aldrig Danmark! Under mine Ophold ovre hos Eder har jeg nok mærket, at Eders Fædrelandskjærlighed ligesom sover, og bringer man Spørgsmaal af den Art paa Bane, faaer man lunkne, tidt endog halvt ironiske Svar. Men De maa kunne forstaa, at en Pige, der er født herovre i Sønder-

jylland, seer anderledes paa disse Ting. Den, der fra lille Barn har været vant til at ty ind i et Værelse til Gaarden, naar hun vilde synge de danske Sange, for ikke at skaffe sin Fader Vanskeligheder, den, der engang ved en Fest af en Politibetjent blev tvungen til at tage en rød Sløife af sin hvide Kjole, fordi det var de danske Farver, hun bar, den kommer til at elske de danske Sange og de danske Farver høiere, end I maaske kan fatte — De skulde vide, hvad det er for os at staa ved de sort-hvide Grændsepæle og se mod Nord ind i det forjættede Land! Fra jeg kunde skjønne, har det været mit høieste Ønske, mit Livs bedste Drøm at komme til at bo hos Eder, og der er for mig noget Helligt i dette. Derfor gjentager jeg: Jeg forlader aldrig Danmark — hvor meget der saa end paa andre Omraader maa gaa til Grunde for mig ved denne Beslutning.

I. S.

Der forløb over fjorten Dage, inden Vilhelm formaaede at tage Standpunkt til dette Brev, og i de fjorten Dage var han bleven bleg og afmagret, thi hans Tilstand havde Lighed med Krisen under en hæftig Feber. Det var to modsatte Livsmagter, der daglig talte deres Sag i hans Sjæl, hans Hoved tog Parti for den ene, hans Hjerte for den anden: han havde i den Grad indlevet sig i Forestillingen om den store Verdensvirksomhed, der ventede ham i China, at det at slippe den forekom ham som en Ulykke — men paa den anden Side, at skulle slippe Ingeborg, det var mere end en Ulykke: det var Døden, syntes han.

Denne sidste Forestilling vandt mere og mere Overhaand hos ham, og en smuk Morgen vaagnede han med Tankerne klarede og sin Beslutning fattet — det var, som

om Nattens Dæmoner havde feiet alle Tvivl ud af hans Hjerne. Han drog et dybt Lettelsens Suk, og da han noget efter traadte ind i Dagligstuen, hvor Moderen sad paa Forhøiningen ved Vinduet med sit Sytøi, gik han hen til hende, tog hende om Livet og hviskede:

»Kjære, lille Mo'er! Nu gaaer jeg ind og skriver til Shanghai, at jeg bliver herhjemme, og iaften reiser jeg til Flensborg for at fæste mig en Brud«.

Hun bredte sine Arme ud og græd ved hans Bryst, og Helene græd, men Knud, der i det Samme kom til, jublede, thi Fru Gram lagde i sin Glæde Datterens Haand i hans, og han fik Lov til at hente det første Kys fra hendes røde Læber.

»Det er underligt, som det gaaer hér i Verden«, udbrød Knud. »Nu har baade Fædreland og Moder og Søster og Ven søgt at overtale Vilhelm, men forgjæves — »ingen menneskelig Magt kan holde mig tilbage, jeg skal vise Jer, at jeg er stærk«, sagde han — og saa kommer saadan en lille Dame kjørende paa sin Cykle, og hun kan — hun viser sig at være den Stærkeste af os Alle sammen!«

NIELS W. GADE.

Efter en Tegning af P. S. KRØYER.

Originalen tilhører Professorinde GADE.

OM NIELS W. GADE.

Af DAGMAR GADE.

Man har bedt mig fortælle lidt om, hvorledes Fader komponerede, men man kan egentlig lige saa godt forklare, hvorledes Græsset vokser eller Kærnen dannes i Akset, som man kan fortælle om, hvorledes en Kunstner producerer. Al Kunst er Liv og maa i sin aandelige Verden følge Naturens Love, omgivet i sin Spiring og Vækst af samme Hemmelighedsfuldhed som Planten i Jordens Skød.

Naar man overhovedet vil tale om en saadan Proces, forekommer det mig, at de Ord, afdøde Biskop Fog en Gang udtalte, giver det smukkeste og sandeste Billede af, hvad der sker i en Kunstners Sjæl i det Øjeblik, han fyldes af en Idé. Ved en given Lejlighed anvendte han de første Ord af Skabelseshistorien: »Jorden var øde og mørk, men Guds Aand svævede over Vandene og Ordet lød: »Bliv Lys«. Dette Billede overførte Biskoppen paa Kunstneren, hvis Aand sværer over Marmorblokken eller over Tonernes forvirrede Klange — da sker Underet — Værket staar fuldendt og skønt for Kunstnerens indre Øje! Desværre — eller heldigvis — er dette Nu ikke prisgivet profane Blikke og man kan være daglig sammen med en Kunstner uden at ane, at han har undfanget Idéen til et nyt Værk.

I den Tid, Fader var optagen af nye, musikalske Tanker, var hans Væsen i det mindste ikke meget forskelligt fra det sædvanlige; maaske lidt mere tavs og udeltagende for Hjemmets daglige Liv og Færden. Naar Idéen under Udarbejdelsen begynder at antage Form, kan fremmede Blikke følge Værkets Fremadskriden — men Fader holdt ikke af at spille sine Kompositioner for nogen, før de var omtrent helt færdige.

Paa Krøyers Tegning sidder Fader med et Nodehæfte i Haanden, som han læser i — og formodentlig kritiserer. Det samme koncentrerede Udtryk, Billedet gengiver, mindes jeg, naar jeg i gamle Dage tilfældig kom ind i hans Stue og saa ham sidde ved Klaveret og komponere. Jeg maa absolut bruge Ordet se og ikke høre, naar jeg taler om hvorledes Fader komponerede; thi mens de musikalske Tanker opfyldte ham og kæmpede i hans Sind, saa var det kun enkelte Akkorder og sparsomme Toner, der lød fra Klaveret. Med Blikket stirrende hæftet lige ud paa det tomme Nodestativ og Hænderne afvekslende hvilende paa Tangenterne i en dvælende, sagte Akkord eller hængende foldede ned mellem Knæene, sad han stille og uden at mærke, om man gik ud eller ind ad Døren. Kun Ansigtets Udtryk, en Bevægelse af de karakteristiske Øjenbryn og Mundens vekslende bestemte eller urolige Linje viste, at der foregik et aandeligt Arbejde, som først naar det havde naaet den Grad af Klarhed, der tilfredsstillede ham selv, kunde frigøre sig i Melodi og som en nyskabt Aabenbaring glide ud fra Klaverets Toner.

De sidste Aar Fader levede, talte han undertiden, paa vore Ture i Fredensborg Park, om sine Kompositioner, og den Trang til at ordne og klargøre, der kendetegnede ham baade som Kunstner og Menneske, ytrede sig ogsaa her, idet han i Tankerne ligesom samlede sit Livs musi-

kalske Gerning og grupperede sine Kompositioner om enkelte Idéer, der krævede flere større Arbejder for at udvikles og afsluttes. Saaledes hørte »Kalanus«, »Zion« og »Korsfarerne« sammen. Den bristende Higen i »Kalanus« lutres gennem større Klarhed i »Zion«, for endelig i »Korsfarerne« at se sit bestemte, religiøse Ideal. Som Pilgrimskoret bryder ud i Jubel foran Jerusalems Mure: »Vort Maal er naaet«, har her ogsaa Sjælen fundet sit Maal og stillet sin Attraa.

En anden Gruppe danner »Comala«, »Elverskud« og »Psyche«, alle tre vokset op af Sagnets Muld og formet om dets Erotik. Af disse sidste Arbejder satte Fader selv mest Pris paa »Psyche«, som overhovedet var ham den kæreste af alle hans Kompositioner.

I sin Stilling som Organist blev han ofte opfordret til at komponere Salmemelodier og skrev vist i sine senere Aar mere i den Retning end han egentlig havde Lyst til; han fortalte mig i det mindste, at det var ham en Plage at sætte Musik til blødsødne Ord, Teksten maatte have en »Sejersklang« for ikke at virke profant, og den eneste Koral, han rigtig vilde vedkende sig som ham selv værdig, var Melodien til Johannes Evalds: »Udrust Dig, Helt!«

Fader holdt meget af at tale om sin »Musas Besøg«, som han kaldte det og med sit glade Smil og med store Haandbevægelser kunde han udmale for mig, hvorledes hun kom og »bankede paa«, netop naar han havde allermest travlt med sine mange Pligter i praktisk Retning og Vestelommerne var fulde af de Huskesedler, han skrev for ikke at behøve at »tænke paa disse Ting«. Saa maatte han »jage hende bort«, men hun havde dog nikket saa oetydningsfuldt til ham, at naar Sommer og Ferie kom, kom ogsaa alle de Tanker igen, der havde ligget gemt under Vinterens Gerning, fulgte Naturens Lov: spirede, voksede og satte Blomst.

Det behøvede ikke at være store Aarsager, der kaldte Vækst frem i de musikalske Tanker; han puffede saaledes en Dag pludselig til mig, mens vi spadserede fredelig sammen i Sorgenfri Skov og gjorde mig med et Hovedkast opmærksom paa en halvvoksen, blond ung Pige, der boede i vor Nærhed, men som vi kun kendte af Udseende og hviskede: »Tænk, det var den klatøjede Tøs, der gav mig Idéen til Psyche!« At han ikke var særlig begejstret over hendes Ydre, laa baade i Ordene og den halv forundrede Tone, han udtalte dem i. Hans Fantasi har vel udbredt en Ynde over hende, som nu, da Idéen var fæstnet i et musikalsk Tankearbejde, atter var forsvunden.

Fader var »født Spartaner« og krævede intet Hensyn til Magelighed eller Uforstyrrethed, naar Arbejdet var saa vidt fremskredet, at det kun gjaldt at nedskrive det. Vi kunde snakke saa højt og lystigt vi vilde — Hjemmet var den Gang stort og livligt — Fader kunde udelukke sig fra alt, hvad han ikke brød sig om og dog vidste han, hvad der blev sagt og kunde pludselig komme med en Bemærkning, naar vi halvvejs haabede, at han ikke hørte efter. Et kunde han imidlertid ikke taale, og det var Liremændene; utallige var de Sammenstød, han havde med dem, og sjælden fulgte de hans Opfordring om at gaa ind i en anden Gaard, ikke en Gang, da han var saa ualmindelig høflig at anmode Vedkommende om at forføje sig bort med de Ord: »Jeg er selv Musiker«.

Det var mærkeligt at være Vidne til det dybe Vemod, der overfaldt ham, naar han hjemme eller paa Rejser tilfældig hørte noget af sin egen Musik, som f. Ex. en Gang i Antwerpen, hvor vi en Eftermiddag skulde rigtig ud at more os. Fra Sporvognen, hvori vi sad, opdagede vi en offentlig Have, der i det straalende Vejr tog sig særlig indbydende ud, og vi begav os derfor paa Vandring der-

hen med Fader i Spidsen; men knap var Moder og jeg kommen ind ad Gitterporten, før vi blev puffet hovedkuls ud igen af ham, der med en Mine, som om Ulykken var i Hælene paa os alle, skridtede ud for hurtigst mulig at komme bort fra det uhyggelige Sted. Det var de brusende Orkestertoner af hans egen »Michel-Angelo« Ouverture, der klang ud fra en lumsk Koncertsal midt inde i den store, smukke Have, som skræmmede ham bort og hele Aftenen var han i et mildt fortvivlet Humør, der tilsidst smittede os andre. Det var ikke altid lige morsomt at rejse med ham.

Jeg ved ikke, om det var en Tilfældighed eller en naturlig Følge af, at Fader var Komponist, men jeg tror ikke, mange Bogskabe kunde opvise en saadan Samling Lyrik som hans. Baade smaa og store Digtere sendte ham deres Produktioner til musikalsk Behandling, men til sine større Arbejder benyttede Fader udelukkende Tekster, hvor hans egne Idéer og de musikalske Hensyn var eneraadende og han forkortede og forandrede Teksten efter sit eget Behov. Til Gengæld havde han dyb Respekt for et Digterværk, der tilfredsstillede ham, ikke alene ved sin Idé, men ogsaa ved sin Form og Versenes musikalske Rythmer. Jeg husker følgende Udtalelse af ham efter Læsningen af Drachmanns Digte: »Der er en Velklang i de Vers, som man ikke tør ødelægge ved at komponere mere Musik til«. De fleste Romancer, Fader har skrevet, stammer fra hans Ungdom og er komponerede baade over danske og tyske Tekster; men den af Komponister ellers saa yndede Heine undgik Fader omhyggelig. Al den overstrømmende Erotik var ham imod og Ironien fandt han malplaceret, »man ved aldrig, hvor man har ham«, erklærede han og tilføjede ærgerlig, »det affekterede Bagbæst«. Endnu mere drastisk viste han sin Uvilje mod Heine paa en Koncert, hvor en

udmærket tysk Romancesanger med smeltende Udtryk foredrog: »Lehn deine Wang an meine Wang«. Under Udførelsen stønnede Fader, som om han var om Bord paa en Damper i stærk Søgang, og han maatte tilsidst berolige sine Nerver med at lave sit Program om til en nydelig, lille, trekantet Hat. Hans Yndlingsdigter var og blev Øehlenschlæger: man slap ikke for en lille Oplæsning en Gang imellem, og hans Naturbeundring ude i Fredensborg Park fandt hyppig Udtryk i Citater af »Digterkongen«.

Jo ældre Fader blev, desmere savnede han i Tidens kunstneriske Arbejder den Harmoni og Klarhed, der for ham var en Del af Kunsten selv, hans Begejstring for absolut Skønhed voksede til en Længsel, der utaalmodig vendte sig fra det nærværende, og med jublende Glæde udtalte han sig om et Liv efter Døden i det Fuldkommenhedens Rige, han higede efter.

Som i hans Ungdom Livets store Glædesbølge brød uanet ind over ham og drog ham ud i den store Verden, saa kom Døden — ikke som en Befrielse fra Sygdom eller Svækkelse — men pludselig og let, som Kaldelsen til en ny Tilværelse med højere Maal og dybere Udvikling.

HAANDTEGNING AF THORVALDSEN.

Originalen er af Thorvaldsen foræret Overlæge BRICKA med den Tilføjelse, at det var Portræt af Kunstnerens Moder.

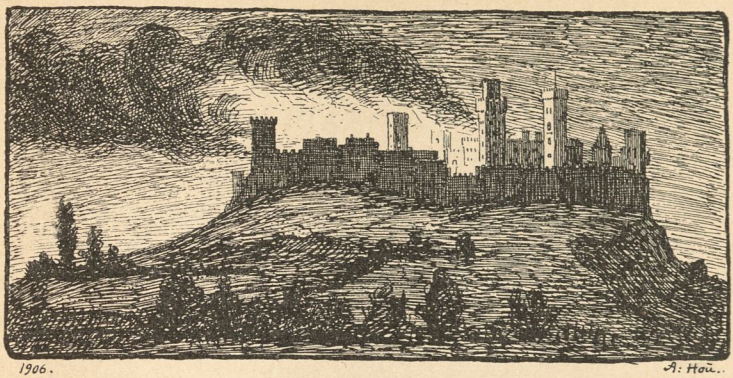

BIANCA DELLA PORTA.

En Kærlighedens Krønike af BØRGE JANSSEN.
Med Illustrationer af AXEL HOU.

Broder staar mod Broder, Ven mod Ven; thi det er om det Herrens Aar 1300 og i det skønne Land Italia.

Guelfer og Ghibelliner kæmper saa haard en Kamp, og hver, der kan føre en Klinge, nytter den vel. Og i de Tider var der mange, der kunde føre en Klinge, saa mange, at den gode Guds Moder græd, mens Satanas, den lede Troldkarl, havde største Morskab.

I de Dage begav det sig, at den gode Nobile Battista della Porta var Herre over den Stad Bazzana, og som den Guelf, han var, hadede han, Satan til Behag, Guds Moder til Kvide, hver Ghibellin. Men haded han dem, saa elsked han sin Hustru den blide Bianca. Og hun var Kærligheden værd! Ej større, ædlere, skønnere Kvinde var

nogen Tid født i Italias Land, hvilket ej er lidet sagt, da dette Land stedse var rigt paa skønne, gode Kvinder.

Bianca var hvid som sit Navn. Ren, uskyldig og skøn var hun som Liljerne, der i Pinsefestens Dage sættes paa Altrene ved Guds Moders Fod. Men hendes Øje var sort, og flamme kunde det, naar hun hørte om Uret og Udaad. Mænd, Børn, arme og kranke, som Gud havde rammet med Sot og Syge, ja, endda Himlens Fugle smaa og de ringeste Last- og Trældyr, der dog ej har mindst Sjæl, elskede hende; thi god og mildsindet var hun mod alle.

Derfor kaldte nogle hende Bianca den fromme.

Men højest elskede Don Battista hende, og højest elskede hun ham, og derfor kaldte nogle ham Battista den lykkelige.

Og i Bazzanas Borg, der hang Himlen næst paa Bjærgets Fald, levede de to lykkelige; men ak, Satanas Frydetid var inde; thi frem drog Ghibellinernes Skare, sang Messer, holdt Bøn og myrded dertil, saa Madonna maatte græde.

Fra Nizza de Monferrata, fra Monbaruzzo, ja, rundt fra hver en Kant og Kløft myldred de frem mod Bazzana, og da lod Battista della Porta Trommerne gaa, og meget gjortes beredt til at byde den ilde Gæst Velkommen.

Alt var Larm og Jaghast, Vaaben pudsedes, Stenslynger prøvedes, Forraadskamre fyldtes; men da lagde Bianca Haanden paa sin Husbonds Skulder, saa' paa ham med de store, gode Øjne og sagde:

»Hjærte Battista, ét har I glemt —«

»Du fejler, elskte Bianca, alt er beredt!«

»Det fornemste fattes —«

»Hvad da?«

»Battista, Trommerne har du ladet røre — men Kirkeklokkerne!«

Han drog hende til sig:

»Ja, Bianca, du er den viseste! Klokkerne skal lyde helt til Madonnas Trone, at hun maa vorde os god!«

Og snart derpaa vælded saa mild en Klokkeklang over Bazzanas Stad, i Kirkerne tændtes Kærte ved Kærte, og frem over Krigernes bøjede Hoveder, frem over Battista og Bianca della Porta kom Lyd af hellige Messer, Bølger af hellig Røgelse. Og Hostien, Kristi velsignede Legem, løftedes over de knælende Skarer, at de kunde vorde rene og rensede for som gode, kristne Riddere at kunne svinge deres korsdannede Sværd til Herrens Ære.

Men og' i Ghibellinernes Hær, der under den grumme Ezzelino drog frem mod Bazzano, holdtes Messe og Bøn, og Røgelsen drev, og Knæene bøjedes; saa det i de Tider ej maatte være af det nemmeste at være Gud og Guds hellige Moder.

Og frem drog Ezzelino og slog Lejr for Bazzano.

Snart derpaa begyndte han at gøre Storm-Taarne, Blider og andet i Beredskab; men Bjærget var højt, og Gud var god, saa de deroppe lo af Ezzelino.

»Le ej,« sagde Bianca della Porta, »alle har vi store Synder at sone, kanske vil Gud Herren straffe os —«

»Nej, I har hvert Fald ingen Synder, I, Bianca den fromme,« lød Svaret tilbage, men hun bøjede Knæ, rakte Hænderne mod oven og raabte:

»Himlenes Herre, her knæler saa stor en Synderinde, dog beder hun af hele sin Sjæl om Velgang for denne gode Stad!«

Og alle om hende knælede og bad ret inderligt; men Ezzelino havde tidobbelt saa mange Riddere og Knægte som Battista.

Og saa en Nat, da Maanen stod bag Skyerne, gik Kampen an. Ezzelinos Mænd havde Dagen igennem drukket vel af den gode, skummende Astivin, og havde de ej

haft Mod før, saa havde de det nu. Eder, Forbandelser lød: ej skulde én af de Guelfske Hunde se Sol staa op, og den Dag i Morgen vilde Ezzelinos Mænd drikke deres Asti og favne Bazzanas Kvinder deroppe.

»Kender den naadige Don Ezzelino den skønne Bianca della Porta?« spurgte en Ridder, der red Ezzelino næst.

»Af Ry og Rygte,« lød Svaret.

»Hun skal være skøn som ingen anden —«

»Vi faar se —« smilte Don Ezzelino og føjed til, »i Morgen — kanske i Nat er hun min —«

»Man siger, hun ej lader sig bøje —« sagde Ridderen dæmpet.

»Men jeg, Don Ezzelino, siger, hun skal!«

Kedeltrommer lød, Storm-Stiger og Taarne bragtes frem, oppe fra Fæstningen faldt saa haardt et Hagelvejr af eneste glødende Stene, sydende Tjære og Beg. I Skjul af Storm-Taarnenes Tage rykked Ezzelino ind under Murerne; men trods Skjulet ramtes mere end en af den ilde Regn, og i Nattens Stilhed skar onde Jammerskrig.

Ezzelino pegede paa sin Dolk og gav et Vink til Ridderen ved sin Side. Ridderen nøled, syntes ej at forstaa, da sagde Ezzelino:

»Jeg lider ej den Musik af mine egne Folk, lad den standse!«

»Hvordan?«

»Med Dolken!«

Hovslag gennem Natten, og snart tav den ilde Lyd.

Men ej længe derefter havde Ezzelino andet at nytte sin Tanke til, Kampen var i Gang, Storm-Taarnene inde under Bjærgvæggen, Storm-Stiger op til Taarnenes Krone — nu et Brag og saa mange Rædselskrig — Stigen var styrtet i Dybet. Og højt oppe fra lød Jubelskrig, blandet med glade Sange.

Men nye Stiger førtes frem, op langs dem klatrede Ezzelinos Mænd. Gang paa Gang styrtedes de i Dybet — Jublen deroppe, Jammeren dernede steg, Skrig, Veraab og Eder slyngedes tilsammen, da skar et Raab gennem det alt, og Raabet kom fra Ezzelino:

»Stop Munden paa de Hallunker deroppe! Inden Morgen er Staden jeres! Hører I, Ghibelliner, tager I Staden, er den jeres! Kvinder, Mad, Vin, alt er jeres, to Dages Plyndring og kun Pardon til Kvinderne — de unge!«

Et larmende Skrig løftede sig, Trommerne rørtes — se: Stigerne dèr, som voksede frem af Fakkellyset, sattes atter til Murene; men atter: ve, ve, styrtede de i Dybet.

Da svor Ezzelino en dyr Ed, sprang af sin Hest og raabte:

»Følg mig, og Fanden staa i alle Guelfer!!«

»— i alle Guelfer!« lød Raabet tilbage, og med Ezzelino i Spidsen gik det op over Storm-Stigerne.

Nogle styrtede, men dèr — se dèr! Er det ej Don Ezzelino, som stormer frem, nu er han ved Murkronen — nu vakler Stigen — nej, atter er den fast — nu skingrer hans Stemme:

»Død over Guelferne!«

»Ja, Død over Guelferne — evviva Ezzelino!«

»Død over Ghibellinerne,« lyder Raabet tilbage —

»Ja, Død over dem —«

»Evviva Don Battista! —«

»Evviva Donna Bianca, evviva, evviva!«

Det klirrer med Vaaben, drøner af Kampskrig — dèr paa Murkronen staar Ezzelino — vakler han ej? — Nej, han kæmper — Sværd krydses og klinger — frem, frem, Guelferne viger — —

»Staden er jeres — ingen Pardon!«

»Kun for Kvinderne —«

»Ja, for de unge!!«

Længere, længere kæmpede Ghibellinerne sig frem — men nu, dèr i Faklernes røde Lue flammer en Rustning, et Sværd. Det er Battista della Porta, der løfter det.

»Kom an, Don Ezzelino!«

»Kom an, Don Battista — Helvede tage dig og alle Guelfer!«

Det klirrer tungt, de gaar i Kreds, Sværdene gnistrer, klinger, da vakler Don Battista, segner — hans Mænd flyer; men nej, nu standser de, en Kvindestemme lyder:

»Fremad for Guds hellige Moder!«

Det er Donna Bianca, der stormer frem med flammende Øjne, løftet Dolk — nu standser hun: Gud i Himlen, for hendes Fod ligger Don Battista død i sit Blod —

Strag som en Støtte staar hun, saa flammer det med ét i hendes Øjne, og hun bøjer sig, vrister Sværdet af Don Battistas Haand, løfter det og trænger ind paa Don Ezzelino. Og næppelig faar han Tid til at værne sig; thi ogsaa han stod, en Støtte lig, og stirrede paa den høje, skønne Kvinde.

Saa løfter han hastig sit Sværd, bøder for sig, men til Slag falder det ej, det er, som en Haand holdt igen.

»Frem, frem, Bazzanos Mænd!« raaber hun, »Hævn for Battista, Hævn for min døde Husbond — ved I det — hører I — Don Battista, min Husbond er død!«

Og Bazzanas Mænd følger hende, hugger ind som rasende — Ghibellinerne viger . . .

Frem og hen bølger de kæmpende; saarede, døende paa alle Sider, men hvor Donna Bianca kommer, løftes Hænderne mod hende og blegnende Læber raaber:

»Bianca den fromme, skærm os, frels os!«

Men ak, Guds Moder i sin Himmel maa have glemt

Bazzanas Mænd; flere og flere Fjender vælter frem over Murkronen; en Bølge af dræbende Staal krummer sig over Guelfernes vigende Skarer, nu kaster de Vaabnene og flyer — ene mellem døde og døende staar Bianca della Porta.

Hendes hvide Lin er plettet af Blod, hendes Øjne gløder, hendes Hænder skælver — nu folder hun dem, vrider dem i Bøn, segner paa Knæ, brister i Graad.

»Hid med Fakler!« raaber en Stemme.

Hun ser op, og i det flammende, røde Skær ser hun Don Ezzelino. Han er hed af Kampen, blodig er han ogsaa. Hans Skæg er en stivnet blodig Masse, midt i den lyser hvide spidse Tænder. Nu lægger han Haanden paa Hjærtet og siger:

»Donna Bianca della Porta, Don Ezzelino hilser jer med Gud!«

»Og jeg,« siger hun med en Stemme, der lyder mat og fjærn, »jeg beder i Gud den almægtiges og alle Helgenes salige Navne, at I vil skaane denne Stad, dens Borgere, dens Kvinder —«

»Om jeg kunde,« siger han, »men det er omsonst — Folkene har mit Ord!«

Hun løfter Hovedet og lytter; for til hende naaer en Larm, en Hulken og en Jammer, Skrig af Børn, Veraab af Kvinder — —

»Herre i Himlen,« klager Donna Bianca, »myrder I Børn og Kvinder?«

Don Ezzelino smiler og siger:

»Det er Krigen, skønne Donna Bianca — men I er under min Beskyttelse og Varetægt —«

»Gud bistaa mig!« raabte hun og sprang op, »da er ej Frelse mer!«

»Jo, for j e r er der Frelse,« sagde han og gik hende

nærmere, »Kvinder har jeg kendt, mange og skønne; men ingen saa stolt som I — lad mig kysse jer Haand!«

Han greb efter hende, hun veg, blev end højere, og med en Stemme, der fik hans Øjne til at blive større, næsten skreg hun:

»Rør mig ej, eller ved Gud almægtige, jeg støder jer ned med denne min Dolk — I har taget alt, hvad jeg ejede — I har myrdet min Husbond — jeg vil se ham, hvor er han — aa Gud, min døde Husbond —«

Men Don Ezzelinos Haand knuged om hendes Arm, og hans Stemme lød:

»I skal være min!«

»Nej!!«

»I skal!«

»Saa hellere Døden — jeg hader jer!«

»Saa lær at elske!« raabte han og vendte sig til Fakkeldragerne: »Tag alle Vaaben fra Signora, før hende til Slottet, Vagt ved hende, til jeg kommer — I staar inde med jert Liv!«

»Og I er Ridder?« raabte Donna Bianca.

»Jeg er saa'« lo han, »og tilmed Eders!«

I Bazzanas Santa Maria-Kirke er Don Battista della Porta blevet bisat. Præsterne har bedt, Røgelsekarrene er blevet svunget, Dødsmesser læst, og nu hviler Don Battista i Kryptens Stensarkofag.

Alt er tilgaaet med Pomp og Pragt, og Don Ezzelino har talt milde Ord til Don Battistas Enke. Hans Folk er ej langtfra at harmes; thi vel har de haft skønne Nætter med skummende Astivin og grædende Kvinder; men hvi-for al denne Hæder mod en Guelf?

Rygter gik og meget sagdes; men ingen kunde dog ret raade dette.

Kun tvende, Donna Bianca og Don Ezzelino. Og for ham var det endda ej saa let. Mange Kvinder havde været ham til Behag, mangt et Elskespil havde han drevet; men her! Hvi tog han ej, hvad han dog kunde tage? Var han da ej Herre her i Staden, var Donna Bianca ej hans gode Bytte? Hun var saa', hvad nøled han da efter? Ja, dette var til at blive galen over — Troldkvind var hun; Gud til Behag vilde det være, om hun bragtes paa Baalet! Men nej, saa skulde Flammerne svide og brænde den fine, hvide Hud, det skønne gyldne Haar — — ja, eneste dette Haar var nok til at faa den stærkeste til at bede om Kvarter — dette gyldne Haar . . . .

Paa Slottet vogtedes hun vel, Fange var hun; men ellers kunde hun faa alt, hun ønsked. Saá var Don Ezzelinos Befaling. Men hun ønskede intet uden Døden.

Han brugte milde Ord, han lod sit Haar smøre med duftende Jomfruolie, han brammed med gyldne Kæder, han kasted sig for hendes Fod, han trygled om hendes Kærlighed — omsonst!

Saa vilde han bruge Tvang — hun saa' paa ham med store, gode Øjne, og han sænked sit Blik.

Da fo'r han op, satte Sværdet i Gulvets Tavl, saa det gjalded, trued hende med Baal og Brand, med Pinsler og med Døden — hvad baaded det? — Hun ønsked jo kun at dø!

Og han blev bleg om Kind, den onde Don Ezzelino, ja, der var dem, der sagde, at han i maanelyse Nætter sad ved sit Vindve og sang sørgelige Elskovsviser.

Tiden led, Bianca var stedse saa hvid som sit Navn.

Da skete det en Dag, han kom til hende for at drive paa med sin Elskovshandel, at hun med ét smilte og saa'

mildere ud end nogen Tid tilforn. Hans Hjærte banked, som var han en Yngling paa næppelig en Snes, og Blodet jog ham til Kinderne. Saa kasted han sig paa Knæ og trygled hende om Kærligheds Gunst, den, han ej kunde være foruden!

Og det sære skete, at Bianca, den rene, den fromme, smilte, rakte ham sin Haand og hvisked:

»Don Ezzelino, jer Vilje ske — jeg kan ej længere staa imod —«

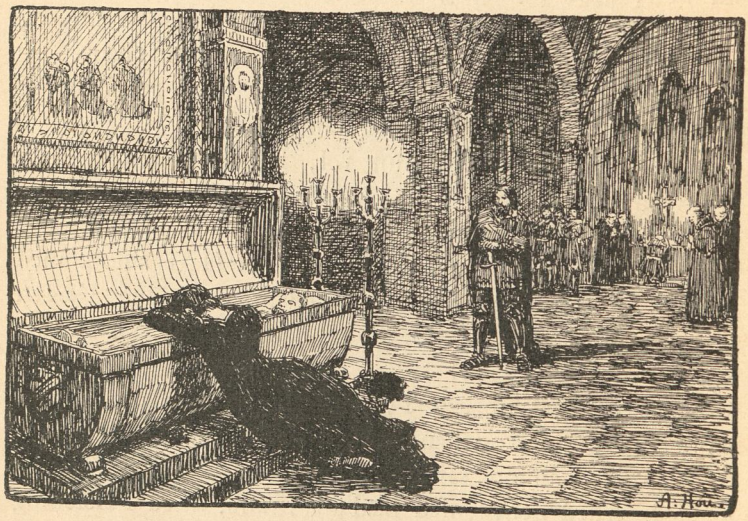

Hans Hjærte svulmed, og han kyssed og kyssed hendes hvide, fine Haand.

»Kun én Bøn maa I opfylde,« bad hun stille.

»En? Nej, mange, mange!«

»Da beder jeg, Don Ezzelino, at I tilstaar mig eneste dette, at jeg end en Gang maa se min Husbond og sige ham det sidste Farvel!«

I Santa Marias Krypt brænder mange Lys, og fjærnt fra Alteret lyder Dødsmessen.

Don Battistas Sarkofag er paa Don Ezzelinos Bud blevet aabnet, og nu træder han og Donna Bianca ind i Krypten. Hun er bleg som en Død, kun hendes skønne Øjne lever. Og der er Taarer i dem.

»I tilstaa mig da, Don Ezzelino, at jeg nu siger Don Battista det sidste Farvel —«

Han trykker tavs hendes Haand og smiler: endelig sejrede han!

Hun folder Hænderne om Rosenkransen, de blege Læber beder — nu knæler hun ved Sarkofagen, rejser sig, bøjer sig over sin Husbonds Lig — nu retter hun sig brat, ser sig hastig, skræmt om, griber i Stenlaaget — det vakler — et dumpt Brag: Bianca della Porta ligger knust i sit Blod.

RIBORG VOIGT.

H. C. ANDERSEN OG RIBORG VOIGT.

Af NICOLAJ BØGH.

I »Mit Livs Æventyr« skriver Andersen, at han i 1830, da han altsaa var 25 Aar gammel, paa sin Sommerrejse kom til en af de mindre Købstæder i et rigt Hus; han siger: »Her opgik pludselig saa heftigt en ny Verden for mig, saa stor, og dog rummes den i fire Linier, jeg da skrev:

To brune Øjne jeg nylig saa,
i dem mit Hjem og min Verden laa,
der flammede Snildet og Barnets Fred —
jeg glemmer det aldrig i Evighed.

Vi mødtes igen senere paa Høsten i Kjøbenhavn. Nye Planer for Livet fyldte mig, jeg vilde opgive at skrive Vers. — Hvad skulde det kunde føre til? Jeg vilde læse for at blive Præst; jeg havde kun een Tanke, og den var hende; men det var Selvskuffelse; hun elskede en Anden[1]) — hun giftede sig med ham. Først mange Aar efter har jeg følt og erkendt, at ogsaa her skete det Bedste for mig, det Bedste for hende. Hun anede maaske ikke engang, hvor dyb min Følelse var, hvilken Indvirkning den havde paa mig[1]). Hun blev en brav Mands fortræffelige Hustru, en lykkelig Moder. Guds Velsignelse over dem!«

Senere tilføjer han: »En ny Digtsamling »Fantasier og Skitser«, der udkom ved Nyaarstid, vidnede om Hvad der trykkede mit Hjærte; en Omdigtning af mit eget Hjærtes Historie kom frem i en alvorlig Vaudeville »Skilles og mødes«, der blev bragt paa Papiret, kun med den Forandring, at her var gensidig Kærlighed.«[1])

Som næsten Alle nu vide, var den unge Pige, om hvem der her er Tale, Riborg Kirstine Voigt, ældste Datter af Agent Voigt i Faaborg; hun var, da Andersen traf hende, 24 Aar gammel (f. 1. Maj 1806), og da forlovet med den 31aarige Forstmand Poul Jacob Bøving (f. 5. April 1799), der senere blev Skovrider paa Brahesminde. Da hun var 17 Aar opholdt hun sig paa Besøg i Agent og Grosserer Hammerichs Hus i Kjøbenhavn, den sidste Vinter Fru H. levede. Hendes Søn Frederik Hamme-

[1]) Udhævet af mig.

rich skriver i »Et Levnedsløb« (S. 126—27): Trods Sygdommen modtog hun dog et Par nye Gæster . . .; det var to unge Piger fra Faaborg, der skulde uddannes videre i Kjøbenhavn. Den ene var en Datter af Agent Ploug, den anden Riborg Voigt, der ogsaa boede hos os; hun var en højst elskværdig Natur, ikke egentlig smuk, men yndig og med et Par velsignede Øjne. Det var dem, H. C. Andersen har sunget om; . . . .

der flammede Snildet og Barnets Fred —
jeg glemmer det aldrig i Evighed.

Heller ikke jeg glemmer det, skøndt i en anden Forstand. Jeg havde ingen Søster, nu fik jeg en i hende, en god Søster, altid glad, frejdig, fuld af troskyldigt Skælmeri. Og hvor klang det fyenske Maal ikke sødt fra hendes Læber. Liden Riborg var 17 Aar gammel og jeg kun noget over 13; men alligevel legede vi sammen som Børn; det var hun ikke for stor til.

En anden ung Dame fra Faaborg, hendes Søster[1]), gjorde lidt senere et helt forskelligt Indtryk paa mig. Hun var emanciperet, inden man hos os kendte til det Navn, red, skød, roede, gik paa Jagt og fulgte enhver af sine Luner. Saa viste hun sig uventet i et Hus, hvor hun ellers ikke kom, smed sig hen i Sofaen, indlod sig i Samtaler og forsvandt tidt ligesaa uventet, som hun kom. Med Et kunde hun slaa om fra det dybeste Tungsind til Overgivenhed. Snart var hun den stolte, knibske, gammelkloge Jomfru og talte haant om alle Herrer, og snart forelskede hun sig i en Grad, der oversteg Anstandens Grænd-

[1]) Frederikke (Rikke) et Aar yngre end Riborg blev i 1836 eller 37 gift med Grosserer Th. Weber i Lybæk, men døde i Barselseng et Aar efter Brylluppet.

ser. Hun døde tidlig. Paa en Dreng som mig saa hun dybt ned; men det Gaadefulde, Sønderrevne i hendes Væsen tiltalte mig alligevel; vred paa hende kunde jeg ikke blive.

Moders sidste Aarsdag kom, 13. Maj 1823. [Vor Husbestyrerinde] Jomfru Prehn vilde festligholde den efter tysk Skik og fik de to unge Piger fra Faaborg med. Man klædte sig i Hvidt: den Ene med røde Sløjfer og Sløret bag ad Nakken skulde forestille »Vergangenheit«, den Anden med blaa Sløjfer forestillede »Gegenwart«· den Tredie, Jomfru Prehn selv, tilsløret og med grønne Sløjfer, forestillede »Zukunft«. Saaledes traadte de om Formiddagen ind til Moder i Dagligstuen og fremsagde et tysk Digt i den dybtfølte Stil. Vi stod og saa til; Moder var overrasket og kendelig forlegen; Fader vidste i Førstningen slet ikke Hvad han skulde sige, senere talte han aldrig om det Optrin uden med et vist Smil, som Jomfru Prehn tog ham meget ilde op. Hun havde med utrolig Flid ledet Indstuderingen, fandt Deklamationen udmærket og havde ventet at gøre stor Virkning.«

Hammerich taler ogsaa om sine Drengebesøg i Faaborg hos Voigts og Plougs, paa hvilke Steder han befandt sig »saare vel«. Han siger: »Saadant Springvand af Pennefjedre, som Krambodssvendene kunde lave, Køer, som gik op ad en Stige til Stalden paa første Sal; et Borgerkorps, nær havde jeg sagt: den Ene med Buxer, den Anden med Kjole paa, i alt Fald kun Officerer og det halve Mandskab med Uniformer, men med fuld Musik; saadan en Sprøjte, Byens Underværk, saadan morsom, travl Færdsel paa Voigts store Tømmerplads: alt Det havde jeg ikke før kendt til.«

I et utrykt Brev til Fru Signe Læssøe skriver Andersen d. 18. August 1830 om sit ovennævnte Besøg. Han

siger: »I Faaborg traf jeg paa en herlig Familie, nemlig Byens rigeste Mand, en Agent Voigt, med hvis Søn jeg er blevet Student. Man gjorde Alt for at more mig, og jeg fik Buketter af alle Byens Damer, men — har kun beholdt een; flere kunde jeg ikke tage med[1]). Den ene af Døtrene i Huset var i Sandhed det mest idealske Væsen, jeg har truffet paa, saa barnlig og dog saa klog .... Vær ikke bange: hun **er** forlovet. Desuden kan jeg have Nok at gøre med mig selv i denne Verden. Jeg er jo desuden et fornuftigt Menneske ....

Jeg har et lille Digt, som Mange næsten sætte ved Siden af »Havblik«; det handler blot om een Taare; men De kan tro, at der ligger Meget ogsaa i denne lille Verden. Her er ikke Plads til at afskrive det; desuden, havde jeg Plads, fik De et andet lille Stykke »Kærlighed«.«

Digtet »Taaren« lyder saaledes:

Mit Hjærte er en Himmel graa,
hvor Sorgerne som Kloder staa;
saa underlig er deres Gang,
derfor er Barmen dem for trang.
Græd kun, ja, græd, saa faaer Du Ro!
Hver Taare er en Verden jo,
en Verden fuld af Sorg og Lyst,
der ruller fra det snævre Bryst.

Og har Du grædt Dit Øje træt,
da bliver Du om Hjærtet let;
thi Sorgen, om den end er stor,
i hine Taare-Verdner boer.
Og troer Du vel, at han, som glad
seer Krybet paa det mindste Blad,
han, som det Hele stræber til,
at han en Verden glemme vil.

---

[1]) Han skrev:

»Du gav mig Blomster: hvis de læge kunde,
»da vandt jeg atter Lunets frie Lyst;
»men nej, de aabne mer den dybe Vunde
»og sprede Giften i mit unge Bryst.«

Og senere:

Henvisned' er' de Blomster, Du mig gav;
men fra de Dødes Grav
staa Aander frem, i Livets dunkle Gange:
genkend dem her i mine bedste Sange.

Digtet »Kærlighed« er ikke videre personligt; det ender med at tale om »Øjets Himmel«, »det brune Øjes«, der overgaaer den i det Blaa og den, der spejler sig i Havet.

Fru Læssøe skriver til ham: »Skriv slet ikke til Riborg Voigt, eller, vil De skrive, da lad være at overtale hende; kunde Deres Nærværelse Intet gøre, da gør et Brev sikkert heller Intet. Send ikke et Brev til hende over til Fyen; det var en anden Sag her [i Kjøbenhavn], hvor De kunde faa det igen; men der véd De ikke i hvad Hænder det kan falde — det kan komme i Menneskers Hænder, der ikke vil Dem det vel; — troer De da ikke, at De vil overtale en Andens Brud til at blive Deres, vil kunne henregnes til en Plet paa Deres hele Liv? O, Andersen, lad alt Godt, dette Liv har, ej være for os, lad Skæbnen forfølge os paa det Haardeste, naar vi kun holde os selv oprejste, saa ere vi dog lykkelige og kunne, naar Tiden har læget med sin aldrig forfejlende Balsam, dog blive rolige, og Mere maa vi som fornuftige Mennesker ikke fordre . . . .«

Senere skriver hun: »Andersen! De har givet mig Lov, eller burde have givet mig Lov, at tale til Dem som til Sønnen; derfor vil jeg gøre Dem opmærksom paa Noget, der formodentlig slet ikke staaer klart for Dem. Hvad er Deres Hensigt med saa ofte, saa tydeligt at sige Riborg Voigt, at De elsker hende? Ilde skulde jeg kende Deres heftige naturlige Karakter, troede jeg, De kunde ganske have skjult Deres Følelser for den dyrebare Pige; hendes kloge Blik har gennemskuet Dem; hvor tro hun er sin Forlovede, saa maa Deres Hyldest smigre hende, sysselsætte hende i mangt et ensomt Øjeblik. Fraværelse og Tiden vilde jo snart blege disse Indtryk; men De sørger for ved Deres Digte altid at holde Dem hende nærværende. Hvad vil

De? Vil De opnaa Deres Ønske — gøre Pigen utro og tage mod et Hjærte, der er sønderslidt af Anger, ja, vel Selvforagt. Eller vil De blot, hun skal føle Medlidenhed med Dem? Det er umandigt og ubarmhjærtigt. Medlidenhed er vel en himmelsk Følelse; men ve Den, der føler den for En, hun ikke tør elske! Med hvert Digt, hvori De føler Dem lettet, kaster De sikkert en Brod i hendes Hjærte, som De ikke formaaer igen at udrive, og, naar De om kort eller længe, ved at have lettet Dem i Deres Digte, som bringe Dem Beundring, ganske har glemt hende, er maaske hendes hele Liv forbitret. Ved at lære at kende og skatte Dem — og det gør hun; thi De har for megen Selvkærlighed til at hylde et Væsen, der slet ikke ænsede Dem — maa hun sikkerlig dog føle, at De i Meget, Meget staaer over hendes Ven; maa det ikke være græsseligt for hende? Nu daglig at erindre hende om, at det kun er hendes Skyld, at dette mere begavede Væsen ikke blev hendes, er en Grusomhed, som den gode Andersen ikke vil gøre sig skyldig i, naar han tænker over det. Elsker De virkelig, saa er Riborgs Lykke Deres Haab — derfor maa De tie. Er der mindste Tvivl hos Dem, at Deres Følelse ikke er den ægte Kærlighed, men kan atter tabe sig, saa skam Dem og ti!«

Riborg var nemlig i Oktober 1830 med sin Moder kommet paa Besøg i Kjøbenhavn, nærmest for at hun skulde lære Fransk, og Andersen traf hende atter. Paa denne Tid underviste han Fru Læssøes Søn Ludvig (den senere Slotsforvalter paa Rosenborg) i Dansk og Religion. Denne har fortalt mig, at, naar Andersen kom for at give Time, talede han de første 3 Kvartér udelukkende om Riborg og hendes Brødre, Christian og Johan Peter, der opholdt sig som Studenter i Kjøbenhavn. En Dag sagde han: »Jeg er saa træt, at jeg ikke kan staa paa mine Ben;

i tre Kvartér har jeg ligget paa Knæ for Riborg, som stod og pakkede sin Koffert til Rejsen.« Tidlig om Morgenen løb han op til hendes Brødre, lagde sig paa Knæ ved deres Senge og kyssede og klappede dem.

Jeg antager, at følgende paa sine Steder temmelig uforstaaelige Brev til Broderen Cand. phil. Chr. Voigt er fra den Tid:

Hvor kan den gode Andersen troe, han er mig aldeles ligegyldig? Engang meente han, jeg gjorde mere af ham, end jeg maatte, og jeg kan vel ikke give ham hele Skylden. Det gik her, som jeg før har sagt Dig: Jeg lader mig let henrive af det Ualmindelige; han er Digter og udmærkede sig meest her; kunde det ikke nok smigre en forfængelig Pige? Imidlertid haaber jeg paa hans Helbredelse, ellers maa jeg jo bestandig angre min Uforsigtighed.

Min Kærlighed kan jeg jo ikke skænke ham, da den alt længe tilhører En, som fuldkomment fortjener den, men mit Venskab; jeg er med Glæde hans Søster, hans Veninde, naar han anseer mig værdig dertil; det maa han jo, siden han har tænkt paa Mere. Jeg var jo død; hvorfor skulde jeg saa komme til Live igen? Men lad saa være! Jeg er jo nu hans Veninde og han ærer mig som saadan.

Jeg kan ikke tænke mig, den Prinds, at den Prinds kan indbilde sig, det kunde være hans Gemahlinde. Troer han ogsaa virkelig det? Nej, her troe Folk at være bedre underrettede, og jeg troer, de har Ret.

Min venligste Hilsen til min nye Broder!

Din Riborg.

Kort efter Frøken Voigts Bortrejse skrev Fru Læssøe til Andersen:

»Hvorfor lærte jeg ikke at kende Riborg Voigt, medens hun var her? Jeg havde dengang mange fantasti-

ske Ideer, hvordan jeg vilde besøge hende; saadan har jeg nu om at skrive hende til; men det er jo ogsaa ugørligt. Den Stakkel trænger dog vist til en Vejlederinde; hun kan i mange Dele staa over mig — i tung Erfaring ikke. For ikke at blive uens med sig selv og sin Gud, maa man elske Den, man ægter; et Fruentimmer overgiver jo Alt til den Mand, hun vælger; hun har hverken Lov at være klogere eller bedre, end han vil det; hun er Tjenerinde i Ordets egentligste Forstand og Tjenerinde for hele Livet. Bliver saadant et Baand knyttet af Overilelse, Vane, Hensyn til andre Mennesker, saa Gud være dem Bægge naadig, og allermest de arme Børn, der udvikle sig af en saadan Forening, og som blive, just ved disse Forhold, langtfra ikke Det, de kunde være blevne til. Dog dette vilde jeg jo ikke sige til Dem; til Riborg vilde jeg sige det, medens det endnu var Tid.

Bedrøv mig dog ikke saa uendeligt med saa inderligt at ønske Døden; o, Gud, jeg kan ikke ønske det for Dem . . . . .«

Til sin Veninde Henriette Hanck skriver han: »De mener, at jeg indbilder mig at være ulykkelig; ja, De har Grund til at tro det, og Verden vil være enig med Dem; men husk paa, at der foregaaer mange Scener, ikke blot i Hjærtet, men i Virkeligheden selv, som Ingen er indviet i, som jeg ikke tør afsløre. Meget, Meget er der skeet, siden jeg sidst livsglad flagrede om i Tolderlund[1]), Ting, der har grebet ind i mit Livs Drama, og som ikke ere Fantasi. De siger, at foruden min Kunst og den hele Natur har jeg Erindringen, der maa kunne udfylde ethvert Savn; men maaske just denne omskaber mit hele Væsen; mit aandige Jeg har vundet — nu er jeg Digter

[1]) Frk. Hancks Bedstefaders, Bogtrykker Iversens Landsted ved Odense.

og tør sige og føle det for den hele Verden, i hvad man end kalder denne Bevidsthed. . . . . O, jeg er syg, sjælesyg! Men bort med dette mørke Lune; det er jo Indbildning, ikke sandt? Men vær ikke vred paa mig, fordi jeg her bliver lidt ond! Folk ere frapperede over mine sidste Digte [1]); tænk engang, man troer, jeg er forelsket. Alle tro det; jeg har allerede hørt Navnene paa de Flere, man gætter imellem; det kan maaske more Dem og Deres. Nogle sige, at det er Elmqvists Datter i Aarhus, Andre, at det er en Komtesse Moltke i Odense, atter Andre, at det er en Jomfru Hanck i Odense, Flere sige, at det er en Frøken Guldberg, Nogle tro, at det er Frøken Heckscher her i Kjøbenhavn, og atter Enkelte, at det er Frøken Voigt; den Sidste er det da ret naragtigt om, da hun er forlovet, og jeg tør næsten gøre Ed paa, at hun ikke er Mere for mig, end jeg for hende, vi have jo kun seet hinanden nogle Dage, og hun er nu snart Brud. O, det er ret en naragtig Verden!«

Til Henriette Hancks Tante Fru Augusta Søeborg skriver han kort efter: »De har ellers, efter Deres Brev at slutte, ganske underlige Begreber om mit egentlige Jeg; De mener, at jeg nu er blevet en Sværmer, et sygeligt Væsen, der plager sin Omgivning med Suk og Jeremiader; nej, tro ikke det; jeg er blevet mere alvorlig end før, det er jo naturligt, jeg bliver ældre, mine Sorger indeslutter jeg i mig selv, de ere ikke skabte til at more, men de kaste et Skær over mine Digte, hvorved sikkert disse vinde, og det er jo en Fordel; een sand broderlig Ven har jeg, det er den Eneste, jeg plager med mit Mismod, men han er af Hjærtet saaledes min, at han kan føle min hele Sorg. Ikke Alt kan man fortælle i Breve; De

[1]) Han havde offentliggjort dem flere Steder.

skulde ellers se, at Tingene ere langt alvorligere, end De troer — o, De vilde sikkert ret levende kunne føle den dybe Grund til mit Alvor, naar De vidste Hvad De umueligt nu kan tænke Dem. Ja, jeg var i Sandhed uden alt Hjærte, dersom ikke disse Sammenkedninger i mit Livs Drama virkede betydende ind paa mig. At jeg bærer min Skæbne som andre Mennesker, er rimeligt; de største Sorger kan opløses til Vemod; saaledes ville ogsaa engang mine.«

Til Ingemann skriver han Nyaarsaften 1830: »Jeg har taget fat paa alvorligere Sysler, jeg vil lægge mig efter Historie og Filosofi, ligesom jeg nu ogsaa har taget fat paa Engelsk og Italiensk, i hvilke Sprog jeg især glæder mig til Byron og Dante .... Med mit Helbred gaaer det godt; men dog føler jeg mig ikke tilfreds; jeg er ikke længer Den, jeg var før, jeg mærker, jeg bliver ældre, jeg føler, at Livet har noget langt dybere, end jeg før har drømt, og at jeg aldrig, aldrig her vil blive ret lykkelig.«

18. Jan. 1831 skriver han atter til Ingemann: »Hvor levende har De ikke gennem mine Digte seet ind i mit Indre; hvor mægtigt føler jeg mig ikke dragen til Dem; ja, De, De vil ikke misforstaa mig, og med den inderligste Tiltro vil jeg derfor møde Dem; jeg trænger ogsaa til at udgyde mit Hjærte i et ret modtageligt Bryst ..... Jeg vil Intet skjule for Dem; thi De kan føle det, De vil føle med mig! Ja, mine Digte ere ikke Fantasi, noget Virkeligt ligger til Grund; o, det er saa ulykkeligt, at det næsten ikke seer ud som Virkelighed. Jeg hænger med Sjæl og Tanke ved et eneste Væsen, et aandrigt, barnligt Væsen, som jeg endnu aldrig har seet det; men — o, det klinger saa hæsligt, føler jeg nok — hun er forlovet, skal giftes i næste Maaned. Mine Venner og Bekendte spøge med mig over mine Digte, de drømme ikke om, at det er en dyb, sørgelig Sandhed; o, jeg lider ved at høre deres Spøg,

som jeg selv maa søge at optage og gengive! . . . . Jeg var kun tre Dage i hendes Hjem, og, da jeg følte Hvad jeg aldrig har følt og hørte, at hun var forlovet, rejste jeg strax; men her i Kjøbenhavn ere vi atter truffet sammen (3 Uger) . . . . O, jeg véd ikke selv, Gud er altfor stræng imod mig. Var jeg dog død! Her bliver jeg aldrig lykkelig. Nu véd De Alt! Trøst mig! Dog, det kan De ikke, Ingen kan det! — Sæt Dem ind i min hele Stilling! Jeg faaer hende aldrig mere at se, jeg bør ikke, tør ikke! Dog een Trøst har jeg, hendes Broder har jeg vundet, ... han . . . føler og lider med os, han holder saa inderligt af os bægge To, gennem ham kan jeg dog høre om hende, men aldrig fra hende, hun har sagt mig Lev vel! Hun tør og vil ikke tale mere med mig, men opfylde sin Pligt . . . Hun er saa smuk, saa from og god. De vilde ogsaa elske hende, hele Verden vilde det, og jeg véd, hun har samme Hjærte for mig som jeg for hende, og dog skal jeg aldrig se hende mere. I næste Maaned er hun Kone, da vil hun, da maa hun glemme mig. O, det er dræbende at tænke. — O, kære, kære Ingemann, gid jeg var død, død, selv om Døden var Tilintetgørelse; men det kan den ikke være. Livet er før en Drøm, en ulykkelig, lang Drøm; o, den Tanke er ikke saa hæslig, som De troer! Men jeg plager Dem med min Smerte!«

Herpaa svarer Ingemann d. 20. Jan 1831: »Med smertelig Deltagelse læste jeg Hvad De saa venlig og fortrolig meddelte mig om den Begivenhed, der nu truer med at berøve Dem alt Haab og al Kærlighed til Livet. Inderlig gærne vilde jeg sige Dem et venligt Ord til Trøst og Beroligelse. . . . . Hvor en sand og dyb Kærlighed er bleven til i et Hjærte, er der visselig en evig Livskilde fremsprunget, som i et fromt, gudhengivent Gemyt, selv under de misligste udvortes Omstændigheder, maa ansees for et

ubetaleligt Gode. Er Kærligheds-Ideen fremstaaet hel og holden uden Skuffelse for Dem, idet De selv er overbevist om dens Sandhed i en ren og gensidig Følelse, saa er Kærlighedens første og højeste Fordring derved ogsaa opfyldt, og en saadan Kærlighed bør aldrig kunne bringe en Sjæl til Fortvivlelse. Lykken af en udvortes Forbindelse maa den højeste Kærlighed kunne resignere paa, naar højere Pligter og Hensyn (som her) forbyde den; men den Lidenskab, hvormed Ideen forbinder sig, er af jordisk og endelig Natur; den maa mandig bekæmpes, og gennem Afsigelsens Smerte maa en højere Glæde nødvendig udvikle sig. Tænk Dem blot, at De imorgen var et halvt Hundrede Aar ældre.

Mit Raad er derfor ikke at glemme og slaa hen Hvad der hverken kan eller skal glemmes; nej tværtimod — ær og bevar en Følelse, der kun for en Tid kan synes at gøre Dem ulykkelig, men som dog kan og maa give Dem uendelig langt Mere, end den berøver Dem, idet den aabner Dem Indsigten i en Himmel, som kun faa Mennesker kende, og som det allerede er en sjælden Lyksalighed at have seet i dette Liv, om det ogsaa var paa en Pinebænk og i den størst muelige Forstand. Jo mere det kan lykkes Dem at hæve Følelsen til en stor og evig Ide, jo lettere vil det falde Dem at løsrive Dem fra Pinebænken og bekæmpe Lidenskaben. Jo højere og dybere vor Kærlighed i sin enkelte Retning er, jo nærmere er den ved at sammensmelte med den højeste og mest fordringsløse Hengivelse i Guds Villie og i al Kærligheds evige, guddommelige Kilde.

Kære Andersen! Gud give Dem Kraft og Mod til at gaa denne Kamp igennem — og den Tid vil vist komme, da De med Ro og Glæde kan se tilbage til disse Dages Lidelser og selv ikke vilde have undværet dem for den

højeste udvortes Lykke. Men her gælder det at sætte Kræfterne i Virksomhed og ikke fortabe sig i daadløs Sorg; her haaber jeg ogsaa, at Deres Begejstring for Poesien og Deres Trang til et aandeligt Liv og en skøn Virksomhed i den Retning skal være den beskyttende Engel, der fører Dem frelst over Dybet. Gud velsigne Dem!« . . . .

Ogsaa Fru Ingemann sender ham trøstende Ord; hun skriver: »Dersom det er en virkelig Lidelse, der er lagt paa Dem, saa beder jeg Dem inderligt, at De vil søge at bevare det Gud hengivne Sind og den Resignation paa Lykke her i Livet, som udtaler sig i [Deres Digt] »Livet en Drøm«; skulde det være en Illusion, saa gid den stille maa glide bort eller af sig selv forsvinde for noget Sandt og Lyksaliggørende; men søg for Alting ikke at kaste det af Dem som en besværlig Byrde; den Slags Anstrængelser ere Krampetrækninger, som vi se saamange af i Byrons Digte; de formindske maaske en Smerte, hvis Opløsning dog engang maatte blive Harmoni; men de bebyrde Sjælen med langt bitrere Sorger, og Livet bliver en Række af Dissonanser, som synes uopløselige selv for en Evighed. Enhver Smerte, som er uden Brøde, er dog kun en mørk Gang, som fører os til en straalende Hvælving, hvor de Saliges Hymner tone os imøde, og Den er ikke ulykkelig, hvem Gud har givet Hjærte til forud at føle og Fantasi til at udmale sig en evig Salighed. Nu, Gud velsigne Dem og bevare det Barnlige og Uskyldige i Deres Sjæl!«

Sin Ven Adjunkt Lorenzen i Sorø fortæller Andersen d. 18. Februar 1831, at han har været i Studenterforeningen og havt det meget lystigt; Alle morede sig, og han skildrer nu med fuld Sympati de Karnevalsløjer, som der have fundet Sted. Han selv traadte op som Jesuit og holdt en Tale paa Vers, men var ikke saa heldig at om-

vende Nogen. Han havde endvidere skrevet Sang dertil, og i denne staaer der:

»Skaal for hende, Hjærtet drømmer,
»men som Læben dølge maa.«

Han tilføjer: »Med mit Humør gaaer det ellers bedre; min kære, kære [Christian Voigt] gør Alt for at mildne det dræbende Tungsind, der saa ofte overfalder mig. Ifjor var jeg et lystigt, flagrende Væsen, der spottede med al Wertherianisme, og iaar er jeg selv næsten ganske denne Nar . . . . .«

Den 12. Marts skriver han atter til denne samme Ven om sin ulykkelige Kærlighed, om, at han »maa le og skabe sig med de Andre«, og ender med en Udtalelse om, at han tør tro, Riborg elsker ham igen.

Den 27. Marts fortsætter han saaledes: »Snart skal hun have Bryllup; dog dette er det ej, der knuger min Sjæl; thi hun maa; men denne Ting lader mig dog føle, at hun i Hjærtet selv ikke ganske er min; saa stor kan Ingen være; Ingen kan af Pligtfølelse opofre sit Hjærtes Tilbøjelighed; var jeg i hendes Sted, jeg kunde ikke gøre — Hvad der maaske er rigtigt og Hvad hun gør. O, denne Tanke er værre end Tabet af hende. At vide hende leve for en anden Mand — men jeg plager Dig! — o, vær ikke vred paa mig derfor; jeg er syg, sjælesyg. Jeg kan kun ret tænke paa hende, paa hende alene. . . . . Daglig kommer jeg hen til min kære Christian Voigt, Den, jeg af Alle føler mig mest bunden til; jeg mærker ikke engang, Tiden gaaer, skøndt jeg næsten altid føler mig saa vemodig, saa dybt stemt. Det er, som han har forhexet mig; jeg véd ikke, hvorfor jeg kan holde saameget af ham.« Han fortæller tillige, at han hver Aften er paa Komedie.

Paa sin Fødselsdag 2. April 1831 skriver han til Ingemann: »Der var en Tid, hvor jeg ret kunde drømme mig Alt, og, naar jeg saa ret bad Vorherre i mit Hjærte, saa troede jeg, det vilde ske; nu kan jeg slet ikke bede ham om Det, jeg ønsker mest; thi jeg er saa fornuftig, at jeg véd, der skeer ingen Mirakler. Jeg begynder ellers at kunne vise mig roligere; men i Hjærtet bliver jeg vist aldrig mere ret glad. Hvorfor mon Gud dog har villet det saa? Var jeg i Sommer ikke kommet til Faaborg, saa havde jeg aldrig lært at kende Riborg Voigt; det havde dog været bedre, skøndt jeg ofte finder det underligt, at jeg før den Tid har kunnet undvære Tanken og Forestillingen om hende. Aldrig skriver vi hinanden til, vi bør ikke, og dog véd jeg, hun tænker saa tidt paa mig, at hun ret elsker mig, skøndt jeg ikke kan begribe, hvorledes hun saa kan ægte en Anden; jeg kunde det ikke! Gid, at hun ikke var rig! Skøndt det er jo rimeligt nok, han maa elske hende ogsaa for hendes egen Skyld. Jeg bliver vist ubillig imod ham, og dog er jeg og ikke han Den, der kan dadles; han har kendt hende længst .... Jeg føler mig saa underlig vemodig idag; det er for mig, som dette er min sidste Fødselsdag, jeg oplever; o, jeg vilde dog saa gærne dø, saa oplevede jeg ikke Riborgs Bryllupsdag ....«

Herpaa svarer Ingemann den 21. April 1831: »Tak for det hjærtelige Brev, De skrev mig til paa Deres Fødselsdag! Den milde, vemodige Stemning, det bærer Præg af, har givet mig det Haab, at De med Guds Hjælp ikke skal bukke under for den smertelige Følelse, der i den senere Tid har behersket Dem, og at det skal lykkes Dem i dette Aar at komme til aandelig Fred og bringe Harmoni i den forstyrrede Blanding af sønderrevne Livstoner, der saa vildt og kaotisk har sat Deres ungdommelige Fø-

lelse og Fantasi i Bevægelse. Med en fast Villie og et gudhengivent Sind, og med et skønt og ædelt Maal for Øje, kan man udrette Meget; det er en af Poesiens herligste Velsignelser at den, som St. Peters Engel, kærlig kan løse alle Lænker, udføre sine Dyrkere af alle de aandelige Fængsler, hvori den hildede Sjæl trues med Død og Undergang. Jeg har læst om en islandsk Skjald, som havde mistet sin eneste Søn og med ham alt Haab og al Livslyst — han lukkede sig inde og vilde hungre sig ihjel; men en venlig Frænde opfordrede ham til først at besynge sit Tab — han gjorde det, og, da hans Smerte var udtalt i Sang, kom hans Fred og Livslyst tilbage. Saaledes kan og maa enhver Digter kunne befrie sig fra enhver aandelig Byrde . . . .«

For at frigøre sig, rejste Andersen i Midten af Maj 1831 til Harzen og Sachsisk Schweiz.

Paa Brocken skrev han den 26. Maj:

Højt over Skyen staaer Du her.
Dog Hjærtet maa bekende:
Du er dog Himlen ej saa nær,
som da Du var hos hende,

og samme Aften skriver han det af til Fru Læssøe.

Han skildrer Dresden i Regnvejr og en Soldat, som paa sin Vagt mindes sin Hjærtenskær:

Hende han tænker, men Hvad gør hun?
Kvinden — ja, hun er en Kvinde kun:
Troskab, det er en Flod saa ful;
let den bliver som Elben gul.

Som man vil se, er der stadig Mismod og Bitterhed i hans Sind, og hermed vender han efter kort Tids Forløb tilbage til Danmark.

Den 13. Juli 1831 skriver Henriette Hanck i et utrykt Brev til ham: »Har De virkelig i Sinde at drage til

det sydlige Fyen? Der troer jeg — unter uns gesagt — slet ingen sund Luft er for Dem; men hellere, naar De forlader det muntre Odense, skulde De komme over igen til Sjælland .... Dog, som Beundrer af smuk Poesi skulde man ikke raade Dem fra den Rejse, da der vist vil følge smukke Digte deraf, og som Deres Ven behøver man ikke at tage sig Deres Sorg nær; »det er kun Digte«.

Denne sidste Ytring sigter til »Digteren og Amor«.

Det er jo ikke faa Digte, denne Kærlighedssorg afføder, og som findes i »Phantasier og Skitser«, der udkom i 1831. De Fleste kende »Hjærtets Melodier« med Citatet fra Goethe:

Himmelhoch jauchzend,
zum Tode betrübt,
glücklich allein
ist die Seele, die liebt.

Og med Vers som dette, der begynder:

»Min Tankes Tanke ene Du er vorden.«

og dette:

Man har et Sagn — et Æventyr:
hvert Musling-Dyr,
der bygger i den dybe, salte Sø,
naar det har skabt sin Perle, maa det dø.
O, Kærlighed! Du blev mit Hjærte givet,
og Perlen koster Livet.

Et andet ender med at sige til Riborg:

„Du er jo Brud, og lykkelig som Brud!« [1]).

Blandt »Hjærtets Melodier«, saaledes som disse Digte findes i »Fantasier og Skitser« er ogsaa »Ørkenens Søn«, et af dem, der har mest Lidenskab:

---

[1]) Udhævet af mig.

Den vilde Hingst jeg tumler,
vi flyver paa Sletten afsted,
men Hjærtet slipper dog ikke
den første Kærlighed.

Som Solen brænder i Sandet,
saa brænder det dybt i mit Bryst;
det er, som Hjærtet vil sprænges
af Længsel og af Lyst!

Saa høj og saa stor som Himlen
med Sol og Stjærner paa,
dog rummer den ej den Flamme,
mit Hjærte dølge maa!

Der brænder mig Ild i Blodet.
Flyv, vilde Hingst, afsted!
Mit unge Hjærte sprænges
af haabløs Kærlighed!

I Digtet »Livet en Drøm« henvender Andersen sig først »til Vennen« ɔ: Christian Voigt, og siger til ham:

Du kender Grunden til min dybe Smerte,
Du kender hver en Tanke i mit Bryst;
jeg holder fast ved Dig med Sjæl og Hjærte;
o, vær mig tro, i Smerte og i Lyst!
Mit stolte Haab jeg saa som Bobler briste,
o, lad mig ikke Venskab ogsaa miste!

Dit aabne Blik, Dit barnlig' rene Hjærte,
og hun — vor Søster — bandt mig fast til Dig;
nu er hun død — jeg saa Din stille Smerte,
imens Din Læbe vilde trøste mig. –
— — O, Broder, Livets bedste Bobler briste;
o, lad mig ej Dit stærke Venskab miste!

Nej, Du er tro! — Hvor mildner Du min Smerte! —
Mens nu Du trykker broder-ømt min Haand,
med Blik mod Blik og Hjærte imod Hjærte,
en mægtig Tanke stiger for min Aand;
den bringer Fryd og Vemod uden Lige,
og Hvad den seer vil Læben Dig udsige.

Han taler nu om »Aandehærens Myriader«, der »skabte af Naadens store Fader, fulde af Kraft og Kærlighed leve i det blaa, umaalte Fjærne«. Deres Kamp er Begejstring, deres Længsel er Kærlighed, og bægge disse voxe gennem hele Evigheden. Fejle de, da straffer Gud dem med, at de maa slumre dybt; men det varer kun kort; thi Aandens Flugt

kan ikke standses. »Drømmen i hin Straffe-Søvn, det er Livet, her vi leve«. Er denne Drøm end smuk, er den dog kun en Skygge mod Livet hinsides.

»Døden her er Livet hist; snart en Straf og Drøm til Ende;
»men i Drømmen her kun svagt Aanden kan sig selv genkende.«

I Digtet »De to Fugle« skildrer han Sangfuglen i hans eget Bryst, den, der har saa vemodige Toner og Nætter og lyse Dage synger sin Sorg og Lyst, medens den søger sig en Mage i Fuglen i hendes Bryst; den udsynger sit Liv, sin Tanke og sin Stræben; men hendes Fugl har intet Svar.

I sit Digt »Fyen« synger han:

Her havde Freya fordum Bo,
nu flyer hun disse Kyster;
thi ellers havde Øen To:
nys saâ jeg hendes Søster.

Kancelliraad Hempel i Odense havde paa sin Gaard ladet opføre et astronomisk Taarn, hvorfra der var en vid Udsigt. Andersen staaer der sammen med endel Andre; saa siger han:

Den glade Kres beskuer nu Egnens Herlighed;
dog En — Hvad end de skue — seer kun sin Kærlighed.
Hans Blik mod Syden søger, mod Østersøens Strand,
der bygger hun, som ene gør Fyen til Hjærtets Land;
men Lyngens sorte Banker staa om det kære Sted,
hvor ingen Blomster voxe for deres Kærligked.

Da han er i Jylland, udbryder han:

Herlige Land, romantiske Egne!
Piger, som ingen Digter kan tegne.
Hvorfor vil jeg ile?
Den jydske Amor har ingen Pile.

Andersens sidste Digt til hende lyder saaledes[1]):

»Lev vel! Lev evig vel!
I Himlen hist os intet Forhold fjærner.
Min er Du! Min bag Evighedens Stjærner.
Du elsker mig, det saâ jeg i Dit Øje,
min Brud Du er for Tankens evig' Høje!
Saa glem mig her — det er Din tunge Pligt.
Betragt min Sang for et poetisk Digt,
Gud styrke Dig — forglem min bitre Smerte,
hav altid Herren i Dit rene Hjærte!
Som Søster kun min Troskab Du fornemme.
Lev vel! Lev evig vel!
Jeg kan Dig aldrig, aldrig glemme!«

At Andersen dog endda, da der er gaaet en Tid, ikke er saa heelt fortvivlet, fremgaaer af, at han den 6. Decbr. 1831 fortæller, at han i Studenterforeningen skal spille Iris i Prologen til »Ulysses von Ithacia«; han tilføjer: »Jeg skal have Spencer, Flipper, Halsbind og Fiskebensskørt og saa en Glorie af Paafuglefjer om Hovedet. Jeg bliver dejlig, kan De tro.«

Fra Odense skriver han den 16. Juli 1832 i et utrykt Brev til Henriette Wulff: »De spørger, om jeg vil drage til det sydlige Fyen. Alvorlig talt: hvor kan De falde derpaa? Meget, der seer ud som Spøg, er tidt Alvor, og i alvorlige Ting finder De jo dog, at jeg bærer mig fornuftigt ad. Jeg længes meget efter Sjælland, jeg føler mig heller ikke vel, jeg er virkelig nervesvag, underlig angreben, og mit Lune er næsten ganske borte. Gid jeg maatte kunne levere Verden et ypperligt Produkt og saa selv spille »det døende Barn«; thi virkelig: jeg er træt, nu vil jeg sove; maaske kan jeg der drømme mig mit gamle Lune til.«

---

[1]) Offentliggjort af P. A. Rosenberg.

Den 9. August 1833 skriver han i et utrykt Brev til Fru Læssøe: »Jeg burde igrunden ret være glad; men jeg er det dog ikke; jeg troer, jeg har for stort et Hjærte, og man skal jo kunne dø af at have det for stort.«

Riborgs Broder Christian[1]) skriver den 25. April 1833 saaledes til Andersen: »I tre Aar har jeg seet Dig næsten daglig og har altid længtes saa inderligt efter Dig, naar jeg et Par Dage ikke har seet Dig. . . . . Igaar fik jeg Dit kære Brev, kun 10 Dage efterat Du var rejst fra mig. . . . Jeg har rigtignok længe ikke seet Dig saa vemodig og alvorlig-ængstelig stemt, som da Du rejste; det er vel ogsaa mest Tanken om Det, Du forlader, der har gjort, at Du endnu ej har moret Dig. . . . .

Du spørger om min Familie og navnlig om min gifte Søster; de leve Alle ret godt og fornøjet i det lille, stille, uskyldige (!) Faaborg[2]). Nu er hun ogsaa ret fornøjet; jeg troer vist, at Du med Rolighed kan høre om hende, det vil sige: naar Du faaer dette Brev, især da Du nu er i Paris. . . . . Hun har været temmelig sygelig i den Tid, hun har været gift, hvori vel hendes Hjærtes Lidelser have havt deres Del; hun har faaet 2 Børn, hvoraf det første var dødfødt; det andet — en Pige — fik hun, kort før jeg rejste hjem, det er en rask Unge, som tildels har forskaffet hende det gamle Humør igen. Nu Nok om det!

Du spørger ogsaa om Laura[3]); ja, hun har forandret

---

[1]) Efter at have taget Filosofikum ophørte han med at studere, kom tilbage til Faaborg og tog Del i sin Faders Forretning, som han senere bestyrede. Han var 2 Gange gift med 2 Søstre. Afvexlende levede han i Kjøbenhavn, Roskilde og Faaborg, hvor han døde, 80 Aar gammel.

[2]) Efter Brylluppet flyttede Bøvings ind i Skovriderboligen »Hanneslund«, c. 1 Mil fra Faaborg; Bøving var i 49 Aar Skovrider under Brahesminde.

[3]) Gift med Forpagter Engelbreth.

sig meget til sin Fordel; i Forstand og Vid staaer hun vistnok over bægge sine ældre Søstre; derimod mangler hun dette Naive, Barnlige, som har fortryllet Flere end mig hos hendes ældste Søster. Men jeg frygter, jeg har talt mere om denne Materie, end Du egentlig ønskede at høre; hvis saa er, da beder jeg Dig om Tilgivelse, og dermed Basta! . . .«

Da Andersen var blevet en gammel Mand, bad han mig, om jeg undertiden om Aftenen vilde læse højt for ham af de Breve, han i Aarenes Løb havde modtaget. Saa skete det, at jeg under Oplæsningen af et Brev fra Ingemann paa eengang mærkede, at der var Tale om den ovenfor skildrede Ungdomskærligheds-Historie. Jeg standsede da og spurgte, om jeg ikke skulde høre op. »Nej, De maa gærne kende det,« svarede han, »bliv kun ved. Det var hende, De véd, »To brune Øjne, jeg nylig saâ««.

Flere Gange har han talt til mig om dette Forhold og sagde da, at hans Følelse for Riborg havde været meget heftig; men det var saadan en Ungdomsforelskelse, som i Aarenes Løb bortdunstede, og som i Grundighed og Varighed ikke kunde sammenlignes med den, han følte for Jenny Lind.

Aktstykker til Bedømmelse af Andersens Ungdomskærligheds-Historie ere nu ovenfor meddelte. Kommer man herigennem til Overbevisning om, at denne Kærlighed var virkelig dyb, Alt opslugende? Det synes mig, at hans Fantasi forstørrer den og at hans Forfængelighed fremstiller det, som om den fra Riborgs Side var mere gengældt end i Virkeligheden. Han vilde jo nødig gaa og gælde for at være forsmaaet, og han vilde gærne gøre dette Forhold saa interessant og poetisk som muelig. Han

offentliggjorde strax sine Digte til hende og var glad ved den Snak, de fremkaldte. Han var ikke ligegyldig over for Livets Lyssider; han gik jo f. Ex. med til Studenterløjer, agerede selv med paa meget drastisk Maade og morede sig ganske udmærket. — Hvad nu angaaer Spørgsmaalet om, hvorvidt Riborg gengældte hans Kærlighed, saa siger han, at hendes Læbe aldrig sagde Hvad han saâ i hendes Øje; men Hvad kan Fantasien og Haabet ikke bilde sig ind at se, ganske mod Virkeligheden? Han spørger, om han ikke fortjener Svar paa sine Sange; altsaa har han ikke faaet noget saadant. Christian Voigt har maaske for at trøste ham fremstillet det, som om Riborg elskede ham. Andersen siger jo selv, at hun elskede en Anden; hun havde i flere Aar mod sin Faders Villie kæmpet for at faa Bøving; nu havde hun endelig opnaaet sit Ønske, og skulde hun saa strax igen forlade sin Elskede? I sit »Livs Æventyr« siger han jo, at hans Tro paa hendes Kærlighed var Selvskuffelse, og endvidere, at han i »Skilles og mødes« skildrede sit Forhold til hende, »kun med den Forandring, at her var gensidig Kærlighed«. Fru Læssøe skriver jo til ham: »Kunde Deres Nærværelse Intet gøre, da gør et Brev sikkert heller Intet«. Da hun holder Bryllup, siger Andersen: »Du er jo Brud, og lykkelig som Brud!«

Der kommer Forsoning over alt Dette, naar man læser Andersens Ord: »Først mange Aar efter har jeg følt og erkendt, at ogsaa her skete det Bedste for mig, det Bedste for hende.«

KONGENS KANE.

Af GYRITHE LEMCHE.

Med Illustrationer af LUPLAU JANSEN.

Der gik en Flok Høns paa Strandgaardens Mødding og fraadsede i den varme Hestegødning, som lige var kørt ud fra Stalden. Pludselig skreg de op, alle som én, og fór forfjamskede ud i Snedriven, som skjulte den øvrige Mødding.

Det var Søren, den tigerbrogede Kat, som havde mavet sig frem under Plankeværkslaagen, der forbandt Staldlængen med Stuehuset, og nu i et Spring satte op paa Møddingen, hvor den blev staaende med den ene Forpote løftet til Løb, spejdende med de gule Øjne ned efter Kørevejen, som løb bag om Møddingen. Hønsene blev stikkende i den bløde Sne, skrigende og baksende for at komme videre, men Søren havde tydelig nok et andet

Maal, for pludselig krummede han igen sin Krop og var i tre, fire Sæt ude paa Vejen, hvor han fortsatte i Løb og Spring med Halen ret i Vejret; thi nu var han paa Sporet. Foran sig i Sneen havde han de dybe Aftryk af Ellen Hansdatters Træsko.

»Miav«, sagde Søren med klagende Struberøst og gentog sin Kalden, da han paa Toppen af Bakken fik Øje paa Ellens lille, krumbøjede Skikkelse i det sorte Uldsjal nogle Alen foran sig.

Ellen stansede og saa sig tilbage.

»Men, Jøsses Kors, Søren — er jeg løben fra Dig, Dit stakkels Pjok? Lad mig saa før faa Dig op med, for det er nok ikke Føre for Dig.« — Saa bøjede hun sin gigtstive Ryg og fik Søren fat under Maven. — »Naa, ind under Sjalet med Dig; det kunde ka'ske være Plasér for Mølleren at hilse paa Dig med.«

Et Kvarters Vej fra Ellen Hansdatters Gaard laa Pilegaarden, hvor Møller Tidemands Søn, Lars, havde giftet Enken forrige Sommer. Ellen Hansdatter kiggede indenom for at høre, hvor det stod til med den syge Møller, som boede i en Husmandsbolig under Gaarden. Der var kun en Pige i Køkkenet, som sagde, at Konen var nede hos den gamle. Saa listede Ellen videre.

Hun traf Lars' Kone ude i det lille Køkken, som ogsaa var Forstue. Det var et halvgammelt Fruentimmer med haarde Øjne og tidlig hærgede Træk.

»Er det Dig, Ellen? Ja, her staar det kuns simpelt til; han gør det ikke længe.«

Ellen skottede ængstelig til Stuedøren, som stod paa Klem. Lars' Kone forstod hende.

»Det ska'er saamænd ikke, han faar det at vide, — han er rent kuldret paa det sidste,« sagde hun fortrædelig, men stemte dog Tonen lavere.

»Hvem er derude?« blev der spurgt langt inde fra Stuen.

»Det er Ellen Hansdatter, som vil se til Far,« svarede Svigerdatteren og skød Ellen foran sig ind af Døren.

I en lukket Seng, fasttømret til Væggen, laa den gamle Karlebomøller, Johan Tidemand, og droges med en mangeaarig Hjærtelidelse, som nu vilde have sin Ret. Hans engang smukke og retlinede Ansigt var nu gustengult med vandfyldte Poser under Øjnene, og Hænderne, som hvilede paa Dynen, var tunge og ubehjælpsomme af Vattersoten. Men Øjnene havde endnu deres skælmske, ukuelige Liv.

»Det var kønt af Dig, Ellen, at komme og se til Din gamle Kæreste,« raabte han Ellen imøde; »hvad er det, Du bringer der under Armen? Du ligner jo Ane Signekælling.« — Møller Tidemand var en Mand med Læsning og kunde nok lide at lade sig mærke dermed.

»Naa, I er da endnu den samme gamle Nar, som I altid har været,« sagde Ellen. »Kan Søren faa Lov at ligge ved Fødderne hos Jer?«

»Hvem er Søren? Er det Din fjerde Mand, kanske?«

»Nej, Tak for mig.« — Ellen lagde Katten paa Sengedynen og hængte Sjalet fra sig over Stoleryggen. — »Jeg er godt tilfreds med de tre, jeg har haft.«

»Ja, det kan Du vel have Grund til, allenstund de to var saa skikkelige at drikke sig ihjel.«

»Ja, hvad er der at sige til det? Døden skal jo have sin Aarsag, og saa meget er vist, at skulde jeg mødes med nogen af mine Mænd i Paradisets Glæde, saa vilde jeg da bede til, at det maatte være én af dem, som drak, for den tredie, han gjorde det, som værre var, — han gnavede; og det Aar, jeg var gift med ham, det var nu ligegodt det værste af alle mine Ægtestands Aar.«

»Du skulde før ha'e taget mig, Ellen,« Møller Tidemand lod sine Øjne hvile med Velvilje paa den lille, zirlige Kone med det store, blaarudede Stiveforklæde om Hofterne, og hans Blik gjorde sig et Svinkeærinde hen til Svigerdatteren, der altid saa ud, som om hun sjovede fra Morgen til Aften.

»I vilde jo ikke ha'e mig,« svarede Ellen tørt.

Mølleren kneb det ene Øje til og forsøgte det forsorne Smil, han brugte overfor Fruentimmerne i sine Velmagtsdage.

»Kan Du huske, Ellen, dengang Du smak Din Dør i paa Tærne af mig?« spurgte han.

Ellen Hansdatter satte et højst forarget Ansigt op.

»I skulde skamme Jer noget, at I minder mig derom,« svarede hun, »men det tjener Jer til Undskyldning, at I havde drukket.«

»Du kunde jo da ikke vide, om jeg kunde blevet til Sinds at gifte Dig,« svarede Mølleren, »jeg var jo allerede Enkemand dengang.«

Ellen smaanikkede, som den, der ved bedre Besked.

»Jo, det kunde nok ha'e lignet den storagtige Møller i Karlebo at gifte sin egen Kælderpige.«

Smilet døde pludselig om Møllerens Mund.

»Aa nej, — det kan Du vist have Ret i. Men kanske han alligevel havde staaet sig derved. Du var et Fandens Fruentimmer, Ellen.«

»Det var jeg,« sagde Ellen med Overbevisning; »men I var ogsaa en stout Mand, Møller Tidemand.«

Mølleren drog et Suk, og hans Ansigt fik pludselig et angst og forpint Udtryk.

»Det var dengang,« hviskede han og trak Vejret hurtigere.

»Far snakker for meget,« sagde Svigerdatteren, som

havde syslet henne ved Kakkelovnen, uden at dog noget Ord af Samtalen var gaaet tabt for hende. Hun gik frem foran Sengen og blev staaende med Hænderne paa Hofterne. »Se, nu er det galt med Vejret igen,« sagde hun til Ellen og tog ikke Øjnene fra den syge, som havde lukket sine. »Hør Du, Ellen,« — hun sænkede Stemmen, — »jeg skulde ellers hjem til Malkningen, — bliver Du her en Kende endnu, ifald Doktoren skulde komme?«

Ellen nikkede, men i det samme slog Mølleren Øjnene op.

»Karen Sofie,« sagde han med noget af den gamle Myndighed i sin Stemme, »naar Du kommer hjem, saa sig, at de skal tage Kanen ned og vaske den, for nu er der kun tre Dage til Jul. Og Bjælderne, dem skal de pudse, saa de skinner ligesom Guld, forstaar Du; for det gør de, naar I lægger Kræfter i.«

»Ja, ja, det er godt,« svarede Karen Sofie og vendte sig mod Døren.

»Og Du maa ogsaa se at bøde Nettet lidt, hvor Musene har gnavet i det, — og Plumasjerne til Hestene, de ligger i Magasinet.«

Men Karen Sofie var allerede ude af Døren og af Huset med. Møller Tidemand sukkede og flyttede Hovedet paa Puden.

»Er der noget, I savner,« spurgte Ellen, som havde rejst sig og nu stod med den ene Haand paa Hovedgærdet.

Mølleren sendte et fortrædeligt Blik til Døren.

»Saadan en Kælling,« mumlede han.

Ellen vilde prøve at formilde ham:

»Det var jo dog alligevel en Lykke for Lars, at han fik den Gaard,« sagde hun, »for det lignede da ikke noget, at Møller Tidemands Søn alle sine Dage skulde tjene som Karl hos Bønderne her.«

»Aa, der er jo alligevel ingen her, som véd noget om Møller Tidemand, — ja, Dig undtagen, mener jeg.«

»Naa, naa, man kan da nok se Jer an for ikke alle Dage at have siddet som Indsidder under Pilegaarden.«

Ellen strøg med sin tørre Arbejdshaand hen over Dynen, men Tidemand stirrede ud for sig med et fjendsk Blik.

»Kan Du mindes, Ellen, dengang Knud Poulsen vilde have mig paa Sognet, fordi jeg var kommen i Restance med Skatten?«

»Aa, han — den Hanskvast! Der er jo ingen, regner ham for noget. Jeg véd da ogsaa, at I fik baade Fogden og Præsten paa Jeres Side. De havde da saa megen Dannelse, at de vidste, hvad I havde været for en Mand.«

Men Møller Tidemand kunde ikke ryste den gamle Tort af sig.

»Det havde jeg dog aldrig tænkt mig,« blev han ved med dyb og bævende Røst, »at jeg var saa ringe en Mand paa disse Kanter, at jeg blev agtet for ikke at være bedre værd end til Fattiggaarden.«

»Men jeg synes jo ellers nok, I fik Oprejsning, da Jeres Søn giftede Morten Persens Enke.« — Ellen klappede beroligende de magtesløse Hænder, hvor Aarerne kun øjnedes som fine Streger under den spændte Hud.

Det glimtede i den syges Øjne, idet han drejede Hovedet om imod hende.

»Synes det Dig, Ellen, at min Søn har skaffet mig Oprejsning?« spurgte han, og det lød, som sad der en Graad og vilde op i Halsen paa ham. »Se Dig om i Huset her — og udenfor med. Er det en Bolig for den gamle Møller fra Karlebo, han, som ejede tre Møller paa én Gang og var Gæst hos baade Præster og Propritærer? Var det for meget, om han kalkede Væggene eller tættede Taget over Hovedet paa mig? Men ingenting er sket i de

femten Aar, jeg har boet her, uden det, jeg selv med mine Hænder har lavet. Eller var det for meget, om han havde givet sin gamle Far Morten Persens Stadsklædning, som han og Enken solgte for at tjene nogle lumpne Skillinger? — Lars har ikke været den Søn imod mig, som jeg kunde have ventet. For det har han mere end én Gang lovet og bedyret mig i sine Armods Dage, at, naar han kom til Velstand, saa skulde alle Folk her i Sognet nok faa Lov at kende, hvad Møller Tidemand har været for en Mand.«

Ellen havde sat sig ned igen; hun turde ikke opirre ham ved at gøre Indvendinger.

»Lars sidder vist ikke altid saa godt i det,« vovede hun sig til, da han tav.

»Det kender jeg ikke noget til,« svarede Mølleren stædig, »men det er fra Kællingen, det kommer; hun under knap sig selv Føden. Men Lars er en Pjalt, er han, for han tør ikke vise, at han er Mand i Huset, over det at han kom med bare Næver til Gaarden. Og førend han vil sætte sig op imod hende, før vil han lade sin gamle Far gaa med Ringeagt i sin Grav.«

»Jeg synes nu altid, Lars har haft et godt Sind, — og det kan jeg ikke tro, at Velstanden har gjort ham uskønsom for den gode Opdragelse, I har givet ham; for I sparede dog aldrig hverken paa Tugt eller Formaning, det jeg mindes.«

Udtrykket i Møllerens Ansigt blev mildere.

»Det gjorde jeg ikke, — det er et sandt Ord.«

»Og I lod det heller aldrig skorte ham paa gode Klæder og pæne Manerer,« blev Ellen ved, opmuntret af sit Held. »Det hændte mer end èn Gang, at fremmede der paa Egnen tog ham for en Propertærsøn, naar han kom ridende paa en af de blommede Mølleheste.«

Mølleren nikkede, begærlig efter mere.

»Og da Ulykken kom over Jer, som over saa mange andre i de Aar, saa har jeg da hørt, at I kæmpede til det sidste for at bevare Anseelsen, og at I bad Præsten beholde Lars og gøre en studeret Mand af ham, da I selv drog fra Egnen og satte Jer ned som Daglejer her. I vilde før miste Jer Søn end trække ham med Jer ned i Armodens Kaar.«

»Præsten syntes jo, jeg begik en Uret,« sagde Mølleren med et bittert Smil, — »for lige med ét, saa gjorde han jo den Opdagelse, at Lars ikke havde Hoved til den lærde Stand.«

Ellen søgte hurtig at aflede hans Tanker.

»Men jeg mindes ogsaa, at Lars har sagt til mig, at han meget før vilde tjene hos Bønderne end forlade sin Far.«

»Ja, Lars er en god Dreng, — vist er han det.« — Mølleren var ganske rørt og fik med Besvær Haanden løftet saa højt, at han kunde viske sig over Ansigtet. — »Og véd Du hvad, Ellen, denne Morgen har han lovet mig det, som jeg aldrig skal glemme ham?«

»Hvad har han lovet Jer?« spurgte Ellen interesseret.

»Hørte Du ikke det, som jeg før lagde Karen paa Sinde?«

»Jeg synes, det var noget om en Kane.«

»Ja, justemænd, en Kane — og hvilken Kane? Ellen, husker Du den? Du var jo i Karlebo endnu, dengang de rev Kongens Slot ned og holdt Aktion i Avlsgaarden?«

»Kongens Kane!« udbrød Ellen forbavset, »men den har I jo skilt Jer ved?«

»Jeg?« — Møller Tidemands Ansigt antog et truende Udtryk. — »Jeg skulde skilt mig ved Kanen, som jeg engang kom kørende i fra Kongens Aktion! Husker Du,

hvor I gjorde Øjne allesammen, da I hørte Bjælderne, to og tredive store Bjælder af den fineste Klokkemalm, — og Pisken, som jeg slog Skrald med, — og hvor I gloede paa Skaberakket med det røde Fløjl og de store Beslag og Fjerplumasjerne i Hestenes Hoveder og Bjørneskindet og Kanenettet?«

Vejret var ved at gaa fra den syge Møller, men Øjnene skinnede og hvælvede sig frem som bristefærdige Bobler under Erindringens Højtryk.

»Ja, ja, vel mindes jeg det,« sagde Ellen, men hendes Ansigt havde faaet et stramt og betænkeligt Udtryk.

»Jeg ser endnu for mig ham, Kammerjunkeren paa Bøgebjærg, da de vilde give ham Hammerslag paa Kanen, og jeg sagde nede fra Salen, hvor jeg stod, saadan ganske sindig og uden Positur: »Fem Rigsdaler til«. Jeg siger Dig, han skvat sammen og blev helt hvid om Næsen, for det var ham meget om at gøre at faa den Kane, — det var vist saadan, hvad de kalder det, en Affeksjon for ham, — hans Far havde jo været en Slags Hofmarskalk hos den gamle Enkedronning. Naa, men Kanen fik jo jeg, — for jeg vilde have den.«

»Ja, det fik I nok — men I betalte den ogsaa dyrt, Møller,« sagde Ellen.

»Ja, — hvad — jeg betalte den vel ikke dyrere, end jeg havde Raad til,« sagde Mølleren lidt ømfindtlig; »hvem kunde vide dengang, hvad der skulde komme. Der var flere end mig, som fik sin Ulykke ved Bankerotten, selv om de aldrig havde gjort andet end kysse og kæle for hver Daler, de tjente.«

Ellen syntes, det var bedst at komme bort fra det, som hørte Fortiden til.

»Jeg synes, I sagde, at Lars havde givet Jer et Løfte denne Morgen.«

Møllerens Ansigt fik atter det milde og bevægede Udtryk som før.

»Ja, det kom sig nu ar, at Lars sagde i Morges, da han efter Sædvane kiggede herned: »Nu faar vi Kaneføre, Far.« Og saa pludselig saa jeg som i et Syn for mig den store, røde Kane med det kongelige Skaberak, og det kom mig saa underlig vemodig for, at her laa jeg som et Fattiglem i min Hytte, ringeagtet af hver Mand i Sognet, mens jeg dog engang havde været kørende, som salig Kongen selv. Og saa tænkte jeg, at hvis nu alle de hovne Bønder — og især han — To'sken, som vilde have mig paa Sognet, — hvis de fik set mig i den Kane, som jeg aldrig i min største Armod har nænt at skille mig ved, saa maatte de forstaa, at de ikke forklejnede sig selv ved at tage Hatten af for mig. Og det sagde jeg til Lars og bad ham for sin egen Samvittigheds Skyld at laane mig sine bedste Heste for Kanen, som har haft sit Stade deroppe paa Gaarden fra det, at han giftede sig forrige Sommer, saa vilde jeg bede Vorherre om at forlene mig med saamange Kræfter endnu engang, at jeg kunde køre Julemorgen til Højmesse, saadan som jeg var kørende i mine Velmagts-Dage, for tror Du ikke, at jeg saa alligevel kan komme til at ligge med Ære og Oprejsning i min Grav?«

»Naa, og hvad sagde Lars til det?« spurgte Ellen i synlig Spænding.

»Aa, Lars han blev saa rørt over denne min sidste Bøn, at Mælet næsten forgik ham, og han blev ganske hvid i Ansigtet. »Det var Synd at nægte Jer den Glæde, Far«, sagde han; »jeg skal se, om det la'r sig gøre.« Og saa gik han lige med det samme. Men det kunde jeg nok mærke paa Konen før, at hun ikke var meget derfor.«

»Hun mener kanske, I ikke taaler den Dyst?«

»Aa — hun gider sagtens ikke tage den Ulejlighed

paa sig med Kanetøjet.« — Mølleren drog et Suk. — »Men det saa jeg nok paa Lars, at dennegang kommer hun ingen Vej med ham.«

Der blev nogle Øjeblikke stille i Stuen; saa sagde Mølleren pludselig:

»Men, hvorfor mente Du før, jeg skulde have skilt mig ved Kanen?«

Ellen fór let sammen, men tog sig i det.

»Aa, jeg véd ikke; jeg synes, det engang var kommet mig for Øre.«

Mølleren saa paa hende med stive, forskende Øjne.

»Det var besynderlig — for det jeg véd, er der ingen uden Dig her paa Egnen, som kender noget til den Kane. Jeg forvarede den jo deromme i Skuret, fordi jeg ikke vilde være til Grin over det, at jeg intet Forspand ejede.«

»Ja, saa er det noget Sludder, jeg har drømt.«

»Ja, det kan Du bande paa, Ellen, for jeg har aldrig — end ikke i min haardeste Nød kunnet tænkt mig at lade den Kane gaa fra mig, og at Lars skulde have været saa simpel at bedrage sin gamle Far, det tror jeg ham dog ikke til.«

Men Blikket i Møller Tidemands Øjne begyndte at blive flakkende og sky, og Ellen vidste ikke sine levende Raad for at faa ham beroliget.

»Tag den Kat væk,« sagde Mølleren utaalmodig, »den tager Vejret fra mig.«

Ellen rejste sig og tog Katten for at bære den ud i Køkkenet. I det samme klang der Bjælder ude paa den smalle Markvej og en Enspænderkane kørte frem for Døren.

Det var Doktoren. Han fyldte hele Dørkarmen i sin store Bjørnepels. Bag ham kom Lars' Kone hæsblæsende; hun var løben efter Kanen oppe fra Gaarden. Inden Dok-

toren gik ind i Stuen, vexlede hun nogle sagte Ord med ham, som Ellen ikke kunde høre.

»Lad vos to gaa udenfor lidt imens, Ellen,« sagde hun.

»Skal Du ikke høre, hvad Doktoren mener?« spurgte Ellen.

»Jeg snakker med ham bagefter. Jeg tror, gamle Far hellere vil tale med ham alene,« svarede Karen Sofie hurtig.

Saa gik de sammen udenfor og blev staaende i en lille Afstand fra Doktorens Kane. Ellen stod med Hænderne under Forklædet og saa ud for sig med et forhærdet Udtryk om Munden.

»Ja, nu faar vi se, hvad Doktoren siger til det, at gamle Far vil ud at køre i Kane,« sagde Karen Sofie, og hendes Mundviger trak sig skævt som til et Smil.

»Ja, jeg kan vide, det ikke kommer Jer tilpas,« svarede Ellen stramt.

»Aa, os kan det saamænd være lige meget, for det véd jeg da, at Doktoren giver ham aldrig Lov til at staa op af sin Seng for saadanne Narrestregers Skyld.«

»Nej, det gør han vel ikke, især hvis Du har haft ham i Tale først.«

»Ja, det har jeg naturligvis, for det kunde jo hænde, at den gamle ikke selv bragte den Sag paa Bane, og vi kunde da aldrig forsvare for Gud og Mennesker at lade den dødssyge Mand faa sin Vilje i dette.«

Ellen skævede uvillig til hende; hun kunde ikke fordrage den tvetungede Kælling med de haarde Øjne.

»Det var ikke honnet af Lars at give sin Far et Løfte, som han ikke kunde holde,« sagde hun; »og forstod jeg den gamle ret, saa vil han nu have Rede paa det med den Kane, og I slipper ikke saa let fra den Ting, som I tror.«

»Ja, nu er det naturligvis os, som har begaaet en Uret,« sagde Karen Sofie, »men det vil jeg lade Dig vide,

Ellen, at aldrig havde jeg gjort mig selv og Lars til Grin ved at køre med den gamle til Kirke paa en høj Helligdag i saadan en gammel Fastelavnsslæde med Narrebjælder og Dusker og andet Bras.«

»Ja, ja, — nu har Du jo ogsaa sørget for, at det bli'r til Løgn med den Tur, saa det er jo ikke værd at snakke mere om den Ting.« —

Doktoren blev næsten en Snes Minutter inde hos den syge. Da han kom ud igen, sagde han til Karen Sofie:

»Ja, nu har jeg gjort, hvad der stod i min Magt, og jeg tror ogsaa, jeg fik Bugt med ham tilsidst. Men han er jo lidt nedstemt derover. Gaa I nu ind og se at fornøje ham lidt ovenpaa.«

»Mener Doktoren, han gør det en Stund endnu?« spurgte Ellen med et fugtigt Skær i Øjnene.

»Aa, ja,« — Doktoren standsede med den ene Fod inde i Kanen, — »Vinteren over, tænker jeg, med Guds Hjælp, han klarer sig; men I maa se at holde hans Humør oppe og ikke gøre ham gnaven, for han er jo en ilter Herre, og hans Hjærte er altfor villigt til at løbe løbsk.«

Saa kørte Doktoren.

De to Koner saa lidt paa hinanden.

»Ja, saa er det vel bedst, at jeg gaar derind igen,« sagde Ellen med et Udtryk i sit Ansigt, som afskar alle Indvendinger; — hun turde ikke forsvare for sin egen Samvittighed at lade ham og Svigerdatteren ene i dette Øjeblik. Saa bøjede hun sig ned og tog Søren op under Armen og gik med ham ind til sin gamle Husbond.

Det var Juleaften. Ellen Hansdatter bandt det store, sorte Silkeforklæde over Stadsekjolen og iførte sig Gyldenstykshuen med de sorte Baand, som hun havde baaret lige

siden sin første Enkestand. Søren anede Uraad og kom listende frem under Kakkelovnen for at stryge sig op ad hendes Ben.

»Nej, Søren,« sagde hun, »det véd Du jo godt, at i Guds Hus tør Du ikke følge mig.«

Saa hentede hun Mælk i Køkkenet og fyldte Kattens Skaal for at affinde sig med ham.

»Saa, glædelig Jul, Søren,« sagde hun, »og Gud være med Dig og os allesammen!«

Ellen Hansdatter var sær højtidelig tilmode denne Aften; det var første Jul, hun skulde fejre alene som Enke for tredie Gang. Hun kunde ikke lade være med at sende en Tanke tilbage i Tiden til den sidste Juleaften, hvor hun og Søren Olsen havde fortæret den hellige Julegrød sammen.

»Ja, ja, Søren,« sagde hun ganske højt, idet hun gik mod Døren, »Du var nu alligevel Dig selv værst.«

Saa traadte hun over Stentrinet ud i det hvide Gaardsrum med de mange sorttjærede Døre og Porte. Himlen var overtrukken. De lette Sneflokke dalede tyst og trindt; fra et enkelt Vindu faldt en Lysstribe ud over Sneen; derinde pyntede de sig til Kirkefærden.

Ellen Hansdatter var tidligere i Tøjet, end de andre; hun vilde kigge ind til den syge Møller undervejs. Nu laa han vel der og tænkte paa den Kanetur, han aldrig skulde faa. Doktoren havde jo nok trøstet ham med til næste Aar, men Møller Tidemand var ikke den, som de saa let rendte med; han vidste nok, hvor han var, naar den næste Julesne faldt. Var bare Vinden gaaet i Sønden, og de havde faaet Omslag i Vejret, saa havde han ikke haft den Kanetur at ærgre sig over. Ja, den forbandede Kane! Hvad var det ikke, han havde sagt, den gamle Landpost i Karlebo, dengang han sad i Kælderstuen hos Mølleren og løb til Vinduet med de andre, da Bjælderne lød uden-

for? »Hovmod staar for Fald!« havde han sagt, og Ellen havde givet ham Ret i sine Tanker; for vel var Møller Tidemand den første paa de Kanter, men det var nu alligevel at friste Lykken at sætte sig op at age, hvor Kongen selv havde siddet.

Sneen laa højt paa den lille Markvej ned til Pilegaardshuset; det kneb med at vare de mange og gode Helligdagsskørter. — Gamle Møller Tidemand laa og stirrede ud i Stuen mod det enlige Tællelys, som brændte i Stagen henne paa Klapbordet. Hans Øjne havde faaet et bekymret og grublende Udtryk i de sidste Dage.

»Er det Karen Sofie?« spurgte han, da han hørte Klinken falde til paa Døren bag Hovedgærdet.

»Det er mig, Møller Tidemand.«

»Herregud da, Ellen, — kommer Du til mig paa denne Tid?« — Møllerens Stemme rystede svagt. Det lange Sygeleje havde gjort ham blød som et Barn.

»Jeg syntes da, jeg skulde se indenfor og ønske Jer en glædelig Jul,« svarede Ellen og kom frem i Skæret af Lyset.

»Ja, hvis Ønsker kunde gøre det, Ellen.«

»Jeg tænker da, de har sørget godt for Jer?«

»Jeg behøver saa lidt nu.« — Mølleren tav lidt og laa og saa paa sine Hænder. — »Lars var her før,« sagde han saa.

»Det kan jeg nok vide.« — Ellen sad ret op i Stolen, som hun altid gjorde, naar hun havde Festklæderne paa; Salmebogen og Lommetørklædet havde hun mellem Hænderne. — »De skal vel til Kirke nu, han og Konen?«

»Ja, — de skal saa. — Hør, Ellen,« — Mølleren drejede Hovedet om imod hende, — »jeg er jo ikke dum mere, end at jeg nok kan forstaa, det var Karen Sofie, som havde snakket Doktoren for, at jeg ikke maatte køre

til Kirke i Morgen; men ingen skal faa mig til at tro, det var af Omsorg for min Helsen, — hun saa mig vist helst i Jorden den Dag i Dag. Men sig Du mig nu, Ellen, hvorfor var det saa? For det har jeg nu ligget og spekuleret paa i samfulde tre Døgn.«

»Det kunde jo være, hun ikke gad tage sig over at pudse de Bjælder, som I selv sagde forleden.« — Ellen trak Vejret lettet og takkede sin gode Lykke, som havde ladet hende finde den Udvej.

Men Mølleren bevægede vantro Hovedet fra den ene Side til den anden.

»Det troede jeg engang, men jeg tror det ikke mere. Jeg regner ikke Kællingen, for Ordene løber hende lige let fra Munden, om det er Løgn eller sandt; men Lars — han bliver saa underlig i Ansigtet, hver Gang jeg nævner den Kane, og jeg synes, jeg kan se Sveden springe ham ud mellem Haarrødderne. Der er noget, han skjuler for mig, det mærker jeg godt.«

»Det er noget, I ligger og bilder Jer selv ind, Møller Tidemand,« sagde Ellen og forsøgte et Smil.

»Nej, det var ikke saa vel; jeg prøvede ham jo før, da han saa her indenfor. Jeg sagde til ham, at han kunde gøre mig en stor Glæde, om han alligevel vilde sætte Hestene for Kanen i Morgen og selv køre til Kirke med sin Kone; men han skulde køre her neden om først, at jeg fra Sengen kunde se Kanen og høre Bjælderne endnu engang. Og det bad jeg ham love mig med sin Haand i min. Men saa kom han med Udflugter og sagde, at det maatte vente til en anden Gang, for han havde set, at Mederne ikke duede mere og Hammeltøjet var ædt af Træormen, saa han res'kerede, det sprang ved første Træk, og saadan videre, hvad han kunde hitte paa, for Løgn var det hele, det var jeg snart klog af.«

»Jeg véd ikke, hvorfor Lars skulde lyve for Jer paa en hellig Juleaften, eftersom han aldrig før har plejet van at fare med Usandhed.« — Ellen krammede Lommetørklædet mellem sine Hænder, hun følte sig svedt helt ud i Fingerspidserne.

Mølleren saa stivt paa hende.

»Det kunde jo være, den Kane var solgt eller brændt.« — Ellen tabte Salmebogen og maatte bøje sig ned efter den. — »Hvad mener Du, Ellen?« lød det med en sær Højtidelighed over hendes Hoved. »Du plejer jo heller ikke van at fare med Løgn.«

Ellen var længe om at finde Salmebogen, — hun havde jo kun den Frist til at gøre Regnskabet op med sin Samvittighed; — hvad var det, Doktoren havde sagt forleden? — Kunde hun sidde rolig i Vorherres Hus, naar han laa her tilbage og maaske droges med Døden for det Svar, hun havde givet ham? — Saa sad Ellen op igen i Stolen og saa sin gamle Husbond fast ind i de forskende Øjne, der ligesom vilde tage hende i Ed paa den helligste Aften i Aaret.

»Vær I kun rolig, Møller Tidemand; den Kane er, hvor den skal være.«

Mølleren greb efter hendes Haand og beholdt den en Tid i sin.

»Nu maa Du vist gaa, Ellen, om Du skal naa Kirken i rette Tid,« sagde han; hans Stemme lød træt.

Ellen rejste sig.

»Farvel, Møller Tidemand,« — hun bøjede sig over ham endnu med sin Haand i hans. — »Nu gaar jeg til Kirken og beder for Jer og os allesammen, at Gud maa se i Naade til os paa den hellige Juleaften.«

Mølleren følte noget varmt paa sin Haand, og han saa efter hende med en smærtelig Forstaaelse i sit Blik.

»Ja, ja, lille Ellen«, hviskede han, »Du skal ikke faa Din Juleaften spoleret af mig.« —

Udenfor blev Sneen ved at drysse. Den lagde sig over Markerne jævnt og tæt og slettede alle Skel, thi der var ikke Vind at mærke. Kun et Øjeblik stod Sporene efter Ellens Sko i Sneen, saa var ogsaa de forsvundne, og der var ingen Vej at se mellem Pilegaarden og det ensomme Hus.

Da var det, — et Kvarters Tid efter, at Ellens lille Skikkelse var forsvundet omme bag Gaarden, — at Døren til Huset blev aabnet inde fra. En Haand greb for sig i Karmen, en Fod i Træsko blev prøvende sat ud i Sneen, saa kom med et Ryk den anden til, og Møller Tidemand stod udenfor sit Hus med den ene Haand endnu krampagtig fattende om Klinken. Han famlede med den anden bagud og fik et tungt Egespir trukket frem derinde fra; saa slap han Klinken og fattede med sin højre Haand om Stokkens Krog og plantede Spiret fast i Sneen. En gammel Kørekavaj skjulte det lidt, han havde paa indenfor, Nathuen tittede frem under den Ræveskinds Hue.

Det fór igennem hans Krop ved Mødet med Vinterluften; den lange Tid i Sengen havde gjort ham kuldskær, men han gav sig ikke Stunder til Betænkning. Han satte Ryg og Skuldre frem og drog Benene efter sig gennem Sneen med Støtte af Stokken.

Han kendte godt nok Vejen, han skulde følge, selv om Sneen skjulte den; blot han havde Gaarden for sig, tog han ikke Fejl. Ude fra Kørevejen lød dæmpet Klang af Kanebjælder; den tykke Luft slugte det meste af Lyden.

»Det er ikke mine Bjælder,« tænkte den gamle Møller, »de skulde nok klinget igennem.«

Lidt længere henne hørte han Kirkeklokkerne ude fra Lyngtofte.

»De er ikke begyndt endnu derinde,« sagde han til sig selv, »saa har jeg Tid nok.«

Et Stykke fra Gaarden laa en Vognkasse med Bunden i Vejret. Han fejede Sneen væk og satte sig saa tungt, at Træet gav sig derved. Anstrængelsen havde givet ham Varme i Kroppen. Skjorten klæbede sig til hans svedige Hud. Hjærtet hamrede i hans Bryst, saa han syntes, han kunde høre Slagene, og han følte hvert af dem som en dump Smerte ud i Ryggen.

Kirkeklokkerne var pludselig forstummede, og ikke en Lyd brød Stilheden omkring ham.

»Nu er Præsten paa Prædikestolen, saa maa jeg fort.«

Han sagde det flere Gange til sig selv, før han fik samlet saa megen Kraft, at han kom paa Benene igen. Det kneb endnu haardere end før med at komme frem nu, han havde siddet ned.

Han naaede Gaarden og gik bagom Udhusene henimod den Port, som førte ind til Pilegaardens Vognrum. Der sad kun en Pind for Krampen; den vred han op og trak nu sagte den ene Fløj udefter. Der var mørkt derinde, men han fandt af sin Lomme Fyrtøjet frem og en lille Lysepraas. Saa famlede han sig med Stokken indenfor, stillede sig med Ryggen mod Væggen og satte Egespiret ved Siden af sig. Med rystende Haand slog han Ild flere Gange forgæves, inden det lykkedes ham at fange Gnisten; saa omsider var Lyset tændt. Han løftede det i Vejret og lod Skæret følge Loftet, hvor Kanen havde hængt fra den Dag, Lars fik den op paa Gaarden. Der hang nogle Dele af Vogntøj, men Kanens Plads var tom.

Møller Tidemand trak Vejret tungt og lod for en Sikkerheds Skyld Lysskæret falde over hver Krog af den skumle Port, men der var ingen Kane at opdage mellem alle de store, tunge Vogne. Han knugede Haanden, som

endnu holdt Fyrtøjet, mod sit Bryst med en Følelse af, at Hjærtet pludselig stod stille, men kun et Øjeblik, saa begyndte det at hamre vildt og ubændigt, og i korte, hidsige Støn arbejdede Luften sig ud mellem hans stive Læber. Han følte sine Ben som groede fast i Lergulvet og sine Arme tunge og magtesløse.

Det stod for ham som en Umulighed at slæbe sig bort fra dette Sted med Vishedens knugende Vægt; og det var ham ogsaa lige meget, om de kom og fandt ham her. Blot han maatte faa saameget Vejr leveret, at han kunde skrige dem ind i Ansigterne alt det, som skreg og forbandede inde i ham i denne Stund.

»Tyve og Løgnere — alle til Hobe — Lars, som han havde elsket, Ellen, som han havde troet paa. Send mig paa Fattiggaarden med det samme — jeg er ikke bedre værd; grav mig ned i Frijorden paa Kirkegaarden med et Nummerbrædt til Minde om Johan Tidemand, som ejede Møller i tre Sogne, — som bød Kammerherren paa Bøgebjærg over, — som kørte fra Hørsholm Slot i Kongens egen Kane!«

Møller Tidemand fór pludselig sammen, Lyset faldt ud af hans Haand og slukkedes paa Jorden. Bag ved sig, ude fra Lyngtoftevejen, hørte han fjerne, ranglende Lyd af malmfulde Bjælder; ingen andre Bjælder havde den Klang af Fest og Jubel. Blodet strømmede ham voldsomt til Hjærtet; uden Stokkens Hjælp satte hans Ben i Løb ud af Vognporten gennem Snedriver helt henad Kørevejen imod Lyden, som kom nærmere.

Hans Kane, Kongens gamle Kane, som Lars havde villet prøve i Aften for at vise ham den i hele sin Herlighed Julemorgen! Nu skulde det blive Alvor, Turen til Kirken — han og Lars og Karen Sofie — og alle Bønderne maabende ved Vejen, Knud Poulsen allerforrest.

»Der kommer den store Møller fra Karlebo!«

Møller Tidemand lo højt og vinkede med begge Hænder Kanen imøde. — Og der kom den susende frem; Fjerplumagerne gyngede paa Hestenes Hoveder, Bjælderne kimede over Kryds og Lænder, Kanetæppet flød i Luften, som en hvid Taage, og med Pisken susende Smæld i Smæld stod bag paa Kanens Fodbrædt i Pels og høje Støvler — — Møller Tidemand snappede Vejret til sig og gav det atter fra sig i et Skrig, som skar gennem Vinterluften og skræmte Hestene afsted i vildt Løb ned over Vejen. Knud Poulsen blev først Herre over dem et helt Stykke forbi Pilegaarden og fik dem til at staa. Saa kiggede han tilbage.

Der stod nogle Fodgængere i en Kreds og saa ned i Sneen. Han gav Tømmerne til dem derinde i Kanen og løb saa hurtig, han kunde, derhen.

»Hvem var det, som skreg?« spurgte han.

Der vendte sig en Mand om mod ham og pegede ned i Sneen, hvor en sortklædt gammel Kone laa paa Knæ ved Siden af en bevidstløs Mand.

»Er det Din Far, Lars?«

Lars udstødte en kort, hulkende Lyd; saa bøjede han sig ned:

»Ellen, er han død?»

Møller Tidemand slog Øjnene op. Ellen holdt hans Hoved mellem sine Hænder. Han bevægede Læberne som til Ord, men Mælet svigtede ham.

»Lad ham se Dit Ansigt, Lars.«

Lars lagde sig paa Knæ og bøjede Ansigtet frem. Der tændte sig endnu engang et Lys i den gamle Møllers Øjne, — et Hadets flammende Lyn, og med dette Had i sit Blik døde Møller Tidemand. —

EN FRA FIRE OG TRES.

Ved INGVOR BONDESEN.

Ude paa Christianshavn ligger »Treschows Stiftelse«. Eftermiddagssolen kaster sit Skær over den grønne Plæne med den høje, hvide Flagstang foran Bygningen, og op over de gamle, bredkronede Træer i Søkvæsthusets store Have funkler »Vor Frelsers« gyldne Sneglespir. Bygningen bestaar af to anselige Fløje; der er mange Etager og mange hvidskurede Trapper og Trappegange; der er mange Døre langs disse Gange, og paa hver Dør er en lille Plade, hvorpaa man læser et Kvindenavn. Men bag hver af disse Døre leves der Slutningen af et Menneskeliv, og inde i de smaa Stuer vokser Mindernes brogede Flor

om Kap med Vinduernes Pelargonier og Gyldenlakker — glade Minder og sorgtunge Minder, saadan som jo hvert Menneske har sine, ogsaa Minder af en sjældnere Art, som kun de færreste har, og som derfor ikke helt bør stænges inde bag den gamle Stiftelses Mure.

Oppe paa tredie Sal bor Fru Jensen. Der er Tæppe paa Gulvet; paa en Konsol til venstre for Sofaen staar en Gibsafstøbning af Flensborgløven, og paa den gammeldags Kakkelovn ses Bissens Landsoldat. Paa Væggen hænger et Billede af Christian den Niende til Hest og et Brystbillede af Frederik den Ottende, og lige over Sofaen er et stort Brev indfattet i Glas og Ramme og med den nys afdøde Konges egenhændige Underskrift. Man forstaar jo snart, at der her i denne Stue lever Minder, som rækker uden for et almindeligt lille Hverdagshjem, Minder, der sikkert er knyttede til Sønderjylland og til Krigens Tid, og Fru Jensen nikker bekræftende og glider stille ind i sin Mindeverden, og vi synes ikke, at vi bliver skuffede ved at gaa med hende derind.

* * *

Vi boede i Flensborg; min Mand var Pedel ved Latinskolen. Da saa der kom Bud om, at Frederik den Syvende var død paa Glücksborg Slot, vidste vi alle, at Krigen maatte komme, men vi havde det Haab, at vi nok skulde sejre; i alt Fald havde jeg det. Men saa var det Natten til den 6te Februar, den ulykkelige Nat, da vor Hær forlod Danevirke. Vi boede paa Skolen, og vore Vinduer vendte ud til Rothestrasse; det var bare et lille Stykke inden for Slesvigporten, saa alle de, der kom fra den Kant, skulde gennem vor Gade. Klokken var bleven hen ad elleve om Aftenen, men uafladelig rullede Vognene forbi. Min Mand var gaaet i Seng, men jeg var oppe, for jeg havde ingen Ro paa mig. Jeg gik udenfor; der var en

Mængde Folk paa Benene og en Summen af Stemmer, og saa hørte jeg en, der sagde: »Danskerne har forladt Stillingen«.

Jeg løb ind og vækkede Jensen, men han sagde, at det var helt utroligt. Jeg maatte da kunne begribe, at naar der ikke havde staaet noget Slag, saa forlod de ikke Danevirke.

Med den Forklaring lod jeg mig nøje og gik til Ro, men ved Halvtotiden blev der banket paa Vinduet. Det var et Bud fra Rektoren, Professor Simesen, der skulde melde os, at hele Armeen var paa Tilbagetog, og vi var heller næppe komne i Klæderne, før vi havde Dragonerne i Gaden. Det var fjerde Regiment. Min Broder Niels stod netop ved det Regiment, men hans Eskadron saa' vi ikke noget til.

Siden gik det Slag i Slag; den ene Afdeling efter den anden drog igennem Byen, og det blev saadan ved hele Lørdagen. Om Eftermiddagen gik jeg et Stykke ud ad Slesvigvejen; der mødte jeg Kollaborator Monrad. Han bad mig gaa tilbage og sige til Rektoren, at han hurtigst muligt skulde flytte med sin Familie ind i de Klasseværelser, der vendte til Gaarden, for 1ste og 11te Bataillon var i Fægtning med Østerrigerne ved Sankelmark, og det var jo kun en lille Mil fra Byen, saa det kunde godt være, at der blev Gadekamp.

Lidt efter at jeg var kommen hjem, kom min Mand med en Kaptajn Heckscher, som han havde fundet aldeles udmattet ude ved en Grøft. Vi sørgede for ham, saa godt vi formaaede, og siden fulgte Jensen ham op i Byen og hjalp ham med at finde hans Kompagni.

Næste Dag var det Fastelavns Søndag. Vi havde sovet længe om Morgenen, og Jensen siger: »Du kan tro, det har været aftalt, at begge Parter skulde trække sig til-

bage fra Danevirke, og dermed er saa den Krig forbi«. I det samme hører vi en Klingren og Klapren ude fra Gaden, og et Øjeblik efter er der fuldt af fremmede Ryttere, der rider forbi med dragne Sabler. Min Mand kunde se dem henne fra Sengen. Han raabte: »Der har vi Ulanerne!« og han op i en Fart! Næppe var Ulanerne borte, før vi saa' en to, tre Hundrede Læredrenge i Følge med en Flok af de værste Gadesjovere styre løs paa Skolen. De havde været rundt til alle de kongelige Kontorer og revet Skilte ned. Skiltene førte de med sig, og dem hamrede de løs paa med Stokke og Knipler, mens de vrælede Hurra og skraalede deres Smædeviser mod de Danske. Saa begyndte de at brække Gasrørene af. Rektoren gik ud og spurgte, hvad de vilde. De vilde hejse det slesvigholstenske Flag paa Skolen. Rektoren svarede, at han havde intet; men det havde de selv, og saa blev Flaget hejst. Fornøjelsen varede dog ikke længe, for straks efter gik Rektoren til den preussiske Civilkommissær v. Zedlitz og klagede, og med det samme kom en Politibetjent og tog Flaget ned.

Da jeg næste Morgen kiggede ud af vort Køkkenvindue, som var lige over for Gymnastiksalen, saa' jeg for det første, at der om Natten var faldet en Masse Sne, og dernæst, at Gaarden var fuld af Østerrigere, der stod og vadskede sig i Sneen, og det var just en af de Afdelinger, som havde været med ved Sankelmark. Noget efter kom min Mands Broderkone og bad mig om at gaa med sig. Hun vilde forsøge, om vi ikke kunde faa Lov til at se ind til de danske Fanger, saa hun med det samme kunde faa lidt at vide om sin Mand, der var Overkommandersergent ved 1ste Bataillon. Min Svigerinde var nemlig fra Rensborg, og hun var altsaa god til at give sig i Snak med de tyske Skildvagter. Vi fulgtes ad til Tugthuset, hvor

Fangerne var spærrede inde. Min Svigerinde kom frem med sit Ærinde til en af Vagtposterne. Han sagde: »Ja se at faa fat i en Kurv med lidt Hvedebrød, og læg Deres Overtøj fra Dem! Saa kan det se ud, som om De vil sælge Brød til Fangerne. Men det maa ske, inden jeg bliver afløst«. Vi laante et Par Kurve hos Arrestforvareren og købte i en Fart noget Brød. Da vi saa igen nærmede os Skildvagten, raabte han over til den næste Post: »Det er to Koner, som vil sælge Brød til Fangerne«, og paa den Maade kom vi ind. Fangerne var sammen i et stort Rum, og der var strøet Halm paa Gulvet. Nogle sad op, andre laa i Halmen. Jeg spurgte: »Er der nogen, der vil have Brød?« De forstod snart, at det ikke var for Penge. Min Svigerinde traf mange af sin Mands Kammerater, men de vidste ikke noget om hendes Mand. Jeg blev helt omringet. En bad om et Haandklæde, en anden — det var saamænd en Student — bad om et Lommetørklæde. Jeg lovede at komme igen om Eftermiddagen ved Firetiden, hvis Fangerne saa kunde komme ned i Porten og hente, hvad jeg i Mellemtiden havde kunnet skaffe.

Vi gik med vore Kurve, da de var tømt, og om Eftermiddagen vendte jeg tilbage til Tugthuset, fulgt af Rektorens Karl, som bar de to Kurve for mig. De var nu fulde igen, men denne Gang var det af Haandklæder, Salmebøger, Muffediser, Lommetørklæder, uldne Halstørklæder og mange flere Ting. Nogle Spil Kort havde jeg ogsaa faaet Fingre i. Det hele gik godt. En af Fangerne fik Lov til at hente Kurvene, og de blev ogsaa sendt ned igen, da de var tømt. Siden blev alle disse Fanger fordelt i de tyske Fæstninger, og flere af Soldaterne skrev mig senere til og takkede mig saa meget for den Smule, jeg havde taget mig af dem. Heldigvis var min Svoger hverken saaret eller fangen, men i god Behold.

Om Onsdagen traf jeg henne i Rothestrasse en Marskandiserkone, som kalder paa mig og siger: »Hør!« siger hun, »De er jo fra det danske. De kender vel ikke en stakkels Kone, som hedder Madame Bährenbom og er kommen hertil fra Slesvig? Hun troede, at hun kunde rejse hjem denne Vej; men nu har de stoppet hende, og Penge har hun ingen af«. — »Jeg kender ingen af det Navn«, svarede jeg; »men jeg skal hjælpe hende, saa godt jeg formaar. Bed De Konen om at komme hen paa Skolen!« Lidt efter kom hun saa og fortalte os sin sørgelige Historie. Hendes Mand var Artillerisergent og laa ved Danevirke. Hun var rejst ned til Slesvig for at besøge ham og havde sin lille Pige med; hun var 16 Maaneder og deres eneste Barn. Men et Par Dage før de rømmede Danevirke, bliver Barnet sygt. Faderen tog til Byen for at se til dem og lovede at komme igen Fredag Aften. I hans Sted kom der en Soldat og skulde spørge, hvordan den lille Pige havde det; Sergenten selv kunde ikke komme, for Hæren skulde forlade Stillingen samme Aften. Om Natten døde Barnet. Moderen var fortvivlet, og mens hun gik og græd og vred sine Hænder, rykkede Preusserne ind i Byen under fuld Musik. Alle Vegne kom der Indkvartering, naturligvis ogsaa i det Hus, hvor Konen var. Og Soldaterne var brøsige; de var ikke tilfreds med det Værelse, de fik anvist; de vilde have det, hvor det lille Lig laa. Den stakkels Moder var nær ved at gaa fra Forstanden; men saa var der en dansk Købmand i Byen, som tog sig af hende. Han gik med hende hen til en Snedker og bestilte Kiste, og saa fik han udvirket, at Moderen i sidste Øjeblik kom med en Marketendervogn, der kørte til Flensborg, og Købmanden lovede hende, inden de skiltes, at han skulde lade det lille Lig bære hen til sig og sørge for at faa det begravet.

Nu var altsaa den stakkels Kone kommen til Flensborg og havde været hos v. Zedlitz for at faa Lov til at rejse. Men den mægtige Mand havde svaret hende: »Ja De maa vente en otte Dags Tid, til vi faar taget Als«. Det gik dog ikke saa nemt med at tage Als, som han mente; Als fik de først i Juni.

Madame Bährenbom var hos os en 3, 4 Uger; saa kom hun til at rejse i Følge med en Købmand Zimmermann. De maatte tage ned til Lübeck først, og derfra kom de saa med Dampskib til Kjøbenhavn. Overpræsident Rosen gav hende lidt Penge til Rejsen, og da Krigen var forbi, kom ogsaa hendes Mand til Kjøbenhavn. Han slap for at blive saaret, og de fik 3 Børn efter den Tid. Men nogle Aar efter fik han en Splint i Hjernen, ved at en Lem faldt ned paa Hovedet af ham, og det blev hans Død, saa Madame Bährenbom har nu været Enke i mange Aar.

I Slutningen af Februar fik Skolens Rektor, Lærerne og min Mand deres Afsked af den preussiske Regering, og Skolen blev lukket. Rektoren rejste med sin Familie til Kjøbenhavn; min Mand rejste med det samme, men jeg kunde ikke bekvemme mig til at forlade vort gamle Hjem. Den eneste Vej til Kjøbenhavn gik jo over Lübeck, og jeg vilde dog ikke saadan lade alle vore Ting i Stikken. Desuden havde jeg det Haab, at de Danske kom igen. Jeg blev altsaa tilbage tillige med vor Plejesøn Oscar, som dengang gik i sit ellevte Aar.

Alle Skolens Lokaler blev tagne i Brug til Lasaret. En Dag saa' Oscar en saaret Dansker blive bragt op paa Skolen; jeg tror, det var den 12te Marts. Næste Morgen, før nogen anden var oppe, gik jeg fra Dør til Dør for at kigge ind ad Glasruderne, og ganske rigtig ser jeg over en af Sengene en Felthue med dansk Kokarde. Jeg gik ind til den saarede og spurgte, om jeg kunde gøre noget

for ham. Det var en Urmager fra Jylland. Et Par Dage efter kom der fire saarede Danske til. Den ene var en Bager Krøyer fra Lolland; han var saaret i Armen. Den anden hed Lars Christensen og var Værtshusholder i Kjøbenhavn; han laa med det ene Ben i Gibs. Saa var der en Fiskehandler Petersen, som ogsaa var fra Kjøbenhavn og en Mand fra Farum, der hed Ludvigsen. Saa ofte jeg saa' mit Snit, kiggede jeg ind til dem, men det varede ikke længe, før der kom flere til, og Danske og Tyske laa mellem hverandre. Jeg spurgte saa den tyske Overlæge Fischer, om jeg ikke maatte se lidt ind til de saarede Danske, og han sagde »værsgod«.

Saa vidt jeg husker, var det den 17de Marts, at Preusserne gjorde det første større Angreb paa Dybbølskanserne, og efter den Kamp kom der en Mængde saarede ind. Blandt dem var en ung frivillig, Søn af en Kaptajn Harreskov, 21 Aar gammel. Han skulde af med det ene Ben. Natten forinden Amputationen skulde foregaa, sad jeg hos ham. Han vidste ikke andet, end at jeg var hans Moder, og jeg lod ham blive i Troen lige til om Morgenen, da han døde. Han slap da for at miste sit Ben.

Der var ogsaa en ung jydsk Bonde. Han var saaret i Skulderen, og der var gaaet Koldbrand i Saaret. Om Aftenen siger han til mig: »Lægerne mener, at det er paa det sidste med mig. Jeg synes egentlig ikke, jeg er daarlig nok til at dø; men naar saa skal være, er jeg glad ved, at jeg dør for mit Fædreland«. Senere hen paa Natten sagde han: »Jeg har ingen Bekymring for min Kones Fremtid, for hendes Fader har en Gaard, og han vil ikke lade min Enke eller vore to Smaapiger lide Nød«. Men saa kom han i Tanke om et Par Skjorter og en Uldtrøje, han havde ladet blive hos en Mand i Sønderborg, og jeg maatte højtidelig love ham at skrive til baade det ene og

det andet Sted, for at hans Familie ikke skulde gaa Glip af de Ejendele. Han døde Klokken tre samme Morgen. Det var den første døende, jeg var hos, saa den Begivenhed gjorde et stærkt Indtryk paa mig.

Vi havde ogsaa en, der hed Nielsen. Det ene Ben havde han mistet, og nu skulde ogsaa det andet sættes af. Paa samme Stue laa en tysk Underofficer, der havde en Kugle i Hovedet. Nielsen var bange for Tyskeren, for han var i Vildelse staaet op og havde revet hele Forbindingen af sit Saar. Han skyldte Nielsen for at have taget Bindet, men det var ham selv, der havde kastet det hen i Nielsens Seng. Han saa' forfærdelig ud; hele den ene Kind var flænget op; Lægerne havde rodet omkring for at søge efter Kuglen, men havde ikke kunnet finde den. De døde begge to.

Der var ogsaa blandt de saarede en Handelsbetjent Larsen. Han blev forlovet med en af Diakonisserne; »Søster Sofie« hed hun. Det var saadan en herlig Pige; hun var 26 Aar gammel og var af meget fornem Familie. Men da Forstanderinden, Grevinde Stollberg, fik Nys om Sagen, blev Søster Sofie sporenstregs sendt hjem til Berlin. Hun forlod os i det Haab, at Kæresten, naar Krigen var forbi, kunde komme ind i et eller andet tysk Handelshus; men der var ikke noget ved ham. Jeg har senere truffet ham her i København; da var han gift med en anden.

Saa husker jeg ogsaa en fra Bandholm paa Lolland. Han havde en Kugle i Maven og led store Smerter. Jeg havde pisket et Æg med Sukker; det madede jeg ham med, og saa talte vi lidt sammen. Næste Morgen sagde han: »Jeg har haft saadan en god Nat. Jeg tror, det var, fordi De sagde mig Godnat. Vil De ikke nok komme igen i Aften.« Men da var Forraadnelsen i Maven allerede begyndt; hans Aande stank, saa man ikke kunde komme ham nær.

Han døde et Par Dage efter; men hans gamle Moder naaede dog at komme over og faa ham sagt Farvel forinden.

Det var den 18de April, at Preusserne jo saa endelig tog Dybbøl. Da jeg Dagen efter kom ind paa Lasarettet, laa der i Gangene hele Rækker af saarede med Tornysteret under Hovedet. Det var et strengt Arbejde, inden de fik tilset alle de Stakler og fik dem i Seng. Den preussiske Overlæge kom hen til mig og bad mig tænke ogsaa lidt paa Lægerne; de kom rimeligvis ikke i Seng den Nat. Og jeg gjorde, hvad jeg kunde, baade for dem og de saarede.

Jeg glemte at fortælle, at vi ikke længer boede paa Skolen. Allerede den 1ste April havde vi maattet forlade vort gamle Hjem, men saasnart Pastor Ewaldsen hørte, at jeg var bleven sagt op, tilbød han, at Oscar og jeg maatte flytte hen til ham, og det gjorde vi. Da jeg nu kom ned i vort gamle Køkken, laa der paa Bordet en hel Række Ure og Portemonnæer. De saarede havde givet dem til Oscar og bedt ham gemme disse deres vigtigste Ejendele. Samme Dag sagde Overlægen til mig: »Jeg vil sige Dem, at Deres Landsmænd har lidt og lider meget ovre ved Broager. Kan De ikke sørge for, at der bringes dem Hjælp snarest muligt?« Det var alle de saarede Fanger, som Tyskerne havde ført dertil. Jeg gik da til den danske Præst, Pastor Graae, og der blev gjort Udveje samme Aften. Kollaborator Monrad tog med derover. — Ure og Portemonnæer afleverede jeg paa Lasaretkontoret.

Ja, jeg havde saamænd nok at gøre. Jeg maatte nemlig ogsaa hver Dag en lille Omgang ud til de dansksindede Familier i Byen for at bede om Mad til de saarede. Derved lykkedes det mig at skaffe dem et Ekstramaaltid ved Tretiden, og det var de svært glade for — ja Lægerne forresten med. Men der var mindst 200 paa Lasarettet, saa

der skulde meget til. Desuden laa de mellem hverandre, tyske og danske, og derfor maatte de saa vidt muligt nyde lige Ret.

Efterhaanden som de saarede Danskere kom sig, blev de sendt i Fangenskab. Pastor Schmidt-Phiseldeck bad dem hjem til sig, naar de kom saa vidt, at de kunde gaa oppe, og der var flere Familier i Byen, der gjorde det samme. Jeg spurgte Overlægen, om de saarede kunde faa Lov til at tage mod saadanne Indbydelser, og dertil svarede han: »Ja, naar De vil gaa med dem.« Det skete saa flere Gange, at vi gik paa Visit. Sidste Gang havde jeg otte at passe paa, og alt gik vel, men senere har jeg ofte tænkt: Hvad mon de havde gjort ved mig, hvis nogen af Fangerne var løbet fra mig og var deserteret?

Naar endelig Fangerne skulde af Sted, var de som oftest blottede for det nødvendigste; man havde saa at henvende sig til en Kommitté, hvor man kunde faa Skjorter og Strømper, stundom ogsaa lidt Penge.

En Eftermiddag gik jeg ud i »Norden«, hvor der boede en Garver Pletner, som havde med det at gøre. Som jeg allerbedst gaar, ser jeg forude en Mænge danske Fanger — en tre, fire Hundrede blev der sagt — komme marcherende, fulgt af en Afdeling preussisk Rytteri. Det var stygt at se, for Fangerne blev drevne af Sted som en Flok Kreaturer, Tyskerne red inde paa Fortovet; de kommanderede og brølede op. Jeg maatte flygte ind i et Hus, og derfra kom jeg gennem en Have og videre ad en lang Omvej, inden jeg omsider naaede ud til Garveren.

Vi var nu i Begyndelsen af Juni Maaned, og paa Lasarettet var der ikke stort mere at gøre. Min Mand skrev idelig til mig om at komme til København, og jeg aftalte saa med en Skipper Møller, at han skulde sejle Oscar og mig tillige med vort Bohave til Hørup Hav; derfra skulde vi med Dampskib se at komme videre til Korsør.

Vi havde en dejlig hvid Kat, og for at Folk i Flensborg kunde se, hvad Landsmand den var, gik den altid med et bredt, rødt Baand om Halsen. Saa en Dag, lige efter at Krigen er brudt ud, kommer det arme Dyr hjem med en dyb Flænge i Halsen. En eller anden ondsindet Person havde skaaret Baandet over og med det samme givet den et Snitsaar i Halsen. Da vi nu skulde rejse, siger Pastor Ewaldsen: »Glem ikke Katten! Husk, at ogsaa den har maattet lide for den danske Sag!«

Den 10de Juni forlod vi Flensborg, og Katten var med. Pastor Ewaldsen fulgte os et Stykke paa Vej i en Baad, og vi kom lykkelig og vel til Kjøbenhavn.

* * *

Til sidst fortæller Fru Jensen om det stolteste Øjeblik i sit Liv, da hun modtog den Guldmedaille, Kongen havde ladet præge og skænket til nogle faa slesvigske Kvinder, der under Krigen havde indlagt sig særlig Fortjeneste ved at pleje saarede og syge Soldater. Og Medaillen bliver hentet frem. Den er af fint, massivt Guld og af Form som et bredt, cirkelrundt Bælte med Kongekronen over og hvilende paa en Dannebrogssløjfe af vatret Silke. I Midten ses Kongens Navnetræk i gennembrudt Arbejde og paa Bæltet udenom staar: »Ædel Daad glemmes ej. 1864«. Gaven var ledsaget af en Skrivelse, der bar Kongens egenhændige Underskrift.

Den kongelige Skrivelse lyder saaledes:

»Jeg har modtaget Indberetning om, at De har deltaget i den omhyggelige og kærlige Pleje, der er bleven de af Mine under Kampen for Fædrelandet og af Feltlivets Besvær paa Sygelejet kastede Krigere til Del, og som have været indlagte i Staden Flensborg.

Til den Løn, som følger med Bevidstheden om udført

ædel Handling, og til den af de Lidende og af disses Paarørende for Dem udtalte Tak, føler Jeg Trang til at føje Udtalelsen af, med hvor megen hjertelig Paaskønnelse jeg har hørt om Deres velsignelsesrige Virksomhed, og Jeg beder Dem som et Tegn paa Min Bevaagenhed at modtage og bære den hosfølgende Erindring.

Bernstorf, den 27de Oktober 1865.

Christian R.

Til

Fru Jensen.

* * *

Til Slutning et Par biografiske Notitser.

Fru Jensens Pigenavn er Anna Petersen. Faderen var Vognmand i Ringsted, og i denne By fødtes hun den 25de Marts 1829. Under den første slesvigske Krig havde Forældrene i Indkvartering en Kommandersergent Jensen. Ved Hærreduktionen efter Krigen fik han sin Afsked med en Efterløn af 125 Rdl. og blev Pedel ved Latinskolen i Flensborg. Derpaa vendte han tilbage til Ringsted, friede til sin forrige Værts Datter, der var 11 Aar yngre end han, og fik hendes Ja. I 1855 holdt de Bryllup. Efter Krigen 64 var Jensen en kort Tid Portner ved Officersskolen paa Frederiksberg; 1873 døde han. To Aar efter modtog hans brave, energiske Enke Pladsen som Sygeplejerske i Sundby og paa Christianshavn, og i denne Stilling virkede hun trofast i henved 20 Aar, indtil Alderen i 1894 nødte hende til at tage sin Afsked. Hun har nu Fribolig i Treschows Stiftelse, er fremdeles rask og rørig og tager levende Del i alt Velgørenhedsarbejde for syge og fattige, saa vidt hendes Evner og Kræfter strækker til. Den gamle Konge gjorde meget for at sikre hende et sorgfrit Udkomme, thi hen-

des hele Pension fra Skolen i Flensborg er kun 60 Kroner. Ved en aarlig Understøttelse af Civillisten og af Dannebrogsriddernes Fond tillige med Guldbryllupslegatet lykkedes det hende at komme op paa en Aarsindtægt af 270 Kroner. »Men nu den gamle Konge er død, mister jeg sagtens de 30 Kroner af Civilisten, saa jeg tør kun regne 240.« Jeg svarede hende fortrøstningsfuldt, at hun kunde være vis paa, at den nye Konge ikke vilde slaa Haanden af hende. »Det tror jeg heller ikke«, svarede Fru Jensen; »men jeg kan nok klare mig med de 240, og vi maa huske paa, at den nye Konge ogsaa har sine, og mange af dem trænger maaske langt haardere end jeg.«

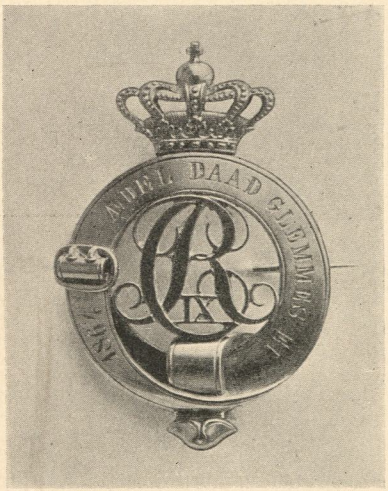

GENSYN.

Af AAGE IBSEN.

Med Illustrationer af FRANZ SCHWARTZ.

I Stedet for at gaa til Musikprøven i Teatersalen ad den korteste Vej fra sit Hjem, den som førte gennem Byens Hovedgade, valgte Frøken Hedevig en Omvej langs de mange Haver, som omgav det Kvarter af Byen, der grænsede til Havnepladsen.

Hun gjorde det ikke for at trække frisk Luft ovenpaa de næsten to Timers Øvelser paa Klaveret i hendes lille, kvalme Dagligstue, ejheller for at fryde sit Øje ved det farvestærke Løv over Buske og Træer paa denne smukke Eftermiddag i Oktober, men fordi hun nødig vilde løbe paa en eller anden af sine Veninder, medens hun passerede Byens mest befærdede Strøg, og derved forraade den sjælelige Spænding hvori hun befandt sig. Hun syntes, at Folk, alle som kendte hende i hvert Fald, maatte kunne læse i hendes Ansigt, hvor bevæget hun var ved Tanken om det, der forestod hende.

Skyndsomst skraaede hun over Torvet og tog til Bens gennem nogle Gyder, der førte ud af Byen, ud til en Sti som løb langs de mange mod Havnen og Fjorden vendende Haver. Undervejs paa denne Sti standsede hun pludselig sin ilsomme Gang og med Ansigtet vendt ud mod den i den synkende Sols Lys glitrende Fjord stod

hun nogle Minutter og lod den friske Vind blæse over hendes hede Kinder. Saa gik hun atter til, men standsede kort efter igen, hvor der stod en Bænk, og satte sig.

Hun havde jo god Tid. Toget, som havde bragt ham til Byen, var jo først lige kommen. Og hellere møde lidt efter fastsat Mødetid til denne Prøve end stille saa forpustet og befippet, som hun i Øjeblikket var. Og hun lagde Noderullen, hun bar paa, ved Siden af sig og lænede sig tilbage mod Bænkens Rygstød. Foran hendes Fødder raslede de gule Blade af Sted for Vinden, og hvor de mødte Foden af et af de Træer, som voksede langs Stien, tog dé sig en Runddans om Træet og lagde sig trætte ned eller fôr videre ned ad Stien.

Hvor mangen en Eftersommers visne Blade var der nu faldne over Drømmene fra hendes unge Aar, hendes egne Drømme og hans, hendes Ungdomsvens, hendes Hjertes Udkaarne, som hun nu gik for at møde. Hun var nu 31 Aar. Altsaa mer end 10 Aar var gaaede, siden han og hun skiltes. Men hun syntes, det var meget længere siden, at han med sin fattige Violin og sine faa, fattige Ejendele forlod hende og den By, hvor de havde lært at elske hinanden.

Og i Aften skulde hun assistere ham ved Koncerten i Teatersalen — nej, ikke ham fra de unge Aar men den ansete, den i saa mange Byer feterede Violinvirtuos, som han i Aarenes Løb var vokset op til at blive.

Til alt Held var der ingen i Byen, som vidste noget om, hvad han og hun i sin Tid havde haft sammen — ingen uden en ældre kvindelig Slægtning. Og hun havde paa det alvorligste raadet hende til at afslaa hans Anmodning om at spille Klaverstemmen ved hans Koncert i Aften, saaledes som han telegrafisk havde bedt hende om i Gaar. — Det ender med Bitterhed og Utilfredshed at se ham igen,

og giver dumme Tanker. Din Alder, min Pige, frier dig endnu ikke for Dumheder. Saaledes havde hendes Faster talt.

Men Hedevig havde set Sagen fra en praktisk Side. En saadan offentlig Optræden i Forening med en Kunstner af Poul Hartvigs Rang maatte utvivlsomt styrke hendes Position i Byen som Musiklærerinde og give hende et Forspring for en vis Frøken Paludan, som var hendes værste Konkurrent. Og det trængte hun haardt til, saa beskedne som hendes Indtægter endnu var. Og saa Fornøjelsen ved at stikke Frøken Paludan en saadan Trumf ud. Nej, om hun kunde nægte sig den. Og saa havde hun da i sit Svartelegram sendt ham sit Ja.

Der kom to unge Damer gaaende hen ad Stien. De nærmede sig Bænken, hvorpaa Hedevig sad. Hun kendte Amtmandens Døtre, to purunge Piger, som hun og denne Paludan kappedes om at faa til Elever, efter at deres tidligere Lærer, den gamle Organist, var rejst fra Byen. Hedevig vilde gerne have taget Lejligheden i Agt til at indlade sig i Passiar med Pigebørnene, men hun følte sig ikke i Besiddelse af sin sædvanlige Sindsligevægt og foretrak at skynde sig videre.

Teatersalen, hvori Prøven skulde holdes, laa i Byens største Hotel. Og her havde Hedevig sat sin fordums Tilbeder Stævne kort efter Togets Ankomst. Hun havde foretrukket at mødes med ham her fremfor i sit Hjem, fordi hun undsaa' sig for at lade ham se, hvor tarveligt hun havde det nu fremfor i gamle Dage.

Jo nærmere hun kom Hotellet, desto langsommere gik hun, men desto hurtigere tog henhes Hjerte til at banke af Spænding over det forestaaende Gensyn. Næppe var hun imidlertid traadt ind i Hotellets Gæstestue, før en

Kellner kom hende i Møde med den Besked, at Hr. Hartvig var paa Telegrafstationen i Anledning af et Brev, der nylig var kommen ham i Hænde, og Kellneren havde Ordre paa at undskylde ham hos Frøkenen og føre hende ind i Teatersalen, hvor alt var i Stand til Prøven. En kort Opsættelse altsaa. Hedevig var ganske glad for den.

I Teatersalen herskede en svag Skumring. Gennem nogle højtsiddende Vinduer faldt der lidt Dagslys ind, og et enkelt Blus var tændt i Gaskronen under Loftet. Hedevig afførte sig sit Overtøj og tog Plads paa en af de første Stolerader.

Der laa Uhygge over det store, tomme Rum. Triste Omgivelser at mødes under for ham og hende efter de mange Aars Adskillelse. Saa havde hendes Dagligstue trods dens tarvelige Udstyrelse været at foretrække. Dumt af hende havde det da ogsaa været at genere sig for ham over de beskedne Livsvilkaar, som hun nu levede under, over at vise ham Forskellen mellem gamle Dage og nu, mellem den fattige Musiklærerinde, hun nu var, og den rige Købmands af Gamle og Unge saa feterede Datter, som hun en Gang havde været. For det var jo uden for al Tvivl, at han kendte hendes Skæbne. I Aviserne havde hun læst om Poul Hartvigs Sejrsgang fra en Koncerttribune til en anden i de og de af Landets Byer. Ogsaa i den jyske Købstad, hvor hun var født, havde han været, og ret sandsynligt var det, at han ved den Lejlighed var truffen paa hendes Fader, den Mand, der en Gang i sin Hovmod og sin Rigdom havde vist ham Døren som Svigersøn, men som nu lig saa mangen anden stakkels Fallent hutlede sig igennem paa bedste Vis.

Trist at tænke over saa forspildt en Ungdom.

Hedevig rejste sig og begav sig op paa Scenen, hvor Flygelet stod med tændte Lys, og tog Plads foran det.

I det Øjeblik hun vilde anslaa Tangenterne, syntes hun at høre en Lyd som af Fodtrin nede i Salen, og vendte sig om, men Lysene paa Flygelet blændede hende, og nærsynet som hun var, formaaede hun ikke at skelne dit fra dat i Salens fjerne Baggrund, og da Lyden ikke gentog sig, mente hun at have hørt fejl og tog nogle Løb hen over Klaviaturet.

Flygelet var bedre, end hun havde ventet det, om end det ikke taalte at sammenlignes med det Blüthnerske Flygel, som hendes Fader en Gang i sine Velmagtsdage havde foræret hende, men som Kreditorerne i Fallitboet havde taget tilligemed saa meget andet. Nu fik hun hjælpe sig med et tarveligt Pianino, som nogle Venner havde købt til hende, den Gang hun rejste fra Hjemmet og nedsatte sig som Lærerinde i Klaverspil her i Byen.

Dejligt at sidde foran et Flygel igen syntes Hedevig; og ret con amore tvang hun de stærke Toner frem af Instrumentets Bund. Da med ét fik hun, idet hun rejste sig for at tage sine Noder, Øje paa en mørkklædt Mand, der fra en Kulisse i Baggrunden stod med en Violinkasse i Haanden og betragtede hende.

— Poul! havde hun paa Læberne at raabe, men tog sig i det og fremstammede nogle Ord til Hilsen.

— Pardon, kære Frøken, hvis jeg var saa uheldig at skræmme Dem. Manden nærmede sig Hedevig og gav hende Haanden. — Min bedste Tak fordi De vil være mig behjælpelig i Aften. Han beholdt hendes Haand i sin nogle Øjeblikke, medens han betragtede hende — Min Pianist har faaet Forfald desværre, eller heldigvis fristes jeg til at sige. Her bukkede han. — En slem Influenza, mente Lægen. Den har bragt en syndig Forvirring i min Tourné.

Han tav, og der kom en pinlig Pavse. Saa tilføjede han:

— Ja, vi mødtes dog altsaa endnu en Gang.

— Ja, svarede hun og flyttede lidt paa Stolen foran Flygelet.

Han afførte sig sin Spadserepels og kastede den skødesløst over en Stol.

— Længe siden vi To spillede sammen sidst. Saa blot det nu vil gaa for os.

Jo, det haabede hun. I hvert Fald havde hun øvet sig flittigt paa sit Parti, siden hun i Formiddags fik Noderne tilsendte fra ham — Men rigtignok er De i Aarenes Løb vokset mig langt over Hovedet. Og dygtig kræsen er De sagtens bleven, tilføjede hun.

— Aa, synderlig nøjsom var jeg da ikke i mine unge Dage heller. Det kan vist ingen tale bedre om end Frøken Hedevig Borring, smilte han forstaaende.

Hoteltjeneren kom ind og tændte nogle Gasblus mellem Sufitterne og gik igen.

— Rart at kunne tage hinanden i Øjesyn, sagde han, idet han aabnede for Violinkassen. Men da han i det samme opdagede, at Kvinten paa hans Instrument var sprungen, fik han foreløbig andet at gøre end se paa Hedevig.

Men hun — nu da Lejligheden var til det, gav hun sig til at betragte ham. Og hun fandt ham meget forandret. Denne elegant klædte, næsten lapsede Mand med det selvbevidste, rutinerede Væsen var det hendes Hjertenskær fra gamle Dage, var det den frygtsomme, kejtede Musiker med de bønlige, sjælfulde Øjne, hun en Gang havde elsket? En Virtuos, der tjente mange Penge, saa' han ud til at være bleven, men en Musiker som før — nej, det var han ikke mere. Og at hans Spil skulde kunne røre hendes Hjerte nu som for Aar tilbage, derom tvivlede hun.

— Forinden vi begynder, sagde han, idet han prøvede den ny paasatte Streng — ønskede jeg nok at vide, om det er med Frøken Hedevig Borring jeg skal have den Ære at spille eller med Hedevig slet og ret? Han sagde det med et Smil, idet han anslog Klaveret og stemte Violinen derefter.

— Betyder det noget for vort Sammenspil, mener De? Hun stod der rød i Kinderne.

— Maaske, maaske ikke, smilte han igen. — Vi faar prøve.

Og de spillede Programmet igennem. Og hendes Spil blev daarligt. Uden Fejl ganske vist, men saa tørt og haardt. Han gjorde ingen Indvendinger derimod, før de kom til sidste Nummer, en Adagio, som hun kendte fra gamle Dage, da de saa mangen en Gang havde spillet den, og som hun kunde udenad.

— De har spillet kønnere før, sagde han saa. — Ikke saa sikkert og fejlfrit som nu, men kønnere, sjælfuldere. Ja, De tilgiver.

Hedevig rejste sig fra Flygelet. — Jeg er uoplagt, undskyldte hun sig.

— Ja, saa! Han lagde Violinen fra sig. — Var De det til at begynde med, eller . . . blev De det senere?

— Senere, kom hendes Svar tørt.

Han fikserede hende skarpt. — Jamen, sagde han — dette kan vi næppe byde Publikum.

Hun saa' forskrækket paa ham.

— Jeg kan ikke faa Tone over Violinen, naar ikke De hjælper til. Saa hellere aflyse Koncerten.

Aflyse Koncerten! Men hvad vilde Folk saa tro? Naturligvis at hun ikke havde magtet sit Parti. Og hendes Position i Byen var ødelagt. Hedevig var sunken ned paa Stolen og sad og krammede Noderne mellem sine Hænder.

Men han, Virtuosen, stod og mønstrede hende med et skalkagtigt Smil under den mørke Knebelsbart. Hun var smuk endnu trods Ansigtets Magerhed. Og Figuren slank og ungdommelig som i gamle Dage.

— Maa jeg spille lidt for Dem, kære Frøken? Han tog Violinen og begyndte paa Adagioen. Og Hedevig lyttede til med Hænderne i Skødet.

Hun lyttede til den brede, tunge Tone, der nu brød Stilheden omkring dem, som steg og sank under hans Buestrøg — snart med sin Svulmen fyldte Rummet, snart trak sig ind i Violinens Indre nynnende som en Fugl i Træets Skjul mellem Grene og Blade — for pludselig at kaste sig ud paany og blive til mange Toner, et Mylder af Toner, der jagede hinanden, kæmpede paa Liv og Død i Flugt op efter, trængende sig sammen i farlige Højder — for saa i Jammer at falde hovedkuls ned og blande sig til en mumlende Klage. Men da atter den enkle, bløde Tone steg frelst i Vejret, løftede Hedevig sit Ansigt. Hans Øjne, som var vendte opefter — hun saa', det var de samme straalende, sjælfulde Øjne, hun en Gang havde elsket. Hun blev saa varm om Hjertet. Og uden at vide det eller ville det, lagde hun sine Hænder paa Tangenterne og passende det rette Øjeblik slog hun an, fulgte med kærlig Nænsomhed hans Spil, lagde Styrke til Violinens ensomme Tone, hvor det trængtes, og fyldte Intervallerne i dens Sang med et Slyng af fine Klange, der bar den som med venlige Hænder fra en Takt til den næste, indtil den sidste Tone løftede sig til Vejrs fra Violinens Strenge og døde hen i det store Rum.

Færdig. Hun sad og saa' ned paa de hvide Tangenter, der løb i ét for hende. Mærkede ikke, at han nærmede sig hende. Saa' endnu mindre det Smil, skalkagtigt ligesom før, der laa i hans Ansigt.

— Hedevig, hviskede han, bøjet over hendes Skulder — denne Aften er vor som i gamle Dage, ikke sandt? Han nærmede sine Læber til hendes Kind og kyssede hende en Gang, flere Gange. — Hedevig!

— Ja, ja, svarede hun og lukkede Øjnene og tog mod hans Kys paany . . .

En Dør nede i Salen sprang op. Hun fôr forskrækket i Vejret og stirrede ud i Halvmørket dernede. Men saa' intet.

— Ganske som i gamle Dage, lo han, og hun lo med.

Lidt efter fulgte han hende ud af Salen —. Paa Gensyn senere, sagde han og tog det sidste Kys. Og medens han alene vendte tilbage til Scenen, sagde han ved sig selv: — Det bliver en god Koncert, tror jeg.

Hun er udmærket oplagt nu.

— — Men paa Vejen til sit Hjem skyede Hedevig ikke Gadernes Færdsel som før. Hun gik uden at sanse noget omkring sig, betaget som hun var over det, der var vederfaret hende nys. Denne Aften var hendes og hans som saa mangen en Aften i tidligere Dage. Ak, kun denne ene Aften! Kun disse faa Timer! Men det vilde hun ikke tænke paa nu. Hun vilde nyde sin Lykke, saa længe den varede. Et Steds undervejs tog hun frem sit Lommetørklæde og trykkede det til sine Læber. Hans sidste Kys paa hendes Mund — hun vilde holde paa det endnu en Stund.

* * *

Koncerten var ansat til Klokken otte. Men længe forinden den Tid begyndte Folk at fylde Huset. Ogsaa Hedevig var kommen tidligt i Haab om at vinde nogle lykkelige Øjeblikke i hans Selskab, før Koncerten be-

gyndte. Hun stod paa Scenen og kiggede gennem et af Hullerne i det nedrullede Teatertæppe ud over det festligt klædte Publikum, der trængtes paa Galleri og Gulv. Nede paa en af de forreste Rækker opdagede hun Frøken Paludan, hendes Medbejlerinde til Førstepladsen blandt Købstadens Musiklærerinder. Foran hende sad en Del af Byens Honoratiores, mellem hvilke Amtmanden med Frue og Døtre. Frøken Paludan smilte tilhøjre og -venstre, rimeligvis — saa mente Hedevig — for at skjule sin Ærgrelse over, at den fremmede Kunstner ikke havde valgt hende til at spille med sig. — Der lød Trin bag hende. Det var Hoteltjeneren, som kom for at tænde Lysene paa Flygelet.

Hedevig forlod Scenen, gik ind i sit Paaklædningsværelse og mønstrede sin Person i Spejlet for niende, tiende Gang. Den nedringede blaa Silkekjole, et Pragtstykke som hun havde faaet Lov at beholde efter Fallitten, klædte hendes blonde Skikkelse godt. Og Haaret sad upaaklageligt, takket være Frisøsen Jomfru Moltesens snilde Fingre. Jo, jo, han vilde blive tilfreds med hende. Men hvor blev han dog af? Hun gik til Døren, aabnede den og saa' ham sidde nogle faa Skridt borte i Gangen bag Kulisserne røgende en Cigaret.

Saasnart han blev hende var, rejste han sig, og hans Øjne gled over hendes Person med et Udtryk af beundrende Studsen.

— Ved at se Dem saa elegant og saa nydelig, sagde han — skammer jeg mig rent ud sagt over denne Bagatel, som jeg har købt til Dem for Deres Tjenstvillighed mod mig i Aften. Og han tog af en lille Æske en Ring prydet med ædle Stene og satte den paa hendes venstre Haands Ringfinger.

Hedevig takkede, saa' sig lynsnart om til alle Sider, for om Nogen var i Nærheden og gjorde derpaa en Be-

vægelse imod ham. Men han strakte med et Smil sin Haand afværgende ud. — Rolige Nerver, Hedevig, naar man skal optræde.

Hun stammede nogle forvirrede Ord og blev blodrød.

Næsten i samme Øjeblik kom Værten i Hotellet til i Kjole og Hvidt og meldte, at Klokken var otte, og at Publikum var mødt.

Og nu gik den Drøm i Opfyldelse, som Hedevig saa ofte havde haft for Aar tilbage: at være Vidne til Poul Hartvigs Triumf og selv hjælpe med til at skabe den. For sit eget Vedkommende ventede hun ingen Applaus ved denne Koncert, da Klaverpartiet i næsten alle Programmets Nummere ikke var synderligt fremtrædende. Men det skete efter Udførelsen af sidste Nummer, at en Buket Roser blev kastet op paa Scenen til ham under en bragende Bifaldsstorm, og da han tog Buketten op og med et Buk overrakte Hedevig den, vendte Bifaldet sig mod hende og kulminerede, da han med hendes Haand i sin traadte frem for Rampen, og begge bøjede sig, hilsende Publikum til Afsked.

— Naa, sagde han til hende, da de stod i Kulissen, — det gik virkelig meget net. Og jeg skulde da tro, at 500 Netto er det laveste, man i Aften kan gøre Regning paa.

Hedevig saa' paa ham. Saadanne Ord i saadan en Stund!

Selv var hun saa bevæget, saa berust af Bifaldet og saa lykkelig. Allerede saa blaseret, tænkte hun. Men hun lod sig ikke forlyde dermed.

Det gjorde hun først, da de var ved Enden af Souperen, som var anrettet for dem i et lille Separatværelse, der stødte op til Hotellets Spisestue.

— Men, Kære, dette er jo ikke nyt for mig længere.

Og disse Klapsalver i et Provinsteater — bah! I Provinsen har Publikum saa kraftige Næver. Nyt for mig og dog saa dejligt gammelt er det at sidde hos dig, Hedevig, saaledes som nu.

Saaledes talte han og lagde sin Arm dristigt om hendes Liv og nærmede sin Kind til hendes.

Hun gjorde Modstand og rejste sig fra Bordet. — Ikke her, sagde hun.

— Hvor da? Hjemme hos dig, Hedevig?

Hun kom til at skælve. — Hjemme hos mig? Jeg tør ikke.

— Vil ikke.

— Poul!

— Ja, saa bliver vi her. De satte sig igen. — Blot det at sidde sammen i din Stue, mente jeg, var at gøre denne Aften til vor egen, var at føle sig hensat til tidligere Dage begge To, du som min Elev, den unge Skøn-Hedevig, jeg som din Bejler og fattige Lærer, Tempeltjeneren for den skønneste af alle Kunster.

— Kunde du det? Føle dig som saadan endnu?, spurgte hun og saa' paa ham.

— Hm, vanskeligt nok, Hedevig.

Han fandt det klogest at svare ærligt. — Men, tilføjede han med et Suk — gid jeg kunde det i Aften!

Saa sad de begge tavse; hun med Hænderne i Skødet seende hen for sig.

Et Uhr i Restaurationen ved Siden af begyndte at slaa.

— Elleve, talte hun og rejste sig.

— Hedevig! bad han.

Hun nærmede sig ham med blege Kinder. — Ingen af os kan blive det, du sagde før. Du saa langt, langt fra. Men vidste jeg blot ét om dig, Poul Hartvig, saa var jeg din i Aften. Vidste jeg, at du . . . .

— At jeg holdt af dig endnu Hedevig. Ikke sandt, det vilde du sagt? Han greb hendes Hænder, kyssede dem og drog hende til sig. Hun prøvede paa Modstand men opgav det.

— Hedevig, hør mig! Jeg forsikrer dig . . .

— Tys! Hun gjorde sig fri og lagde en Haand paa hans Mund. — Sig det ikke her.

— Hvor da?

— Sig det hjemme i min Stue. Kan du det, saa . . .

Hun brød af og vendte sig fra ham.

— Om jeg kan det, kæreste Hedevig . . . ja, ja.

— Godt, svarede hun, — det vil vise sig. Sørg for, at min Vogn bliver forspændt. Jeg kører hjem, og du følger med for at se, hvor jeg boer og vender tilbage hertil med Vognen. Men min Dør skal staa dig aaben indtil Midnat, hvis du vil komme.

* * *

Der var kun nogle faa Minutter tilbage til Midnat, da Poul Hartvig naaede Døren til et lille, uanseligt Hus i et til Torvet stødende Stræde, Huset hvori Hedevig boede. En Del Forretninger havde taget hans Tid til henimod Tolv. Forretninger som hans Afrejse, der var fastsat til næste Dags Morgen ganske tidlig, gjorde ham det til en Nødvendighed at faa fra Haanden endnu denne Aften. Allerførst var der at betale Billettør, Kontrollør og andre, som havde Krav paa ham, noget han altid selv besørgede i Stedet for at lade Værten derom. Saadanne Folk mente sig nemlig som oftest forpligtede til at trække en stakkels Kunstner op, i den Tro at en saadan ikke havde Forstand paa Penge. Men det havde han. Og det laa i hans Interesse at prutte dem af i Prisen mere end i Værtens. Dernæst

skulde Indtægts- og Udgiftssiden i hans Kassebog gøres op, noget som han havde vænnet sig til at besørge til Hvid og Skilling lige fra den Dag, han havde begyndt sit omflakkende Liv. Og da alt dette var besørget, og Aftenens Nettofortjeneste var vel forvaret i Tegnebogen, opdagede han til sin Forskrækkelse, at Klokken var næsten Tolv, og sporenstregs skyndte han sig af Sted til Hedevigs Bopæl.

Der var Lys endnu bag de nedrullede Gardiner i hendes Dagligstue, saa' han. Alligevel undte han sig et Øjebliks Pusterum efter den ilsomme Gang, før han lukkede sig ind gennem Gadedøren. I Forstuen strøg han en Tændstik og fandt ved dens Hjælp Dørpladen med hendes Navn: Hedevig Borring. Musiklærerinde. Han bankede paa, men der kom intet Svar, og efter at have forsøgt igen med samme Resultat, aabnede han forsigtigt Døren og traadte indenfor. Han saa' ingen i Stuen. — Hedevig, kaldte han sagte. Intet Svar. En Lampe brændte svagt i Stuen men dog tydeligt nok til at overbevise ham om, at hun ikke var herinde. Naa godt det samme. Han fik saa Tid til at faa Skik paa sit uroligt bankende Hjerte, før hun kom, og til ugenert at se hvorledes hun boede.

Og han skruede Lampen i Vejret og lod sine Øjne løbe rundt i Stuen og — studsede. Var det i saadan en Stue, hun boede! Var hendes Hjem mellem disse Vægge med deres simple Tapet og deres stakkels smaa Billeder! Og var det alt, hvad hun havde tilbage af sin fordums Rigdom, det som han her saa'! Eller hvad hun havde faaet i Stedet derfor! Pianoet undtagen hvad var det saa værd Resten af Møblementet: det spinkle Bord, den lille Sofa, de faa umage Stole og Symaskinen mellem Vinduerne med deres tynde Gardiner! Saa fattig en Stue! Saa godtkøbs et Indbo! Sandt altsaa hvad Rygtet havde fortalt ham,

men hvad han ikke havde villet tro, fordi hun var mødt til Koncerten i saa fin en Kjole, at hun kun havde sine Musikinformationer at leve af. Og han vidste af Erfaring,

hvad de indbragte i smaa Byer. Stakkels Hedevig! Haardtprøvede Hedevig! Og hende havde han stræbt at forvirre Hovedet paa. Til hende havde han listet sig ved Nattetid for ved svigefulde Forsikringer at . . .

En Dør aabnedes hurtigt bagved ham. Han vendte sig, og Hedevig stod for ham i en daglig, mørk Kjole.

— Poul, jeg skiftede Kjole, derfor varede det saa længe. Hun nærmede sig ham forsigtigt. — Jeg tænkte først paa at blive i den anden, men . . . jeg følte mig saa fremmed for mig selv herinde. Hun rakte ham Haanden. Han følte, hvor kold den var; og han slog sine Øjne ned og fæstede dem paa denne Haand, han holdt i sin. Saaledes stod han nogle Øjeblikke. Og Tanker, han ikke havde tænkt før nu, drog gennem hans Hoved, og en Bevægelse, der greb hans Hjerte, kastede ham i Møde Minder fra gamle Dage . . .

— Hvad er der? spurgte hun — Hvorfor staar du saadan?

— Hedevig, han løftede sit Ansigt – kunde du følge mig?

— Hvad siger du? Følge dig!

Han nikkede.

— Følge dig videre paa dine . . . Spille med dig andre Steder? Nej, det gør jeg ikke.

— Følge mig bestandig, Hedevig?

Hun studsede, kunde i Øjeblikket intet svare.

— Hedevig!

— Kom, sagde hun, — kom lad os sætte os. Og de tog Plads.

— Se, Poul, jeg begriber det altsammen, du. Min lille Stue har omstemt dig. En fattig Pige kunde du ikke rane fra, og slog saa over i Gavnmildhed.

— Gavnmildhed? Nej, Hedevig, det var ikke alt.

— Du blev et Bytte for et Øjebliks Stemning, og . , .

— Hedevig, jeg giver dig mit Ord paa . . .

— Jo, jo, smilte hun — saadan er det med Kunstnerne, tror jeg nok. Men Tak alligevel! Hun rejste sig og kyssede ham. — Tak! Men jeg ser klarere end du i dette.

Han syntes, at han burde møde med endnu en Protest. Men han betænkte sig.

Og da han en Time senere gik tilbage til Hotellet gennem de stille, mørke Gader, havde han forlængst tildelt sig fuld Syndsforladelse, for hvad han havde bedrevet denne Dags Eftermiddag og Aften. Og da han lagde sig til Hvile med den velfyldte Tegnebog under sin Hovedpude for at sove, faldt det ham ikke ind, at hun, som han havde sagt Farvel til nys, i samme Stund laa og vædede sin Hovedpude med bitre Taarer.

Men en Uge efter Koncerten meldte der sig hos Hedevig to nye Elever, Amtmandens Døtre.

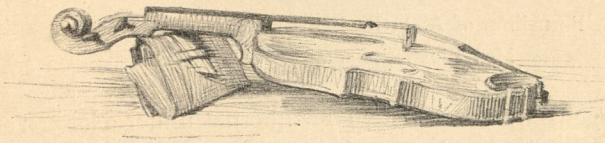

TAAGEN.

Fortælling af ASTRID EHRENCRON-MÜLLER.
Med Illustrationer af LOUIS MOE.

Mogens Brandt laa med Hænderne under Nakken og stirrede fra sin Seng gennem den aabne Rude ud i Haven, hvor Maanestriben gled bugtende som en sølvskællet Snog ind imellem Alléernes Skygger, der vaklede sarte og ubeslutsomme fra Lindestammerne ind i de lavendelhegnede Blomsterrabatter i Plænen og tilbage igen.

Der stod en Duft af Natviol og Caprifol, disse Mørkets vaandefyldte Blomsterkalke, der aander stærkest, naar Solen er af Himlen, og Dagen pustet ud, ligesom Saar i Menneskehjerter, der aabner sig, og smerter dybest, og bløder længst, naar Natten er inde.

Han strakte sig, og nød i Træthedens Velbehag paa det gode Leje, selve Søvnløshedens Charme, dette, bevidst

at føle, hvorledes hvert Lem og hver Tanke lidt efter lidt atter faldt til Ro og hvilte ud.

Han bøiede sig fremover mod det lille Marmorbord, hvor Uhret laa og tikkede Side om Side med Ingeborg Høghs røde Rose, som et skælvende, elskovssygt Hjerte, der i feberbankende Uro syntes at sanse den stadige Nærhed af dette levende røde, der havde hvilet en Stund i hendes varme Mund.

Og han mindedes smilende med lukkede Øjne, hvorledes denne Rose var bleven hans.

Det var nu i Morges, han var kommen gaaende gennem Haven paa Vei ud til Fjorden for at bade, at han havde hørt noget pusle og nynne bag en Rosenbusk i Buskettet.

Han havde forsigtigt løftet Grenene til venstre — men i det samme var der noget, der smuttede til høire; hurtigt havde han dreiet sig til høire Side — men i samme Nu var der noget, der lo til venstre. Og da han tilsidst med hele sit Legemes Tynge havde lagt sig ind over Busken for at tvinge den ned — saa naaede han lige at høre noget, der leende og smuttende forsvandt inde mellem Hasselbuskene i Nøddekrattet.

Han vilde sætte efter — men før han fik Tid til at besinde sig, lød der Skridt bag ham.

Han vendte sig. Dér stod Fru Ingeborg Høgh for ham, høi og rank med sit kølige Smil og lagde begge de flade Hænder mod hans Bryst. Mellem Læberne paa hendes store, friske Mund, stak en Rosenstilk frem.

»Se her!« sagde hun, og aabnede disse Læber paa Klem »Der kan De selv se, hvor mægtig en Mund, jeg har. Den skjuler en fuldt udsprungen Rose. Kan De tage den fra mig, uden at den mister et Blad, er Rosen Deres.«

Og ganske varsomt, men med rystende Hænder havde han taget om Stilken; hun havde aabnet Munden høit og

villigt, og han havde gynget denne Rose, dreiet og bøiet den og læmpet for den — tilsidst havde hans Fingre, kolde og skælvende rørt ved hendes varme Læber. Og i næste Nu havde Rosen ligget i hans Haand.

Han stirrede paa den. Ingeborg Høghs Rose! Ingeborg — Ingeborg . . . . .

Saa forandret det altsammen havde mødt ham herhjemme, nu for et Par Dage siden, da han var kommen tilbage efter tre Aars Ophold paa en Malerskole i Udlandet.

Havde jo nok hans Mor siddet dér i Hjørnet af den gammelslidte Sofa, som sædvanlig, med det glat skilte Haar og det graa trekantede Castorgarns Tørklæde med de hvide Dunkanter om Skuldrene, og med det brogede Korsstingsbroderi mellem de hvide, spidse Fingre — og i det modsatte Hjørne Faderens store Skikkelse, ligesaa kraftig og sluttet, som da han forlod ham, med det tilfredse Ansigt med de svære, forblæste og solbrune Kinder. Og havde han, allerede den første Aften, nøiagtigt som i gamle Dage, ved det Lag halvelleve taget sit store Lommeuhr frem, og, mens Tommelfingerens yderste brede Led med et dvælende Velbehag kærtegnende gled frem og tilbage over det glatte Glaslaag, sagt de samme Ord, som han havde sagt paa samme Sted og til samme Tid, fra Mogens var en ganske lille Dreng:

»Ja — saa er det vel paa de Tide« — — —

Og han havde rejst sig tungt og langsomt, mens han skød Bordet en Kende ud fra sig. Og mens den venstre Haand skjulte en langstrakt Gaben, havde han ved Hjælp af den høires to yderste Fingre søgt Uhrnøglen frem af sin Vestelomme. Og, mens han langsomt og sindigt havde trukket Uhret op, og siden lagt det til Øret for at lytte, om det var i Orden, som Lægen, der vil være sikker paa Patientens Puls, inden han begiver sig til Ro for Natten —

havde Mor trukket de klare Gardiner sammen for Vinduerne og hæftet dem med smaa, sorthodede Knappenaale, som hun hentede fra den indvendige Side af Dunkanten om sit Sjal. Havde yderligere slaaet Gulvtæppets to Hjørnesnipper tilbage til Fejning næste Morgen, og lukket Laaget paa det gamle Klaver, stilfærdigt og ømt, som trykkede hun Øjelaaget over det nylig brustne Blik til paa en død. Eller maaske, som laa der just levende Væsener og blundede under de forgulnede Taster. Og stod saa allerede parat ved Fars Side, naar Uhrets Puls var controlleret, og den lille, anløbne Nøgle, der saae ud, som var der ofte grædt Taarer over den — Mor brugte den samme lille Nøgle til sit eget Uhr — igen var indstalleret paa sin Plads i Vestelommen.

Ogsaa Stuen havde set ud som før. De samme to Fag smaarudede Vinduer i hver Ende af Værelset, som mange smaa, længselsstirrende Øine, der vilde bryde ud gennem denne store Sals kolde Skummelhed — de to ud mod Haven, de to modsatte mod Ladegaarden, at Faderen, selv i Hvilestunderne kunde have et vaagent Øie.

Kun var Vinranken, der var trukket ind gennem et Hul i Vindussprossen, voxet, og omslyngede nu hele Rammen og entrede helt op under det lave, hvidkalkede Loft med den tunge, truende Bjælke i Midten.

Og dog var det alt saa forandret fra før. Baade ude og inde.

Alene dette mørkt ferniserede Gulv — ikke hvidskuret som i gamle Dage, med Sandet, der skreg saa stygt under Foden, naar Far blundede og man skulde gaa tyst.

»Alle de Fødder, der er saa unge og saa hastige,« havde Mor forklaret, — »det var jo umuligt at holde, selv om Ki'sten Marie laa paa sine gamle Knæ hele tre Morgener om Ugen, og skurede, til Knoerne værkede«.

Og udenfor i Gangen, hvor der i gamle Dage altid havde været holdt strængt over, at Dørene var lukkede, og at Selmas og Mogens Galoscher stod net op mod hinanden i Krogen, velpudsede efter den sidste Regnveirsdag, og med Klemmer om Kapperne — dér ude stod nu begge Døre aabne, baade til Have og Gaard, og der flød med umage Galoscher og Bottiner, og med smaa Remmesko, der var kastet i en Fart, mens Fødderne var i Løb. Og Gardinerne flakkede i Gennemtrækket som hvide Sommerskyer, og der stod et Sus, blot man aabnede Dagligstuedøren, saa Moderen maatte holde Broderiet op for Kinden, og de hvide Dunkanter paa hendes Tørklæde løftede sig, og gled som »flyvende Sommer« ud i Stuen. Og saa denne uophørlige Støi — alle disse Stemmer —

Naa — hele Sagen var jo egentlig blot den, at Søsteren var bleven voxen i de tre Aar, og Veninderne med hende. Fjorten Aar, da staa de endnu i Fletningernes Tegn, da er det endnu Tiden for de lange leddeløse Ben i Shippesnore under korte Skørter, for lange Rifter af Stikkelsbærtorne og Togter mod Katteyngel, i de tynde brune Hænder, og for overdaadige Flænger fra Træknaster og Vognfjæl i de blaa forvaskede Lærredskjoler. Men fjorten Aar er tillige endnu Tugtens Tid, Tiden, da man skammer sig dybt og rødt over en Irettesættelse fra de voxne, og holder sig Husordenen saa efterrettelig som muligt. Nu de er sytten Aar, er de Damer, der nøie erindre sig, hvilke Hensyn de kan forlange, men glemmer hvor mange de har at tage, de er simpelthen voxne Gæster, og er paa Landet for at mores.

Mogens maa le høit, som han ligger dér og mindes den Nat, da han kom hjem; Klokken kunde vel være henimod eet, da Vognen holdt i Porten midt mellem Opgangene til de to Fløie. I samme Nu den stansede, havde der

staaet to flade, hvide Næser mod Vognruden, og da han i en Haandevending rev Døren op, foer to hvide Skikkelser i smeldende Natkjoler gennem Forstuen og op ad de brede Egetræstrapper.

»Det var Meta Lundskov og Grete Ditlefsen!« havde Moderen strax forraadt, »de mødte paa Embedsvegne, de skulde op og referere.«

Søsteren havde den Dag været paa Besøgelse hos den gamle Onkel Jægermester paa Rødkilde.

Han havde været altfor befippet og overvældet til at forfølge Spionerne — det skulde blot været nu, nu iaften, — aa, iaften havde han netop havt Mod og Lyst.

Lyst ja — især til Ingeborg Høgh!

Guderne skal vide, at de forstod at more sig, de Gæster, de nægtede sig skam ikke noget i nogen Retning. Det var vist. Men — havde han egentlig selv staaet tilbage? Havde han ikke som Per Gynt turet med de galne Jenter, til han havde løbet sig baade ør og vild — —

Kun den, han helst havde turet med, havde han ikke faaet rigtig Tag i; Ingeborg Høgh »turede« man ikke med.

Nu var hun jo ogsaa hele fem Aar ældre end de andre; to og tyve Aar gammel, Enke nu siden ifjor Sankte Hans efter Marineofficeren Niels Frederik Høgh, der var død af Klimatfeber paa et Togt til Madeira, efter et halvt Aars Ægteskab.

Som hun havde taget sig ud den første Morgen, da han kom ned til Frokostbordet og hun stod bag sin Stol og ventede, med de store, men smukt formede og meget hvide Hænder om Stoleryggen, stor og frisk med køligt smilende Øine, Øjne der havde lyse Rande om de skarpt blaagraa Pupiller.

Søsteren havde truffet hende paa Conservatoriet Aaret før, hun var bleven gift; alt hvad Selma traf paa og be-

undrede, blev indbudt til Kragholt — og nu gik hun her mellem de pur unge Pigebørn, forgudet og beundret. Med kneisende Hoved og Brystet fast og vaarspændt skudt frem i det stramme Klædesliv, skred hun om i sin sorte Sørgekjole mellem hele denne støiende Sværm, der skiftede og skød deres brogede Blusehamme paa alle Dagens Tider, og pyntede Hatte om, laante og byttede indbyrdes; med sine fem Aars Forspring, samt Fruetitlens store Plus, var hun den, der holdt Tømmerne til hele det viltre Forspand i sine faste Hænder.

Ret ubetydelige og ens var de da ogsaa, de andre, Smaapiger til Hobe, klippede i en lang Række med hinanden i Hænderne af een Strimmel sammenlagt Papir.

Kun den lille Edel Strøm — hun havde dog en vis indegemt Ynde, noget ømt skærmende og ubesvaret i sit Blik. Disse flakkende Øine mellem Haarets hvidblonde Oval, og med det lille varme, indtrængende Smil om de smalle Læber. Noget tynd var hun jo rigtignok, lige ret op og ned — Brandt mindes smilende, hvorledes Fru Ingeborg havde paastaaet, at om man strøg Haaret den modsatte Vei, og gav hende en Maske i Nakken, og dreiede hendes Fødder ud til hver sin Side, saa kunde hun lige saa godt have Façaden i Ryggen. Det kom ganske ud paa eet. Og den lille Edel, der ligesom alle de andre maabede af Forgudelse, blot Ingeborg Høegh lukkede Munden op, havde virkelig en Dag givet hende Lov til at gøre Forsøget. Kun havde hun hvinet høit af Smerte, da Fru Ingeborg med lysende Øienrande og Overtænderne bidt fast i Underlæben havde dreiet hendes spinkle Fødder udaf, saa Anklerne knaged.

Men ellers var de skam hip som hap, de fleste af dem. Jonna og Meta og Grete og de to Søstre Henriksen, der var saa grimme og saa vante til at blive oversete, og altid

gik med Armen om hinandens Liv, naar der var Herrer til Stede, for at vise, at de kunde undvære dem. Og saa videre — Brandt gad sgu ikke en Gang løbe Skalaen igennem. Den sødeste var til Slut hans egen lille Søster, men hun gik jo mest med Faderen; lod ikke slet ikke, som om hun havde Gæster. Slentrede altid med sin Arm under hans, om med ham mellem Sæd og Halmstakke, ventende taalmodigt interesseret, naar han stansede ved et Hæs, og stak Stokken ind i det emmende Hø, lige til Haandtaget.

»Føl selv!« sagde han saa, efter at han med mange forsigtige Dreininger havde læmpet den tilbage- »Der er jo ingen Fare for Selvantændelse?«

»Nei!« svarede Søsteren da med en Sikkerhed som Faderens tillidsfulde Henvendelse tidlig havde vænnet hende til — »ikke Spor!« Og de slentrede inspicerende videre, Arm i Arm.

Nei, men saa var der jo Ingeborg —

Underligt nok forresten, at hun kunde være, som hun var, naar man tænkte paa, nu, saa kort efter — man fortalte dog. at hun havde været lykkelig i sit Ægteskab —

Da Selma bad hende, havde hun egentlig gjort det uden Haab om at hun vilde komme, blot som et paa Forhaand dødsdømt Forsøg paa at faa hende at se i Ferien. Men Fru Ingeborg havde ikke undslaaet sig.

»Tak!« havde hun svaret, »det skal være mig en stor Glæde at komme. Jeg har hørt, der skal være livligt paa Kragholt om Sommeren.«

»Naa — glücklich ist, wer vergiszt, das was nicht zu ändern ist« — tænkte Brandt, hun var da ogsaa meget for smuk til at sidde længe Enke.

Godt, at de mandlige Gæster var, som de var. De tre theologiske Studenter, der øiensynligt kun var her for

Madens Skyld, de var vant til at undervise for Middagsmad inde i København, og tog til sig, som om de ogsaa her skulde gøre sig betalte for pædagogiske Fortjenester. Og saa Tvillingerne fra Charlottendal, de to juridiske Fættere, der hvert Aar i Sommerferien paa uventet Tid, men aldrig overraskende, kom asende artigt og beskedent op gennem Indkørselen, helt oppe fra Stationen, med Kufferten imellem sig, at ikke Onkel Jens skulde have Uleilighed med Befordring nu i den travle Tid. Begge tæthaarede, ordknappe og træge.

Der var ingen Fare for Medbeilere. Naa — det var nu ogsaa saa stærkt et Ord, han havde jo dog ikke i Sinde —

Det var ikke for det, for hun vilde vist heller hverken eie eller have ham. Saa deilig, som hun var, Fru Ingeborg Høgh — aa, Fru Ingeborg — — —

— Brandt foer sammen og greb efter Marmorbordets Kant — han syntes med eet, at han saa Fru Høgh staa i Døren i en hvid Kjole, der viftede sagte om hende, og med en hvid, hjælmagtig Hat — men ned over Skulder og Ryg randt Blodet; ustanseligt randt det, som fra mange skjulte Vunder under den hvide Hjælm.

»Se selv!« hviskede hun, »hvor mægtig en Mund jeg har. Den skjuler en fuldt udsprungen Rose« — og hun aabnede Munden paa Klem — men da vældede det røde Blod frem over hendes Læber, og ned paa det hvide Dørtrin.

»Ingeborg!« raabte han, og greb frem for sig. Det lille Marmorbord væltede over mod Sengen — han vaagnede op i hed Angst.

Hendes Rose var gledet ned paa hans Bryst; han greb den og stirrede paa den med stivt anstrængte Øine, mens han forsøgte at samle sig.

— Men oppe i Soveværelset over hans Kammer, stod i dette Øjeblik Fru Høgh for Fodenden af Selmas Seng.

»Staa op Selma!« bad hun. »Nu har jeg ligget vaagen to Timer, og det bli'er ikke til andet i Nat. Lad os ride en Tur.«

Selma foer op i Sengen, saa de lange Fletninger smeldede mod Væggen.

»Er Du gal, Ingeborg — hvor har Du det værst? Paa denne Tid! Er der noget i Veien — er Du syg?«

»Hør nu her Selma,« Fru Ingeborg satte sig paa hendes Sengekant — »jeg er ikke overspændt, det ved Du selv, heller ikke sentimental. Men denne Nat er for deilig. Nu vil jeg ud at ride.«

»Nei!« sagde Selma. »Vent til imorgen. Her er vi almindelige Mennesker. Det eneste, det er tilladt at staa op for her ved Nattetid, er Tordenveir. Men saa rider vi ikke i Engen. Godnat.«

Selma lagde sig tilbage i Sengen og vendte sig ind mod Væggen; med den venstre Haand skød hun det blaa Satinstæppe lunt ind under sin Ryg.

Men Fru Ingeborg rørte sig ikke.

»Kom saa Selma,« sagde hun blot. »Det nytter ikke. Vi vil ud at ride, alle Mand — og Du skal være med. Ellers gaar jeg ned og vækker Din Bror og rider ene med ham, og ødelægger Kragholts Rygte.« —

Og saaledes gik det til, at Mogens en Stund efter, da han just var ved at blunde igen, velbehageligt udstrakt med Fru Ingeborgs Rose over sin Mund, gyngende frem og tilbage under hans hastige Aandedrag — for anden Gang foer op og syntes at se hende staa i Døren.

»Mogens Brandt!« raabte hun med dæmpet Stemme — »stat op! nu rider vi ud i Engen.«

Samtidig hørte han flere Døre forsigtig aabnes og atter lukkes, og han skelnede Venindernes Latter og ind mellem dem sin Søsters roligt tyssende Stemme.

»Det var Fanden til Tid at ride paa!« fastslog han for sig selv, mens han gjorde et hastigt Toilette — »og ride! Hvor i al Verden kan de ride!«

Ja, naturligvis kunde hun det, hun havde vel redet mangen god Gang med sin Husbond og Herre, men de andre! Og Heste — hvor skulde de faa Rideheste fra?

Da han kom ned til Stalden, stod hele Venindeklyngen og de mandlige Gæster og valgte sig Gangere blandt Faderens Arbeidsheste, der stod og hvilede dødsenstrætte efter den daglange Høkørsel.

Fru Ingeborg havde strax udset sig Selmas hvide Ridehoppe Flora — den ene af Theologerne gjorde Pagetjeneste, og lagde Saddel paa og spændte Remme — Fru Ingeborg saa til i hvid Friserkaabe med dansende Kniplinger, og med det røde Haar piblende løst ned over Ryggen fra Mogens hvide Stanleyhat, som hun havde udvalgt sig af Forstuens Knagerække.

»Saadan vil Du da ikke ride, Ingeborg —«

Selma kom hen til hende — »Det er for koldt, og desuden — —«

»Jeg rider, som jeg vil!« svarede hun kort, uden at vende sig. »Den, der ikke vil følge med, kan blive.«

Veninderne baxede ivrige, fuldt paaklædte, med deres uvante Befordringsmidler. Ustanseligt blev de hjulpet op, og ustanseligt gled de atter ned ad de glatte, saddelløse Hesterygge; de smaahvinede af kaad Ængstelse.

»Eet Ben paa hver Side!« commanderede Fru Ingeborg — »eller I hænger aldrig ved.«

Theologerne gled skiftevis til høire og venstre som Baade paa Bølgerygge, de havde stive Øine og krampagtige Tag i de brune Hestemanker. Tvillingerne fra Charlottendal sad ulasteligt til Hest, de havde redet fra Børn og var helbefarne.

Og saa skulde det ske, at Rex vaagnede og begyndte at glamme i sin Lænke.

Mogens sprang til og løste Lænken — i samme Nu pilede Hunden gennem Ladegaarden og forsvandt ud ad den vestre Port over Græsmarkerne.

»Den bider Lam!« sagde Fru Ingeborg langsomt med sit kolde Smil. »I Søndags Nat havde den revet sig løs. Mandag Morgen laa der tre blodige Ofre paa Valen.«

Brandt foer op.

»Død og Pine, Fru Høgh — hvorfor sagde De ikke det før?«

Fru Ingeborg lo. »Der var ingen, der spurgte mig!« svarede hun blot. Hun stod og lod sig hjælpe i Sadlen af de to Theologer, der havde bygget hende Guldstol af deres tynde Arme.

De udvexlede et hastigt Smil over hendes Hoved. De tænkte begge det samme.

»Lammesteg for Resten af Ugen. Hun har dog ret gode Indfald iblandt, den smukke Fru Høgh.«

Selma kom ud fra Stalden med den tiloversblevne Hest — og saa red de ud af Gaarde. Een for een i en lang Række; forsigtigt førte de Hestene ind over Græspletterne i Ladegaarden, paa det at ingen andre end den gamle, rødøiede Tammes Staldkarl, der havde været uundgaaeligt Vidne til den natlige Revue, skulde vaagne og forraade det hele.

Nede bag Gaarden laa Havens Buskadser i Maaneglansen som en dyb, sølvindkapslet Silhouet, og ud fra denne Kapsel skød sig som Straaler fra en mægtig Lyskaster en vifteformet Række af blinkende Smaalyn ind mellem Grenene paa de gamle Aske og Elle. Men hen over alle Kroner hang et dirrende Sølvglimmer som af dragne Slør.

Inde i Krattet stod Hasselbuskene og raslede med deres smaa umodne Nøddeknipper — det lød i den dybe Stilhed, som færdedes her Gengangere med klirrende Nøglebundter i Havens Gange. Og Spætternes Banken paa Træstammerne lød som mange Døre fjærnt, fjærnt ude sloges op og i ustanseligt —

Ellers laa alt saa sommernatsstille.

Men nu slog der Lyd af Trin fra mange Ben, forsigtige Slag af Hove over Stenbro — og nu dæmpede, dumpe, som af Trin over Græssletter. Saa atter kort og fast som Slag mod Sten — og nu — nu skød en lang, mørk Række sig langsomt fra Borggaardens Port ind i den store maanebestraalede Ladegaard. Og næppe kom den fra Portens dybe Skygge ind i Lyset, før den tog levende Form, hvert Ansigt blev synligt og kendbart i det stærke Ovenlys.

Forrest red Ingeborg Høgh paa den hvide Hoppe. Hun sad ubevægelig i sin Saddel, med Hænderne spændte som to Halvbrynjer over det faste Bryst, rank som en Valkyrie red hun, det røde Haar sivede ned over Kaabens Kniplinger som rindende Blodstrømme — som randt det ustanseligt fra tusende friske Saar. Hoppens hvide Skind glinsede som et forsølvet Harnisk i Maanefloden. Bag hende Mogens og hans Søster, ranke som hun paa de saddelløse Dyr, men mindre og ligesom uklarere i Konturerne. Efter dem de andre — vaklende, glidende paa de uvante Hesterygge, men alle tause, smilforladte, uden Sans for hinandens Nærhed. Dyrene gik deres vante, sindige Arbeidstrav, som trak de Plov, eller kørte Muld over Brakmarker.

Nu slaar Lindealléens Skygger sammen om dem — og i samme Nu tystner det atter under Hovene, da de træder i den fugtige Nattemuld. Og Skaren gemmes, som var den redet ind i en aaben Grav.

Men en Stund efter bliver atter Fru Ingeborgs blodige Haarstrømme under den maanehvide Hjelm synlige i Lyset — og een for een glider de fra Alléens Skygger ind paa den aabne Eng.

Da vender Fru Ingeborg sig med eet. Og som ved et Ryk stanser hele Skaren.

»Nu vil vi lege!« raaber hun, »stil Jer i Række, to og to bag mig, Mand og Kvinde sammen.«

I samme Nu løsnedes alle Stemmer igen. De spurgte, de raabte og de lo; de gled og vaklede, og rettede sig igen paa Hesteryggene.

»Gør blot, som jeg siger!« bød Fru Ingeborg — og to og to sluttedes Rækken bag hende.

»Se saa!« raabte hun, »nu kaster jeg Sorgen. Se, hvor jeg skinner!« og hun greb med begge Hænder om de flammende Haarbølger, og spredte dem over Kaabens hvide Kniplinger, der dansede om hendes Bryst. »I denne Nat er Sørgeaaret omme. Nu er jeg fri — hvem vil ha' mig? To Mand frem for en Enke!«

Fru Ingeborg tog et Ryk i Tømmen, og kastede sin hvide Hest frem over Engen. Og ind foer den i de hvide Taager, hvid og rap som Blæst over Sø.

I samme Nu fløi to Heste ud af Rækken, een til hver Side. Det var Mogens' og hans Søsters.

Skaren bag dem lo og klappede — afsted foer de to, over Bækken, gennem Porsekrattet, hvor de tørre Blade skreg som Stivetøj under Hovene, op over Diget, saa Straaet hvinede og Stenene sprang — videre, afsted efter den taagegemte Hest dér langt forude. Fjærnere og usandsynligere lyste den derude for hvert Hovslag — kun det røde Haar brændte som et frelsende Fyr inde i Taagen.

Men Fru Ingeborg red, som havde hun Døden i Hælene. Fløi som i Vildskab, blindt og uberegnet — intet

ønskede hun med vildere Begær, end at Mogens skulde naa hende og tage hende til Fange; rive hende ind til sig, gemt i hans Arme vilde hun ligge som Rosen i hendes varme Mund — naa hende maatte han, men først langt ude. Fjærnt, fjærnt fra de andre.

Og alt som hun hørte hans Hest række ind, nærmere og nærmere, drev hun sin fremad, saa Blodet sved og sang i hendes Aarer.

Og tættere steg de kølende Dampe om hende; de snogede sig op fra Græsset under hendes Hest — snart foer hun frem som gennem en Søilehal af taagesnoede Obelisker — snart fløi hun oppe i selve Lufthavet mellem uigennemtrængelige, tæt drivende Skove af Skyer, og snart svømmede hendes hvide Hest gennem grænseforladte, bundløse graa Vande, uden Fodfæste, uden Styr.

Da hørte hun med eet sit Navn nævne.

»Ingeborg — —« kaldte det. »Ingeborg — Ingeborg . . .«

Hun vendte sig til Siden.

»Mogens!« raabte hun. Men ingen svarede.

Hun stansede sin Hest.

Det lød som stod der Hovslag ved Siden af hende, tæt ved, inde i Dampen, men saa underligt hult lød de, som Rovfiskekæber, der smækkede sammen inde i Taagehavet.

Hun løftede Stemmen. »Hvor er Du?«

»Her!« svarede en dyb, halvkvalt Røst, der lød, som kom den fra en jordfyldt Mund, og en Haand greb fat om Tømmen paa hendes Hest.

Hun følte det — thi de graatunge Dampe gemte alt, de drev ind under Øielaaget, svidende og blindende som fugtigt Kalkstøv.

»Mogens!« skreg hun — »vil Du ha' mig?«

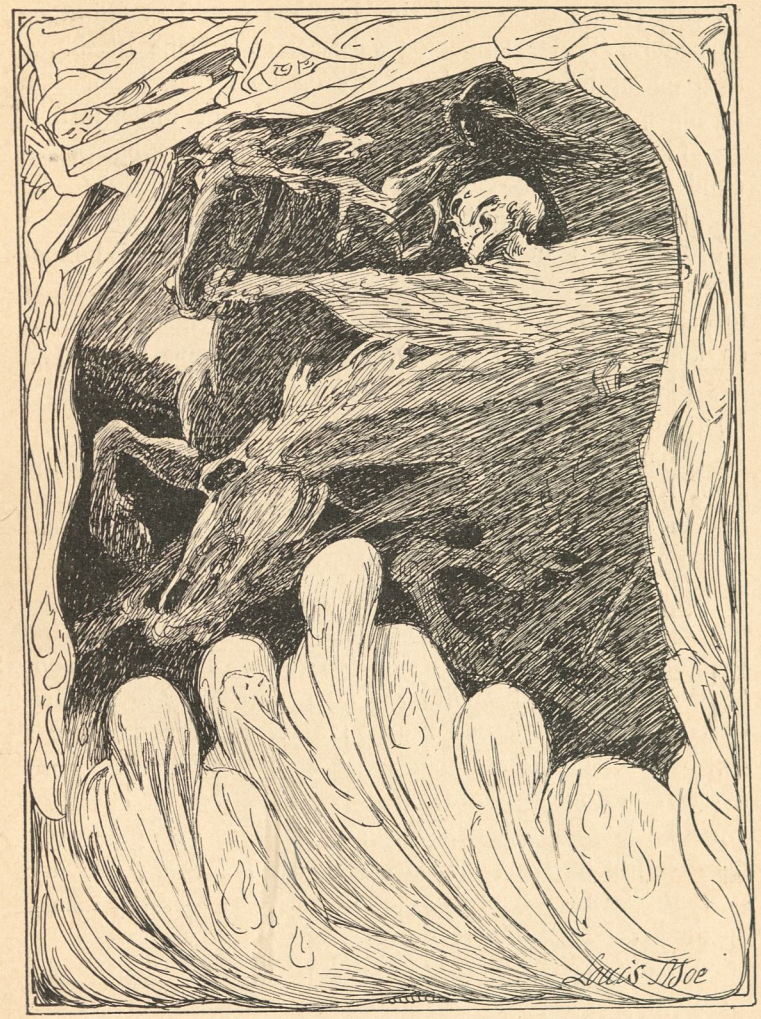

»Ja!« hviskede det tæt og tungt mod hendes Øre.

Men i det samme foer der som et køligt splittende Vindtræk ind gennem Taagen — i et Nu skimtede hun

en sort Hest tæt op mod sin, hun saa som i et Glimt en vaabenblaa Trøje, falmet og solslaaet som visne Blaablomster, og en Klinge, der hang stiv og kold ned, brunrusten og fugtspættet som Staal, der har ligget længe under Jorden.

Og Haanden om Hestens Tømme blev synlig et Secund —

Da blev Fru Ingeborg stiv paa sin Hest.

Det var i et Nu, som ribbedes alt Kødet af hendes Legeme, saa hendes Benpiber stod blotte. Men strax efter fornam hun i en halvt ubevidst, rædselsstivnende Undren en kogende Brusen i sine Øren, som af mange fjærne Haves Ekko; det var som pressedes alt Blodet fra hendes Hjerte og samledes her og vilde ud, vilde flyde.

Men blot et Secund — saa strammede hun i et voldsomt Ryk Tømmerne om sin Hest for at vende.

Men den anden Haand er stærkere. Den driver frem — og i blindet, vanvittig Angst styrter Dyret afsted; som en villieløs Pil, skudt ud mod et Maal, den skal ramme.

Men med eet blier det tungt om dens Ben og dens Bug, og der staar Lyd om dem, en tør og hul Brusen som af mange Rør, der skilles og atter lukkes. Og Bunden blier gyngende blød under dens Hove. Og hun hører det flagre raadløst, opskræmmet angst, som store flaxende Vinger af Mosefugl og Rørdrum.

Og langsomt, uden Skrig eller Modstand glider de nedefter paa de gyngende Heste — der lyder et dybt Suk som af vigende Dynd, og skrattende Rør, der brydes — saa lukker Mosen sig over dem.

SEJERHERREN.

Novelle af THOMAS P. KRAG.
Med Illustrationer af HANS NICOLAJ HANSEN.

I.

Naar jeg sætter mig ned og puster ud og vil have en fredelig Stund, saa vender jeg Tanken hen paa en stille Høstdag over en lys Birkeallé, som jeg kjendte for længe siden. September er langt fremrykket, og Alléens Blade er tindrende gule og røde og sidder paa sprøde Stængler. Kommer det mindste Vindpust, saa drysser de og blinker i Solen . . .

Men ned gjennem denne Allé kommer en gammel, hvidhaaret Mand. Han gaar i sid Kappe og støtter sig til en Stok. Han gaar med en Smule bøjet Hoved. Hans Tanker er langt borte. Naar nogen hilser ham, farer hastige Trækninger over hans Ansigt. Hans Opmærksomhed vækkes, han ser op og hilser igjen, det fjerne Udtryk i hans Ansigt uroes, det er som naar et blikstille Vand plumres af Stenkast.

. . . Men Ringene fra Stenen slettes ud og Vandet ligger atter stille. Og over den gamle Mands Ansigt drager atter den fjerne Fred.

Det er Ove Bernhardo, Præsten, som gaar der under Alléens Træer . . . .

II.

Han hed noget saa italiensk som Bernhardo, og det omend hans Slægt var gammel i Landet og talte en hel Række ægte norske Skippere i Stamtræet . . .

Kan forresten godt være, at Slægten engang i Tiden var grundet af en eller anden Italiener: Norges lange Kyst hjemsøges af Folk fra mange Lande.

Og det fjerne, blanke Glimt i Øiet, han endnu havde som Olding, det var maaske en Arv fra længst døde Forfædre, der havde levet under den store, gule Sol der syd.

Han var født til forunderlige Ting. Ved hans Vugge hændte det særeste, som er faldet i nogens Lod. Og gjennem hele Livet fulgte mærkelige Hændelser ham.

Han havde en Mor, som elsked ham over al Maade. En skrøbelig, exstatisk Mor med blegt Ansigt og glødende Sjæl. Hun var nok blit skuffet i Livet. Hendes Ægteskab var ikke det lykkeligste. Men hun havde faaet dette Barn, Ove, og hun kasted al sin Kjærlighed paa det. Hun elsked det, fordi det var Livet for hende.

Saa hændte noget ufatteligt: denne Mor blev syg og maatte dø fra sit Barn. Hun maatte dø fra det, mens det endnu var bitte lidet. (Det kunde saavidt rejse sig og gaa nogle usikre Skridt)

Men den Dag, Doktoren sagde hende dette: at hun maatte forberede sig til Døden, skreg hun mod ham. Hun vilde ikke dø! Hun kunde ikke gaa bort fra lille Ove . . . saa han skulde bli' igjen og glemme hende . . . .

Hun skreg saa sørgeligt, hun greb for sig med sin tynde Haand og holdt sig fast: Nej, nej, hun kunde ikke dø! . . . ikke dø fra Ove!

Doktoren forsøgte at berolige hende: »hun maatte vogte sig for slige Sindsbevægelser. Hun maatte endelig være rolig!« Og han gik omsider. Men hun laa tilbage

og stirred og aanded dybt. Hun bad om at maatte faa se sit Barn. Og Barnepigen kom med lille Ove paa Armen, og han begreb ingenting af Sorg, men smiled mod hende med sunde Kinder og store Barneøjne.

Nu laa denne Mor og saa paa sit Barn. Den hele Dag vilde hun have Barnet for Øie. Hendes Blik var fuldt af afsindig Higen. Hun begjærede ligesom dette Barn for sig, for sig alene.

Men i øde Egne tror mange, at en døende ved et Øiekast kan ønske nogen med sig i Døden, og hvem ved, hvad Fru Andrea gjorde? Nok er det, den gamle, kloge Barnepige sagde: »Fruen skulde ikke se saa længe ad Gangen paa lille Gutten.« Hun mente vel, at dødssyge Folks Blik ikke bringer Liv.

Hvad Tanke havde Fru Andrea haft? Havde hun et Nu ligget under for Fristelsen og ønsket sit Barn med sig? . . . i saa Fald vandt hun over sig selv. En Morgen sagde hun til Barnepigen: »Nu bare beder jeg for Oves bedste Liv, Gonver! om at det maa være lyst og vare længe.«

Og hun sagde mere: »Jeg havde et Syn i Nat. Der kom nogen til mig, og jeg ved ikke, hvem det var . . . kanske det var Vorherre selv . . . og han sagde: »Er Du ræd for at gaa den mørke Vej? Vil Du have Gutten din med?« Og jeg saa lille Ove visne hen. Jeg saa, at han blev bleg, og jeg saa hans Øine briste . . . Men saa skreg jeg: »nej, nej! spar ham! jeg vil heller dø bort og gaa den mørke Vej alene. Lad ham blive stor og vakker, aa, lad ham blive lykkelig uden Maade.« Saa vaagned jeg . . . Lad mig faa se Ove endda engang.«

Gutten blev baaret til hende og hun saa længe paa ham; men dette Blik var mildt som en Velsignelse. Og ydermere strøg hun ham let med sin tynde Haand . . .

Udpaa Kvelden døde hun.

Hendes store Kjærlighed kom ud blandt Almuen, og disse, der bor i lave Hytter, og gjærne vil snakke, og som faar Besøg af Folk som har gaaet lange Veje og pønset paa ubegribelige Ting — disse fortalte nu, at Fru Andrea trods Død og Grav, kom tilbage og sad og vugged sit Barn. Og de fortalte mere: naar den lille klynked om Natten og raabte paa Mor, saa nynned hun fra Mørket og var om ham, og da kurred den lille som en Fugleunge, der har det lunt ved Morens Bryst.

Skulde der være noget sandt i disse Rygter? Naar nogen spurgte Gonver, rysted hun nok paa Hovedet, men hun tiede, som et gammelt, troværdigt Tyende altid plejer at tie, naar der spørges noget om Herskabet, som ikke kommer nogen ved.

III.

Han voxed op, lille Ove, og blev lys og fin. Men han ligned ikke andre Børn.

Og det var heller ikke saa underligt. Thi den, der som liden er bleven vugget af sin døde Mor, kan nok blive vakker og fin, (en Mor kommer nok altid som sit Barns fuldgode Ven) men han faar maaske noget over sig alligevel . . . noget sært, ufatteligt . . .

Tiden gik dog jevnt og trygt, og Gaarden, hvor hans Far boed, laa bag Granskoge og ved Havet, saa Luften var stærk og sund. Og Gutten blev større og kjækkere Aar for Aar. Og Sommervinden blæste gjennem bølgende Løv og gjennem Engens tusinde Blomster, og Ove strejfed bestandig om, og tidt ved Sommerens Ende var han brun og solgylden som en Spaniol.

Og alligevel . . . naar han sad stille, kunde det hænde, at noget sælsomt skygged hans Ansigt. Noget fraværende

kom i de bløde Barnetræk. Hans Øine stirred tilbage mod noget, ingen anden saa. Han var at ligne med en vakker Blomst, hvis Kronblade nok stod blanke i solfyldt Luft, men hvis Rod bunded i et Dyb, ingen kjendte til — ikke han selv heller . . .

Ikke han selv heller. Thi naar hans Far spurgte ham: »Naa, Du ser alvorlig ud, Ove. Hvad tænker Du paa?« Da saa han op og rysted forundret paa Hovedet og vidste ingenting at svare . . . ligesom den, der vækkes af Søvnen, ej kan fortælle de Drømme, han havde.

Tiden gik. Ove blev større.

Hans Far, Foged Ulrik Bernhardo, som før havde været meget frejdig og talende, blev taus og betænksom med Aarene. Han havde ikke været snil mod sin Frue, men mod sin Søn var han omhyggelig og øm. Han fik ham efterhaanden meget kjær og kunde paa ingen Maade undvære ham. Derfor leded han selv Oves Undervisning, frisked op, hvad han selv kunde af Latin, Fransk og Historie. Og da det endelig viste sig, at hans Kundskabsforraad var magert nok, saa var det med et tungt Hjærte, han sendte Gutten til Skolen i næste By.

Her viste Ove sig som en ganske flittig Elev, uden dog at fremvise særlige Evner.

Hver Sommerferie og ellers i Højtiderne kom han hjem til Farens Gaard. Og endelig en Sommer kom han hjem som Student . . .

Da var der Stas paa Fogedgaarden. Bygdens Storkarer var indbudte: Præsten, Kaptejnen og de rigeste Bønder.

Ulrik Bernhardo holdt en smuk Tale for sin Søn. Indvied ham herved til et lykkeligt og virksomt Liv. Bad ham først og fremst om at glæde sig, fordi han var ung

og var Student . . . fortalte tilsidst lystige Historier fra sin egen Studentertid . . .

Ove sad stille og hørte paa Faren og klinked med de andre. Han var nok glad og anstrængte sig vist af bedste Evne for at være med paa alt . . . Men kan jo nok hænde, at Gjæsterne, trods deres muntre Rus, undred sig over, at han alligevel ikke virked saa fornøjelig, som han skulde . . .

IV.

Han rejste til Hovedstaden for at studere. Han deltog ikke meget i Studenterlivet, omgikkes næsten ingen. En Tid var han meget ulykkelig. Uden nogen paaviselig Grund blev han overfaldt af en ond Nervelidelse, en sygelig Angstfornemmelse, der til Tider kom over ham og plaged ham. Et Aar gik som et Helved. Han turde ikke gaa til Lægen af Rædsel for at høre Ordet: gal. Thi det var det værste ved denne hans Sygdom: den bundløse Rædsel for Vanvid.

Saa en dejlig Vaar og Sommer svandt Sygdommen. Sporløst som den var kommen. En Læge, som han en Tid efter talte med, og hvem han nu forklarede det hele, trak paa Skulderen: »Ja, sligt kunde komme og gaa . . . ingen Læge kunde paapege Grunden til slig Sygdoms Komme og Forsvinden.«

Under den Lidelse, han nu havde gjennemgaaet, havde han besluttet at blive Præst. At vidne for Menneskene og at trøste dem i deres dybeste Vé.

Men som nu han gik frisk og nyfødt omkring, brød en stor Livsglæde frem hos ham. Solen lyste. Livet var dejligt. Et Smil fuldt af Glæde og Forstaaelse spilled om hans Mund, og hans Øine lyste, som saa han Verdens første Dag. Imens læste han i de vanskelige theologiske

Bøger, hefted sig ikke formeget ved det, der er skrevet og sat op i stejl menneskelig Ufejlbarlighed, søgte heller Skrifternes Aand, deres dybe Forstaaelse.

Saa gik Tiden for ham. Vaar, Sommer, Høst og Vinter. Han rejste sjeldent hjem; thi Rejsen kosted Penge og var lang og vanskelig. Desuden hasted det med Examen. Derfor kunde det hænde, at han den lange Sommer blev i Hovedstaden og læste og studerede. Blot om Kvelden gik han ud. Da var Luften sval og lydløs. Han gik da gjennem mange Gader. Helt udenfor Byen maaske. Lange Stunder kunde han vanke om i den lyse Sommernat . . .

V.

Saa stille leved han, at der nærsagt intet skulde til for at bringe Forstyrrelse i hans Liv.

Men en Høst kom der en Forstyrrelse: Udenfor hans Vinduer var der stor Uro. Huset ligeoverfor der han boede skulde rives ned, og et nyt bygges. Der var Brag af Sten og Træ, og der var ældgammelt Støv i Luften. Ove spurgte en Herre, der stod nedenfor og gav Ordre, om hvor længe Uroen vilde vare. Herren mente at nogle Maaneder vilde det nok gaa løs. De skulde minere ogsaa. Kjælderen skulde gjøres dybere . . .

Hu ha, det var ikke nogen lystig Tid at gaa i Møde. Han fik nok leje sig ind et andet Sted.

Og han søgte et andet Logis og fandt det. Et stort Værelse med Vinduer ud til en Have med store Træer. Et Værelse hvor ingenting foruroligede ham.

Værtinden, en gammel Enkefrue, gjorde Værelset istand for ham. Tiden gled atter stille afsted. Han læste sine Bøger og gik sine Ture. Den store Verden med dens Larm og Prægtighed lokked ham ikke. En af hans inder-

ligste Glæder var at sidde ved Vinduet og se Træer og Blomster og mærke Solen varme, medens et mærkeligt og skjønt Ord fra de gamle Skrifter suste gjennem hans Sind.

Kan hænde hans Tanker i slige Stunder ogsaa gik sine egne Veje . . . kan hænde de gik langt tilbage. Han mindedes maaske sin tidlige Barndom, han husked gamle Gonver, som talte til ham om hans Mor, som døde og hvis sidste Blik gjaldt ham.

Mor? havde han ikke nogen Erindring om hende? . . .

Nej, ingen bestemt Erindring . . . han var jo ganske liden, da hun døde . . . Og dog, noget uklart vilde alligevel frem, naar han tænkte paa hende . . . noget som et Syn han engang saa. En Flig blev trukket tilside et Nu . . .

Men Synet gled bort og Fligen faldt tilbage . . .

Og han saa blot den Verden, som laa for hans Øine . . .

Men derude i Haven sang en enlig Fugl nogle dybe Toner.

VI.

Han saa en ung Pige en Dag, og hun havde underlig rød Mund og Haar saa tæt som en Manke. Hun var vist Arbejderske i Fabrikken ligeved. Han mødte hende nu og da. En Dag fulgte han efter hende. Hun gik langt ud til de yderste Kvarterer, svandt omsider gjennem en mørk Port. Udenfor stod nogle Mandfolk og raabte til hende. Hun nikked og svared. De lod til at være Venner, hun og de.

Ove kjendte ellers ingenting til Kvinder. Han havde næsten ingen Venner, gik aldrig paa Bal eller i Selskaber. Underligt da, at blot Synet af denne viltre Pige virked slig paa ham. Hun havde seet paa ham, da de mødtes. Han blev ikke de Øine kvit.

Han saa hende igjen en tidlig Kveld. Maaske hun

mærked hans Interesse. Da han stille fulgte efter hende, vendte hun sig, og hun smiled hastig til ham. Han blev skamfuld, smiled ikke igjen. Stakaandet gik han videre. Pludselig gik hun ind ad en bred oplyst Port. Indenfor var et Dansehus vidste Ove. Han hørte nogle fjerne Strygeinstrumenter og nogle dumpe Lyd af de dansende. Han gik efter hende.

Han kom ind i Dansesalen, ræddedes et Nu for den skjærende Klang af Instrumenter og for alle disse Mennesker, der fo'r rundt om paa Gulvet. Han satte sig i en Krog og saa efter hende. Han saa længe forgjæves, men se, der kom hun pludselig med Fart: Hun dansed meget ivrig, hendes Mine var bleg, men hendes Mund rødmed, og det store Haar bølged . . .

Han misted hende af Syne og fandt hende igjen . . . og misted hende paany af Syne . . . Den hele Tid saa han blot efter hende.

Pludselig stod hun foran ham. Hun smiled ham ret imod og spurgte, om de skulde danse. »Jeg kan ikke danse.« Hun lo: om hun da ikke skulde lære ham?

Og han lød hende. Han lod hende lære sig. Naa, lidt kunde han jo i Forvejen. Han havde danset hjemme ved Jul og Nytaar, og han dansed nu saa kjækt som nogen. Og han dansed med hende. Med hende, han i al denne Tid havde tænkt paa. Der havde han Haaret og Øinene, og han holdt hende om hendes Liv.

De dansed sammen meget længe. Han fulgte hende til der hun boede; hilste, da hun gik fra ham gjennem den mørke Port.

— De traf hinanden fra nu af oftere, og lidt efter lidt blev de inderlige Venner. Ove med sin Ensomhed og med sin Syslen med de strænge gamle Skrifter og denne unge forældreløse Pige, der holdt paa at glide ud i

den store Bys Liv . . . underligt nok, de havde noget fælles. Janna var intet endnu, hun kunde blive alt, baade godt og slet. Det kom an paa, hvem hun traf som mestred hende og satte sit Stempel paa hende. Hun havde nu truffet Ove. Hun sad ofte oppe hos ham og hørte ham tale og forklare. Hun rakte sig ligesom stille op mod ham. I hendes Øine blev han det højeste, hun vidste. Hun havde igrunden aldrig attraaet Gadens Morskab. Hun havde blot været fattig og forladt. Og trods de store Modsætninger hos dem havde de det fælles, at de var anderledes end denne Verdens Børn. Hende holdt Mørket paa at gribe for at føre hende ud til dem, Mennesker forstøder og dømmer. Han var ensom fra sin Fødsel. En død havde sunget hans Vuggesang.

VII.

Ove tog sin Examen, og allerede samme Aar fik han Ansættelse som Præst. Kaldet var jo ikke stort, men større kunde han, den unge Præst, ikke kræve det.

Han gifted sig nu med Janna, og Tiden gik stille hen. Udpaa andet Aaret fødte Janna et Barn til Verden, en liden Pige, som blev begges største Glæde.

Det var vel de vakreste Stunder, Ove havde levet, de Morgener i Juni, da han lærte den lille at gaa de første Skridt i det grønne Græs, og senere da hun blev større og kom løbende fuld af lys Latter . . . »Andrea!« raabte de . . . og slig hun da blikkede op . . . og hvor hun snart forstod alt, som sagdes til hende.

De havde kaldt hende Andrea efter Oves Mor.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Saa kom den store Ulykke i Ove Bernhardos Liv.

»Gud bevare os for Ild og Vand,« hed det dengang. Ildebrand og Flom mentes der. Ja, de var kanske ræddere

for Ild paa Eiendom dengang, thi Assuransen var endnu ikke kommen i Stand, og tidt blev den rige fattig paa en Nat. Men Menneskeliv tog Ilden da som nu.

Nu hendte det en lys Junidag at der udbrød Brand paa Præstegaarden. Og derinde var alt, hvad Præsten ejede, og uden hvilket de vilde være blottet for det nødvendigste. Det gjaldt da at redde, hvad som reddes kunde. Og alle hjalp til: Præsten selv, Janna, Tjenestepigen og den gamle Gut, som gik tilhaande i Huset.

Pludselig standsed Præsten og saa sig omkring: »Hvor er Andrea?« sagde han. »Hun skulde jo sidde derborte, og Berte skulde passe hende.« Berte, som var halvt fortumlet, svarede: »Hun vilde til sin Mor . . . hun løb efter Fruen.« Da skreg Fru Janne: »Fulgte hun mig? Jeg saa hende ikke. Hun maa have fulgt mig ind . . . derind!« Og hun styrted mod Huset, som brændte. »Hvor er Andrea!« skreg hun hele Tiden. Nogle hørte hendes Skrig gjennem de forreste Værelser. Præsten fulgte hende. Han kom ikke længer end til Forværelset, før en tyk Røg slog imod ham. Han løb videre, men faldt omkuld og sansede ingenting mere. Da han kom til sig selv, laa han paa Marken foran Huset. Nogle Mænd havde med yderste Livsfare fundet ham og baaret ham ud.

»Hvor er Janna? hvor er Andrea?«

Ingen svared ham, men de fleste græd, omend de var haardføre Mænd og Kvinder.

VIII.

Han laa længe syg, kom omsider op og færdedes omkring; men han var ikke ganske ved sine fulde fem. Den store Sorg og Angst over dem, Ilden tog, vilde ikke slippe ham. Hans unge Ansigt var som forstenet. Hans Læber

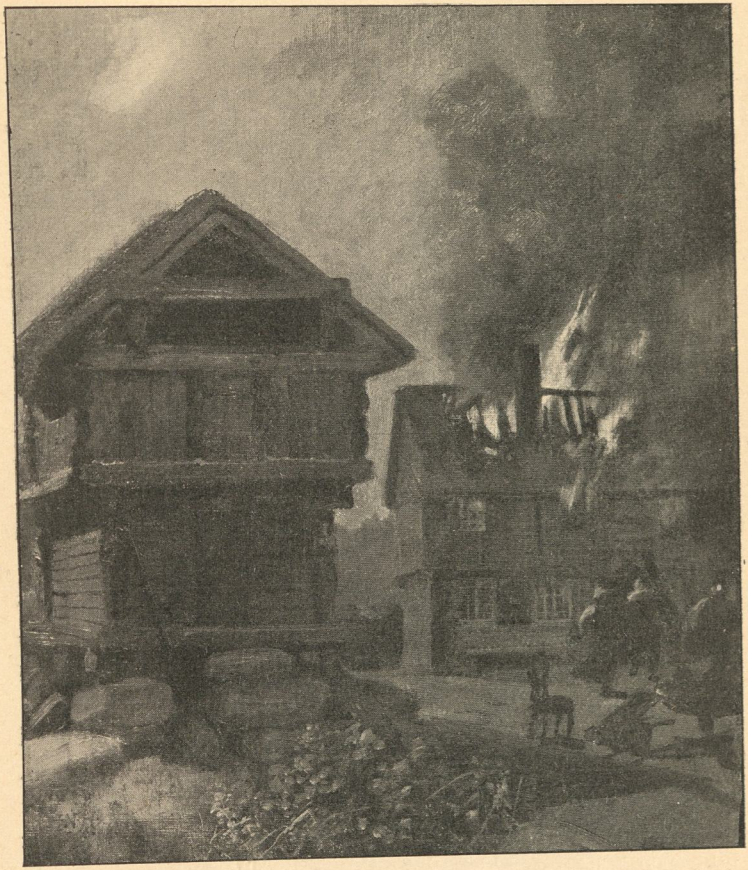

blev saa sært ubevægelige. Hvis denne hans Mund vilde smile, vilde det virke som Bespottelse. Smilet vilde ligne et lydløst Skrig.

Han holdt ikke ud at være hvor han var. Han søgte et af Landets ensomste og vanskeligste Kald. Langt oppe i en afsides Dal. Blandt fattige Mennesker, hvis Dage var Strid, hvis Stræv ikke havde opnaaet Glæde og Velvære, men bleg Kummer.

Der virked han i mange Aar. Og hendte noget der, som uroede Sindene: gik Mænd under paa Sjö, hergede Ilden Huse, styrted Sneskred fra Bjærget og dræbte . . . se da stod han der og havde noget at sige, som ingen anden kunde det. Og noget ubetvingeligt var der over ham, noget som gav at forstaa, at Livssmerten ikke havde faaet Bugt med ham.

Men med Aarene saaes ligesom hans Ansigtstræk mindre og mindre. De visned og magredes. Læberne blev blodløse, Kinden bleg, alt hans Liv samledes i hans Øine. De blev store og glansfulde, som saa de langt ud i Lys i Mørke, i Fortid og Fremtid.

Det hed sig blandt Almuen, at det var »hans Mors Raab«, som fulgte ham i Livet. For hun havde nok ønsket ham med sig, og hendes »Dødsaande havde pustet henover ham og givet ham Ensomheden.«

Men han blev alligevel en Sejervinder, og ogsaa Mænd blandt Almuen sagde: »Der kommer Præsten Bernhardo. Han var stærkere end sin Ulykke . . . Ja naar han Far har klaret Livet uden at gi' sig over, saa faar vi heller ikke frygte.«

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Det er nu længesiden. Men jeg husker endnu hans store Øine, naar han kom nedad den stille Allé . . .